

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Büşra ÇALIŞGAN

KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKÛNUNU BOZMA SUÇU

Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Büşra ÇALIŞGAN

KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKÛNUNU BOZMA SUÇU

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KAPLAN

Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2022

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Büşra ÇALIŞGAN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Barış ATLADI	(İmza)
Üye (Danışmanı)	: Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KAPLAN	(İmza)
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Fatih YURTLU	(İmza)

Tez Başlığı: Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 23/09/2022

Mezuniyet Tarihi : 24/11/2022

(İmza)
Prof. Dr. Engin KARADAĞ
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Büşra ÇALIŞKAN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

22 / 22 / 2022

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Büşra ÇALIŞGAN
Öğrenci Numarası	20175228013
Anabilim Dalı	Kamu Hukuku
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KAPLAN
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	1961103011
Rapor Tarihi	22.11.2022
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: % 14 Alıntılar dahil: % 18
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,	
Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 111 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim. Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KAPLAN İmza	

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
TEŞEKKÜR	vii
ÖNSÖZ	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HUZUR VE SÜKÛNU BOZMA SUÇUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR, KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DÜZENLEMELER, TARİHÇE VE SUÇ TİPİ İLE KORUNAN HUKUKSAL DEĞER

1.1. Genel Olarak	3
1.2. Temel Kavramlar ve Uluslararası Metinlerde Yer Alan Düzenlemeler	4
1.2.1. Suçla İlgili Temel Kavramlar	4
1.2.1.1. Yaşama Hakkı	4
1.2.1.2. Sağlık Hakkı	6
1.2.1.3. Özel Yaşamın Gizliliği Hakkı	7
1.2.1.4. Sağlıklı Çevrede Yaşama Hakkı	8
1.2.2. Uluslararası Metinlerde Yer Alan Düzenlemeler	10
1.2.2.1. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	10
1.2.2.2. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi (17. md)	10
1.2.2.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	11
1.2.2.4. Çocuk Hakları Sözleşmesi	12
1.2.2.5. Stockholm Bildirgesi	13
1.2.3. Çeşitli Ülke Düzenlemeleri	14
1.2.3.1. İngiltere	14
1.2.3.2. Almanya	15
1.2.3.3. Avusturya	16
1.3. Türk Hukukundaki Düzenlemeler ve Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçunun Tarihsel Gelişimi	16
1.3.1. Türk Hukukundaki Düzenlemeler	16
1.3.1.1. Anayasa	16
1.3.1.2. Türk Medeni Kanunu ve Kat Mülkiyeti Kanunu	17

1.3.1.3.	Kabahatler Kanunu	18
1.3.2.	Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçunun Tarihsel Gelişimi	19
1.3.2.1.	Tanzimat Dönemi	19
1.3.2.2.	Cumhuriyet Dönemi	20
1.3.2.2.1.	765 Sayılı Türk Ceza Kanunu	20
1.3.2.2.2.	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	21
1.4.	Korunan Hukuki Değer	23

İKİNCİ BÖLÜM

KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKÛNUNU BOZMA SUÇUNUN UNSURLARI

2.1.	Genel Olarak	27
2.2.	Suçun Maddi Unsurları	28
2.2.1.	Hareket	29
2.2.1.1.	Seçimlik Hareketler	32
2.2.1.1.1.	Telefon Etme	32
2.2.1.1.2.	Gürültü Yapma	36
2.2.1.1.3.	Hukuka Aykırı Başka Bir Davranış	37
2.2.1.2.	Israr	41
2.2.2.	Konu	43
2.2.3.	Fail	44
2.2.4.	Mağdur	45
2.3.	Manevi Unsur	47
2.4.	Hukuka Aykırılık	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUSURLULUK, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, YAPTIRIM, MUHAKEMEYE İLİŞKİN ÖZELLİKLER VE BENZER DİĞER SUÇLARDAN AYRIMI

3.1.	Kusurluluk	54
3.2.	Suçun Özel Görünüş Şekilleri	59
3.2.1.	Teşebbüs	59
3.2.2.	İştirak	62
3.2.3.	İçtima	64
3.3.	Yaptırım	71
3.4.	Muhakemeye İlişkin Özellikler	72

3.5. Benzer Diğer Suçlardan Ayrımı.....	74
3.5.1. Gürültüye Neden Olma Suçu.....	75
3.5.2. Gürültü Yapma Kabahati	76
3.5.3. Rahatsız Etme Kabahati	78
3.5.4. Cinsel Taciz	79
3.5.5. Israrlı Takip	80
SONUÇ	85
KAYNAKÇA.....	88
ÖZGEÇMİŞ	95

KISALTMALAR LİSTESİ

AIHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AIHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
bkz.	: bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
E.	: Esas
İHEB	: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
K.	: Karar
m.	: madde
T.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı

ÖZET

Hukuk kuralları, insanların belirli bir düzen içinde yaşamalarını sağlamak için konulmuştur. Toplumdaki tüm insanların, ortak menfaatleri gereği bu kurallara uygun şekilde yaşaması beklenmektedir. Yaşama hakkının sağlıklı şekilde sürdürülmesi de bu ortak menfaatlerden biridir. Kanun koyucu, kişilerin manevi varlığını, huzurunu ve sükûnet içerisinde yaşamasını 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 123 ile koruma altına almıştır. Bu suç, Anayasa m. 17 ve 56/1. gereği olarak kişilerin huzurlu bir ortamda rahatsız edilmeksizin belirli bir sükûnet ve psikolojik dinginlik içinde yaşamasını ve faaliyetlerini sürdürmesini; bu şekilde manevi varlığını korumasını ve geliştirmesini sağlamaya çalışmayı amaçlamaktadır. Türk Ceza Kanunu m. 123'te suçun seçimlik hareketlerle, ısrarlı şekilde ve sırf kişilerin huzur ve sükûnunu bozma özel kastıyla işlenebileceği düzenlenmiştir. Hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma şeklinde ifade edilen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun seçimlik hareketi, suçta kanunilik ve belirlilik ilkesi çerçevesinde eleştirilmektedir. Hukuki anlamda sorun ortaya çıkmaması için suçun unsurlarının açık ve net olması, yoruma ve genişletilmeye müsait şekilde bırakılmaması gerektiği ifade edilmektedir.

Çalışmanın amacı, Türk Ceza Kanunu m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin Türk Ceza Hukuku kapsamında gerekli değerlendirmelerin yapılması, bu suçla ilgili doktrinde yer alan farklı görüşlerin açıklanması, uygulamada sorun oluşturabilecek hususların belirtilmesi ve bu konulara yönelik çözüm önerileri sunulmasıdır. Çalışma kapsamında açıklamalar yapılırken konunun daha iyi anlaşılabilmesi ve uygulamaya ilişkin bilgi edinilebilmesi amacıyla doktrinde yer alan görüşlere ve Yargıtay kararlarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı, huzur ve sükûn, ısrar, telefon etme, gürültü.

SUMMARY

DETERIORATION OF PEACE AND ORDER

The rules of law have been established to ensure that people live in a certain order. All people in the society are expected to live in accordance with these rules due to their joint interests. Maintaining the right to life in a healthy way is one of these joint interests. The legislator has protected the spiritual existence, peace and order of people by the Article 123 of the Turkish Criminal Code No. 5237. This crime, as required by article 17 and 56/1 of the constitution, means that people live in a peaceful environment and continue their activities in a certain tranquility and psychological calmness without being disturbed; in this way, it aims to try to protect and develop the spiritual existence of people. In the Article 123 of the Turkish Criminal Code, it is regulated that the crime can be committed with selective and persistent actions with the specific intention of disturbing the peace and order of the people. The elective act of the crime of disturbing the peace and order of persons, which is expressed as engaging in another unlawful act, is criticized within the framework of the principle of legality and certainty in the crime. It is stated that in order to avoid legal problems, the elements of the crime should be clear and unambiguous and should not be suitable for interpretation and expansion.

The aim of the study is to make the necessary evaluations within the scope of Turkish Criminal Law regarding the crime of deterioration the peace and order of persons regulated in the article 123 of the Turkish Criminal Code, to explain the different views which are regarding this crime in the doctrine, to specify the issues that may cause problems in practice and to offer solutions for these issues. While making explanations within the scope of the study, the opinions in the doctrine and the decisions of the Supreme Court are included in order to better understand the subject and to obtain information about the application.

Keywords: Right to live in a healthy environment, peace and order, insistence, telephone, noise.

TEŞEKKÜR

Tez konumun belirlenmesinde, tezin eksik ve hatalı yönleri konusunda beni yönlendiren, öneri ve eleştirileri ile bana yardımcı olan saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KAPLAN'a, saygıdeğer hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Fatih YURTLU'ya ve Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Barış ATLADI'ya çok teşekkür ederim.

Büşra ÇALIŞGAN

Antalya, 2022

ÖNSÖZ

Kişilerin huzur ve sükûn içinde yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlamaya yönelik olarak öngörülen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, Türk Ceza Kanunu m. 123'te düzenleme altına alınmıştır. İnsanların özellikle psikolojik açıdan sağlıklarının tehlikeye düşmesine sebebiyet verebilecek hareketler, hukuken korunan değerlerin ihlali sayılarak m. 123'te suç olarak düzenlenmiştir. “Hürriyete Karşı Suçlar” başlığını taşıyan yedinci bölümde yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, toplum halinde yaşayan bireylerin kendi özgürlük alanlarının koruma altına alınması açısından oldukça önemli görülmektedir.

Çalışmanın amacı, Türk Ceza Kanunu m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin açıklamalarda bulunmak, doktrinde ve uygulamada var olan sorunları tespit etmek, yargı kararları ışığında değerlendirmede bulunmak ve çözüm önerileri getirmektir. Literatür taraması şeklinde hazırlanan bu çalışmada ilk önce konunun daha iyi anlaşılabilmesi için kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile ilgili temel hak ve özgürlükler, konuyla ilgili uluslararası düzenlemeler ve çeşitli ülke düzenlemelerine yer verilerek genel bir çerçeve çizilmiştir. Bu genel çerçeve sonrasında çalışmamızın temelini oluşturan Türk Hukukuna yönelik açıklamalara geçilmiştir. Tümdengelim yöntemi kapsamında Türk Hukukuna ilişkin bilgilerde de kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin genel düzenlemelere yer verilmiştir. Sonrasında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun Türk Hukukundaki tarihsel gelişimi ele alınmış ve suçla korunan hukuki değer açıklanmıştır. Bu girizgâh aşamasından sonra çalışmanın ikinci bölümünde Türk Ceza Kanunu m. 123 çerçevesinde suçun unsurları, üçüncü bölümde ise; kusurluluk, suçun özel görünüş şekilleri, yaptırım, muhakemeye ilişkin özellikler ve benzer diğer suç ve kabahatlerden ayrımı detaylı şekilde açıklanmıştır.

GİRİŞ

Suç, gerçekleştirilen haksızlık nedeniyle toplumsal düzenin bozulmasına ve adalet duygusunun zedelenmesine sebebiyet veren bir olgudur. Bu nedenle kanun koyucu, suç karşılığında bozulan düzenin tesis edilebilmesi, oluşan zararın giderilmesi ve adalet inancının korunması için ceza yaptırımını öngörmektedir. Bu yaptırımlar hem mağdurun uğradığı haksızlıktan dolayı tatmin edilmesini sağlamakta hem de failin topluma geri kazandırılmasını temin etmektedir.

Cezaların genel ve özel önleme amacı bulunmaktadır. Genel önleme, cezaların kanunda düzenlenmesi ile potansiyel suçluların korkutulması, bu kişilerin suç işlemekten alıkonulmasını ifade etmektedir. Özel önleme ise suç işleyen kişinin cezai yaptırımla ıslah edilmesini belirtmektedir. Özel önleme amacına göre toplumun güvende olması, suçlunun ıslahı ile mümkündür. Bu kapsamda suç ve cezanın öncelikle potansiyel suçluların korkutulması ve bu kişilerin suç işlemesinin önlenmesi, suçun işlenmesi durumunda ise suç işleyen kişilerin yeniden topluma döndürülüp suçlu damgasının kaldırılmasını sağlamayı amaçladığı söylenebilmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen suçlar, en az bir temel hak ve özgürlüğü koruma altına almaktadır. Türk Ceza Kanunu m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu; yaşama hakkı, manevi varlığın korunması hakkı, sağlık hakkı, özel yaşamın gizliliği hakkı, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı gibi hakları korumak amacıyla öngörülmüştür. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile kişilerin huzur ve sükûnet içinde yaşamlarını sürdürmeleri, manevi varlıklarını koruyabilmeleri hedeflenmektedir. Türk Hukukunda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu haricinde gürültüye neden olma suçu, ısrarlı takip suçu, cinsel taciz suçu, rahatsız etme kabahati ve gürültü kabahatinde de benzer hedeflerin gözetildiği görülmektedir.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda fail ve mağdur açısından özel bir nitelik aranmamaktadır. Bu kapsamda herkes tarafından bu suç herkese karşı işlenebilme potansiyeline sahiptir. Kanun koyucu Türk Ceza Kanunu m. 123'te suçun seçimlik hareketlerine yer vermiştir. Madde düzenlemesine göre suç; telefon etme, gürültü yapma veya hukuka aykırı başka davranışlarda bulunma hareketleriyle gerçekleştirilebilmektedir. Hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma seçimlik hareketi konusunda doktrinde eleştiriler bulunmaktadır. Seçimlik hareketler için aranan ortak özellikler ise ısrar unsuru ve failin özel kastıdır. Bu kast, faili belirli bir kimseye karşı onun huzur ve sükûnunu bozma amacıyla

hareket etmesidir. Bu şartların mevcudiyeti durumunda soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye tabi olmak üzere yaptırım uygulanabilmesi mümkündür.

Kanuni düzenlemede kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından nitelikli hal ya da özel başkaca herhangi bir düzenleme getirilmemiştir. Bu nedenle uygun düştüğü ölçüde genel hükümlerde yer alan hukuka uygunluk sebepleri, kusurluluğu ortadan kaldıran veya azaltan sebepler gibi hallerin uygulanması gerekmektedir.

Suçun özel görünüş şekilleri konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu nedenle yargı kararları çerçevesinde uygulamada birlik sağlanmaya çalışılmaktadır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin olarak özellikle farklı neviden fikri içtima kurumuna yönelik gerekçelerde çelişkiler söz konusudur. Uygulama açısından suçun, Türk Ceza Kanunu m. 123 düzenlemesi kapsamında benzer diğer suçlardan ayrımının sağlanması, ayırım noktalarının iyi belirlenmesi gerekmektedir.

Çalışmanın amacı, kişilerin manevi varlıklarını koruma altına alan ve Türk Ceza Kanunu m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin detaylı bilgi vermek, doktrindeki görüşlere ve yargı kararlarına değinmek, suç kapsamındaki problemlere ilişkin çözüm önerileri sunmaktır. Bu konuda özellikle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun unsurlarının iyi tespit edilerek benzer diğer suç ve kabahatlerden ayrımının yapılması önem taşımaktadır. Örneğin failin yaptığı bir gürültü, somut olayın özelliğine göre birden çok suç ve kabahat kapsamına dâhil edilebilmektedir. Ceza adaletinin sağlanması için suç ve kabahatler arasındaki ayrımın iyi yapılması gereklidir.

“Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu” konulu çalışma, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde suçla ilgili temel kavramlar, karşılaştırmalı hukuk düzenlemeleri, suçun tarihçesi ve suç tipi ile korunan hukuki değer ayrı başlıklar halinde detaylı şekilde incelenmiştir. İkinci bölümde Türk Ceza Kanunu m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun unsurlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise kusurluluk, suçun özel görünüş şekilleri, yaptırım, muhakemeye ilişkin özellikler ve benzer diğer suç ve kabahatlerden ayrımı açıklanmıştır. Çalışmada kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin doktrin görüşleri ve güncel yargı kararlarına da yer verilerek literatüre katkı sağlamak hedeflenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

HUZUR VE SÜKÛNU BOZMA SUÇUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR, KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DÜZENLEMELER, TARİHÇE VE SUÇ TİPİ İLE KORUNAN HUKUKSAL DEĞER

1.1. Genel Olarak

İnsan, sosyal bir varlıktır. Bu nedenle toplumu oluşturan bireylerle sürekli etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Hayatın olağan akışı içerisinde kişilerin kendilerini rahatsız edici ve hoş olmayan hareketlerle karşılaşmaları mümkündür. Bu hareketler, kişilerin huzur ve sükûn içinde yaşama hakkını ihlal niteliği taşımaktadır. Huzur ve sükûn kavramları, kişilerin ruhsal sağlığını ve günlük yaşantısını etkileme açısından oldukça önemlidir. Her birey, çevresi tarafından rahatsız edilmeksizin yaşama hakkına sahiptir. Bu nedenle hukuk düzeni, kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaya yönelik hareketleri yasaklamakta, bu hareketleri gerçekleştirenlerin ise cezalandırılmasını öngörmektedir. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu m. 123'te kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu düzenleme altına alınmıştır. Bu suç ile kişilerin huzur ve sükûn içinde yaşama hakkı ve manevi varlığı koruma altına alınmıştır. Madde düzenlemesi çerçevesinde bu suç; telefon etme, gürültü yapma veya hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma şeklinde işlenebilmektedir.

“Huzur” kavramı, sözlük anlamıyla gönül rahatlığı, dirlik, baş dinçliği anlamlarına gelmektedir¹. “Sükûn” kavramı ise sükûnet, sessizlik, durgunluk, dinginlik, huzur olarak ifade edilmektedir². Soyut olan huzur ve sükûn kavramları, sözlük anlamından da görülebileceği üzere birbiri yerine kullanılma özelliği taşımaktadır. Genel anlamda huzur ve sükûn kavramları, kişinin ruhsal ve manevi tarafını etkileyen dinamikleri belirtmektedir. Bu nedenle kavramlar, hem soyut hem de subjektif özellik göstermektedir. Huzur ve sükûn ortamı ya da anlayışının kişiden kişiye farklılaştığı söylenebilmektedir³.

Kişilerin içinde bulundukları ortam ve çevre koşulları, onların hayatını etkileme özelliğine sahiptir. Bu etkileme, kişilerin; fiziksel, ruhsal, sosyal ve zihinsel yönden sağlıklı şekilde gelişimleriyle bağlantılıdır. Günümüzde kentleşmenin artması, teknolojinin gelişmesi ve nüfusun çoğalması gibi hususlar kişilerin içinde bulundukları ortam ve çevre koşullarını olumlu veya olumsuz açıdan etkilemektedir. Bu hususlar bazı hallerde kişilere yarar sağlarken birtakım olumsuzlukları da beraberinde getirebilmektedir. Uygulamaya bakıldığında bu

¹ <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 16.05.2022).

² <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 08.04.2022); Gören, 2012: 795.

³ Dilek, 2021: 3.

olumsuzlukların başında ise ses kirliliği (gürültü) yer almaktadır. Kişilerin sağlıklı ve huzurlu şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için sakin ve dingin bir ortama ihtiyaçları bulunmaktadır. Ses, her ne kadar kişilerin hayatı için gerekli olsa da makul düzeyin üzerindeki ses kişilerin hayatlarını olumsuz yönde etkilemektedir⁴. Bu tür seslere genel olarak “gürültü” adı verilmektedir. Gürültü kavramı sözlük anlamıyla düzensiz sesler bütünü, şamata olarak tanımlanmaktadır⁵.

Çalışma kapsamında kişilerin huzur ve sükûn içinde yaşama hakkı ve manevi varlığını olumsuz yönde etkileyebilecek hareketlerin suç olarak düzenlendiği TCK m. 123’de yer alan “kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu” incelenecektir.

1.2. Temel Kavramlar ve Uluslararası Metinlerde Yer Alan Düzenlemeler

Bu bölümde suç tipinin daha iyi aktarılabilmesi için bazı temel kavramlara ve yine konuya ilişkin temel uluslararası metinlerde yer alan düzenlemelere yer verilecektir.

1.2.1. Suçla İlgili Temel Kavramlar

Çalışma konumuz suç tipiyle ilgili gördüğümüz temel kavramlar şunlardır: yaşama hakkı, sağlık hakkı, özel yaşamın gizliliği hakkı ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı. Suç tipinin unsurlarını incelemeden önce söz konusu bu kavramlara kısaca değinmek, çalışmanın bütünlüğünü sağlamak açısından faydalı olacaktır.

1.2.1.1. Yaşama Hakkı

Yaşam, bir kişinin fiziksel ve ruhsal açıdan bozulmaya karşı direnmesini, gelişmesini ve iyileşmesini sağlayan iç iktidar şeklinde tanımlanmaktadır. Bu anlamda yaşam, kişinin organizması ve ruhsal bütünlüğünün varlığını sürdürmesidir⁶. İnsan, canlı bir varlıktır. Temel hal ve özgürlüklere sahip olması, yaşamasına bağlıdır. Bu kapsamda insan için öncelikli olan husus yaşamdır. Sözlük anlamıyla yaşam, insanın doğumuyla ölümü arasında yaşanan süre, ömür olarak tanımlanmaktadır⁷. Yaşamak ise insanın fiziki olarak canlılığını, varlığını belirtmektedir⁸.

Yaşama hakkı, insan yaşamını korumanın devletin temel görevlerinden biri olduğu gerçeğinden hareketle ortaya çıkmıştır. Bu hak, insanın sağlık ve bütünlük içinde dünyaya gelmesini ve sonrasında maddi ve manevi gelişimi için gerekli olanaklara sahip şekilde

⁴ Çukur, 2011: 71.

⁵ <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 08.04.2022).

⁶ Bahadır, 2015: 38.

⁷ <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 13.04.2022).

⁸ Gören, 2006: 68.

yaşamalarını ifade etmektedir. Yaşama hakkı, kişinin yalnızca insan olması nedeniyle doğuştan sahip olduğu bir haktır. Hak ve özgürlüklerin en kutsalı ve dokunulmazı olarak görülen bu hak, diğer hakların varlık temelini oluşturmaktadır. İnsan ancak yaşama hakkı aracılığıyla diğer haklarından yararlanabilir. Bu nedenle yaşama hakkında yoksun kalınması, diğer hakların uygulanamaz hale gelmesine sebebiyet vermektedir⁹.

Dar anlamda yaşama hakkı, ölüm cezası ve ötenazi gibi konuları içerirken geniş anlamda yaşama hakkı ise; sağlık hakkı, gıda hakkı, çevre hakkı, tedavi hakkı gibi insanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için gerekli hakları da içermektedir. Yaşama hakkı, insanın güvenli bir ortamda yaşamalarını da kapsamaktadır. Kişinin yaşamına yönelik riskler ve tehditler sebebiyle sürekli korku ve kaygı içinde yaşamaları halinde yaşama hakkının varlığından söz etmek mümkün görülmemektedir¹⁰.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 2’de düzenleme altına alınan yaşama hakkını demokratik toplumların en temel değerlerinden biri şeklinde kabul etmektedir. AİHS m. 2’de herkesin yaşama hakkının yasayla koruma altına alınacağı düzenlenmiştir. Buradaki “herkes” ibaresini AİHM, anne karnındaki cenini de dâhil edecek şekilde yorumlamaktadır¹¹. Yaşama hakkıyla ilgili en temel sorun, bu hakkın başlangıcının belirlenmesidir. Bu konudaki genel kabul, tam ve sağ doğmak kaydıyla ceninin ana rahmine düştüğü andan itibaren yaşamın başladığı yönündedir¹². 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 28 gereği kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu andan itibaren başlamaktadır. Ancak yaşama hakkının sağ doğmak kaydıyla bebeğin ana rahmine düşmesinin ardından başladığı kabul edilmektedir¹³.

Temel insan hakları arasında yer alan yaşama hakkı, diğer tüm insan haklarının varlık şartıdır¹⁴. İnsanın her şeyden önce huzurlu ve sakin bir hayat yaşamaya hakkı bulunmaktadır. Bu nedenle hem ulusal hem de uluslararası metinlerde yaşama hakkına yer verilmiştir. Yaşama hakkına ilişkin gerekli ortamı sağlamak, devletin görevlerindendir. Anayasa’nın 5. maddesinde devletin temel amaç ve görevleri düzenlenirken insanın maddi ve manevi varlığının gelişimi açısından gerekli ortamın hazırlanması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Bu düzenleme çerçevesinde kanun koyucu, insanın maddi ve manevi yönden gelişiminin devlet tarafından gözetilmesi gerektiğini belirtmiştir. İnsanın maddi varlığı onun bedenini, manevi

⁹ Kaboğlu, 1998: 176.

¹⁰ Duman, 1997: 116.

¹¹ Gözübüyük ve Gölcüklü, 2016: 160.

¹² Mumcu ve Küzeci, 2015: 122.

¹³ Bahadır, 2015: 73.

¹⁴ Erdoğan, 2011: 141.

varlığı ise kişiliğini ifade etmektedir¹⁵. Manevi varlığı oluşturan kişilik içerisinde tanınmışlık, şeref, haysiyet ve huzur içinde yaşama gibi hususlar yer almaktadır. İnsanın huzur ve sükûn içinde yaşama hakkının korunması amacıyla kanun koyucu, TCK m. 123'te kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu düzenlemiştir.

1.2.1.2. Sağlık Hakkı

Sağlık kavramı, sözlük anlamıyla kişinin fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam bir iyilik durumunda olması, sıhhat şeklinde açıklanmaktadır¹⁶. Sağlık, önceleri hastalığın karşıtı hali olarak görülürken zaman içerisinde yalnızca hastalıktan kurtulma değil, tam bir iyilik durumunda olma şeklinde kabul edilmiştir¹⁷. Fiziksel sağlık, kişinin vücut olarak fiziksel kapasitesini kullanabilmesini; ruhsal sağlık, kişinin akli melekelerini düzenli şekilde kullanabilme gücüne sahip olmasını; sosyal sağlık ise kişinin, toplumun diğer bireyleriyle ilişki halinde olmasını ifade etmektedir¹⁸.

Sağlık hakkı, temel insan haklarından biridir. Sağlığın bir hak olarak görülmeye başlanması, Sanayi Devrimi sonrasında 19. yüzyıl ortalarında Almanya'da işçilerin bu yöndeki talepleriyle ortaya çıkmıştır. O dönemde sağlıksız çalışma ve yaşam koşullarının ortaya çıkardığı sorunlar, sağlık hakkını gündeme getirmiştir. Sağlığın bir hak olarak uluslararası hukuk alanında düzenlenmesi ise 1946 tarihli Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Anayasasıyla gerçekleşmiştir¹⁹.

Sağlık hakkı, kişinin sağlıklı bir şekilde yaşamını sürdürebilmesini içeren temel haklardan biridir. Kanaatimizce bu hak, yaşama hakkından sonra gelen en temel insan hakkıdır. İnsan, yaşama hakkına sahip olduktan sonra sağlıklı bir şekilde yaşama hakkına da sahip olabilmelidir.

Sağlık hakkı, hem hasta kişilerin uygun tedavi kuruluşlarından gerekli tedavileri alabilmelerini hem de sağlıklı kişilerin sağlıklı kalabilmeleri için gerekli önlemleri almayı ifade etmektedir. Bu kapsamda sağlık hakkı, hem hasta hem de sağlıklı kişiler açısından önemlidir. Sağlıklı kişilerin sağlıklı şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için ya da bu kişilerin de günün birinde hasta olabilecekleri gözetilerek tüm insanlar açısından sağlık hakkına gereken önemin verilmesi gereklidir. Devletlerin asgari düzeyde halk sağlığı hizmeti sunması beklenmektedir. Sağlık hakkı, devletler tarafından kişilerin temel gereksinimlerinin karşılanması ve ciddi hastalıkların önlenmesi konusunda gerekli önlemlerin alınmasını

¹⁵ Özgenç, 2021: 25.

¹⁶ <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 14.04.2022).

¹⁷ Er, 2019: 2.

¹⁸ Tahmazoğlu Üzeltürk, 2012: 3.

¹⁹ Tahmazoğlu Üzeltürk, 2012: 189.

içermektedir²⁰. Kişinin sağlığının korunmasını ve geliştirilmesini, hastalandığında ise tedavisinin sağlanmasını devletten talep edebilme hakkını içeren sağlık hakkı; kişinin sağlıklı bir şekilde yaşamını sürdürmesi, onun maddi ve manevi varlığının gelişmesi için oldukça önemlidir. Anayasa m. 17’de sağlık hakkı, kişinin maddi ve manevi varlığının korunması olarak ifade edilmiştir. Bu anlamda TCK m. 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun sağlık hakkının korunmasına da hizmet ettiği söylenebilmektedir²¹.

1.2.1.3. Özel Yaşamın Gizliliği Hakkı

İnsan, toplumsal bir varlıktır. Toplum içinde yaşayan insanın aynı zamanda diğer insanlarla paylaşmadığı kendine özel bir yaşamı mevcuttur. Kişinin herkes tarafından bilinmesini istemediği, yalnızca kendisinin belirlediği kişilere açtığı ve korunmasını beklediği yaşam, özel yaşam olarak adlandırılmaktadır²². Sözlük anlamıyla özel yaşam, kişilerin kendine özgün yaşama tarzını, kendisini ilgilendiren tutum ve davranışları ifade etmektedir²³.

Her insanın özel yaşamına saygı gösterilmesini isteme hakkı bulunmaktadır. İnsanın kişiliğinin sağlıklı şekilde geliştirebilmesi için başkalarının denetim ve gözetiminden uzak özgür bir alana ihtiyacı vardır. Özel yaşamın gizliliği hakkının temelinde özgürlük ve mahremiyet bulunmaktadır. Temel hak ve özgürlükler arasında yer alan özel yaşamın gizliliği hakkı, doğumla birlikte kazanılarak kişinin şahsına bağlanmaktadır. Bu hakkın başkasına devri ya da haktan feragat edilmesi mümkün değildir. Devletlerin bu hakka yönelik her türlü önlemi alma ve gerekli düzenlemeleri yapma yükümlülükleri söz konusudur²⁴.

Anayasa m. 20’de kişisel bir hak olarak özel yaşamın gizliliği hakkı düzenlenmiştir. 21. maddede konut dokunulmazlığı, 22. maddede ise haberleşme hürriyetine yer verilmiştir. İHEB m. 12 ve AİHS m. 8’de de özel yaşamın gizliliği hakkı düzenlenmektedir. Bu düzenlemelerde kişilerin ailesi (anne, baba, eş, çocuk, kardeş vs.), kişisel verileri (ad, soyad, telefon numarası, resim, parmak izi, kimlik numarası vs.), konutu (ev, yazlık vs.) ve haberleşmesi özel yaşamın alt unsurları olarak yer almaktadır²⁵. Türk Hukuku’nda özel yaşamın gizliliğinin korunmasına ilişkin olarak 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun mevcuttur. Kanunda hem bireysel hem de aile olarak kişilerin huzur ve sükûnunun korunması sağlanmaya çalışılmaktadır. Kişilerin özel

²⁰ İHEB m. 25’te sağlık hakkı; kişilerin hem kendisi hem de ailesi için yiyecek, mesken, giyim, tıbbi bakım ve gerekli sosyal hizmetler dâhil olmak üzere uygun bir yaşam seviyesine sahip olma hakkı şeklinde düzenlenerek bu konuda tüm devletlerin görevli olduğu vurgulanmıştır.

²¹ Hakeri, 2022: 40 vd.

²² Korkmaz, 2014: 99.

²³ <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 09.04.2022).

²⁴ Sevimli, 2006: 24-25.

²⁵ Keklik, 2012: 22-28.

yaşamlarının gizliliğinin korunması, onların huzur ve sükûnunun korunmasını sağlamaya yardımcı olmaktadır. Özellikle kişinin mahremiyetinin kendi bilgileri ve aile bilgilerinin olduğu, bu mahrem alanın genellikle konut olduğu ve başkalarıyla özel olarak kurduğu iletişimde haberleşme anlamında bu mahremiyeti anlatabileceği gözetildiğinde özel yaşamın gizliliği hakkının önemi daha iyi anlaşılabilir. Bu kapsamda TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, özel yaşamın gizliliği hakkıyla da ilişkili görülmektedir.

1.2.1.4. Sağlıklı Çevrede Yaşama Hakkı

İnsanın uygun düzeyde sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi ve sağlığının korunması için çevre şartları önemli bir etkidir. Bu nedenle çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine ilişkin hususlar, insan sağlığının korunması ve geliştirilmesi olarak değerlendirilebilmektedir. Günümüzde çevrenin korunması ve geliştirilmesi, hem ulusal hem de uluslararası hukukta üçüncü kuşak hak çerçevesinde çevre hakkı olarak kabul edilmektedir. Küresel ısınma, artan çevre kirliliği gibi sorunlar nedeniyle çevre hakkına verilen önem günden güne artmaktadır. Bu kapsamda oluşturulan Çevre Hukuku'nda; deniz hukuku, nükleer enerji, zehirli maddeler, su hukuku gibi konular inceleme altına alınmaktadır. Kişilerin ve toplumun radyasyon ve diğer zararlı kimyasallardan uzak tutulması, insan sağlığı üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak etki oluşturabilecek zararlı madde ve çevresel şartlardan korunmaları gerektiği kabul edilmektedir. Çevre hakkı kapsamında devletlerin nükleer ya da biyolojik niteliğe sahip silah kullanımından uzak durmaları gerekmektedir. Devletlerin çevre hakkı çerçevesinde hem saygı gösterme hem de koruma yükümlülükleri bulunmaktadır²⁶. İkinci Dünya Savaşı sonrasında sınai açıdan geri kalmış ülkelerin gelişmek için doğa ve doğal kaynakları sınırsız sanarak faaliyetlere başlaması, sınai açıdan gelişmiş ülkelerin ise dünyayı kontrol etmek için halihazırdaki sınai faaliyetlerini denetimsiz ve plansız bir şekilde arttırması sebebiyle bireylerin yaşadığı çevrenin dengesi bozulmuş ve kişilerde çevre bilinci oluşmaya başlamıştır.²⁷

“Stockholm Bildirgesi”, çevre ve insan hakları arasındaki bağı inceleyerek ortaya koyan ilk belgedir. Bu belgede çevrenin korunması ve geliştirilmesi bir insan hakkı olarak kabul edilmektedir. İlk ilke olarak, insanın onur ve refahına uygun bir çevrede eşitlik, özgürlük ve yeterli yaşam koşulları içinde yaşama hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Özellikle 1970’li yıllardan sonra yaşanan çevresel felaketlerin sonucu olarak ortaya çıkan çevre hakkı, “Çevre Meselelerinde Bilgiye Erişim, Karar Almada Kamu/(Halk) Katılımı ve

²⁶ Dinç, 2008: 2 vd.

²⁷ Kaplan, 2018: 48.

Adalet Erişime Dair UNECE Sözleşmesi/Aarhus Sözleşmesi”nde detaylı şekilde düzenleme altına alınmıştır. Sözleşmede çevreye yönelik karar almada halkın katılımını sağlamak hukuki bir zorunluluk olarak ifade edilmiştir. Çevre hakkının bağımsız ve ayrı bir hak olarak tanımlandığı Sözleşmede çevresel bilgi yalnızca su, toprak ve havayla sınırlandırılmamıştır. Genetiği değiştirilmiş organizmalarla ilgili bilgiler de çevresel bilgi kapsamına dâhil edilmiştir²⁸.

Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı, Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartı m. 24’te ve Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi’nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Protokolü m. 11’de düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenlemelerde çevre hakkı, bireysel bir hak olmanın ötesinde kolektif bir hak olarak tanımlanmaktadır. Birinci kuşak haklara yer verilen İHEB ve AİHS’de çevre hakkı sözleşme metni olarak yer almasa da farklı haklar altında incelenerek korunmaya çalışılmaktadır²⁹.

Herkes, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Anayasa m. 56’da “Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması” başlığı altında bu husus açıkça düzenlenmiştir. Maddede çevreyi geliştirmek, çevrenin kirletilmesini önlemek ve çevre sağlığını korumak devletin ve vatandaşların ödevi olarak ifade edilmiştir. Çevre hakkı, yaşama hakkı ile insanın maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkıyla bağlantılıdır. İnsanın maddi ve manevi yönden sağlıklı olabilmesi için sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşaması oldukça önemlidir. Kişinin çevresel rahatsızlıkları genel olarak koku, gürültü, toz veya sarsıntı şeklinde ortaya çıkabilmektedir. TMK m. 737’de komşu hakkı kapsamında herkesin, çevreyi olumsuz yönde etkileyecek taşkınlıktan kaçınmakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Düzenleme ile çevre tarafından hoş görülebilecek dereceyi aşan duman, toz, koku çıkarma ya da gürültü veya sarsıntı yaparak çevreyi rahatsız etmek yasaklanmıştır. Çevrede oluşan makul düzeyin üzerindeki bu çeşit durumlar, kişilerin sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ulaşım araçlarından, şantiye çalışmalarından, eğlence ve ticari amaçlardan kaynaklı gürültülerin yanı sıra insanların yüksek sesle müzik dinlemeleri, bağışmaları gibi durumlar, insanın sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını engellemektedir. Bu konuda “Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği”nde ortamlara göre makul görülebilecek gürültü seviyeleri belirlenmiştir. Bu kapsamda 55-65 desibel arasındaki gürültülerin TCK m. 123’te belirtilen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturduğu kabul edilmektedir³⁰.

²⁸ Şirin, 2015: 22-23.

²⁹ Kuzu, 1997: 100.

³⁰ Sezgin, 2016: 40.

1.2.2. Uluslararası Metinlerde Yer Alan Düzenlemeler

1.2.2.1. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler (BM) tarafından insan haklarının güvence altına alınması için çalışmalar başlatılmış ve bu doğrultuda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB), BM tarafından 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilmiştir. İHEB'nin ön sözünde evrensellik ilkesi vurgulanmıştır. Beyannamenin II. Dünya Savaşı sonrasında acele şekilde yayınlanmasındaki temel amaç, savaşta zarar gören insanlık onuru ile göz ardı edilen insan haklarını açığa kavuşturmaktır. Beyanname m. 1-21'de kişilerin liberal savunma hakkı, yaşama ve siyasi haklar; m. 22-27'de ekonomik, sosyal ve kültürel haklar; m. 29'da hak ve özgürlüklerin sınırlı olabileceği düzenlemesi, m. 30'da beyannamenin maddelerinin özgürlükleri yok edemeyeceği düzenlemesi yer almaktadır. Tavsiye niteliğinde düzenlenen beyanname bildiri olarak kabul görmektedir. Bu kapsamda beyannamenin bağlayıcı ve hukuksal bir dayanağı bulunmamaktadır. Buna rağmen İHEB'in insan haklarına önemli katkısı olmuştur. Her ne kadar hukuksal dayanaktan yoksun olsa da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ile Güvenlik Konseyi tarafından alınan kararlarda beyannameye atıf yapılmıştır. Yol gösterici özelliği ile ön plana çıkan İHEB, devletlerin hukuk alanında gelişme sağlamasına ve eşitlik ilkesine dayalı mevzuat düzenlemesine gidilmesine sebebiyet vermiştir³¹.

Türkiye'nin de taraf olduğu İHEB'de kişilerin temel hak ve özgürlükleri düzenleme altına alınmıştır. İHEB m. 3'de yaşama hakkı, m. 12'de özel yaşam hakkı, m. 17'de mülkiyet hakkı ve m. 25'de sağlık hakkı düzenlenmiştir. Bu hakların tamamı, TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile ilişkilidir. Bu kapsamda İHEB'de doğrudan olmasa da dolaylı olarak kişilerin huzur ve sükûnunun korunduğu söylenebilmektedir³².

1.2.2.2. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi (17. md)

Sözleşme, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 16 Aralık 1966 tarihinde kabul edilmiştir. Sözleşmenin 41. madde haricindeki maddeleri 23 Mart 1976 tarihinde, İnsan Hakları Komitesi'ne yönelik 41. madde ise 28 Mart 1979 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, sözleşmeyi 15 Ağustos 2000 tarihinde imzalamış, sözleşmenin onaylanmasını uygun bulan kanun ise 4 Haziran 2003 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme m. 17'de "mahremiyet hakkı" başlığı altında özel yaşamın gizliliği hakkı düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre

³¹ Ünal, 1997: 114-115; Bozkurt, 2003: 59-60.

³² Yenerer Çakmut, 2014: 30.

kimsenin özel ve aile yaşamına, haberleşmesine veya konutuna hukuka aykırı veya keyfi şekilde müdahale edilemez. Maddede kişilerin itibarı veya onuruna yönelik hukuka aykırı saldırıların kabul edilemeyeceği, bu tür saldırılara karşı hukuk düzenince koruma sağlanacağı ifade edilmiştir³³. 17. madde, TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile ilişkili görülmektedir. Bu kapsamda sözleşmede dolaylı olarak kişilerin huzur ve sükûnunun korunduğu söylenebilmektedir.

1.2.2.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AİHS, insan hak ve özgürlüklerini güvence altına alma amacıyla Avrupa Konseyi tarafından 4 Kasım 1950 tarihinde kabul edilmiştir. İnsan haklarının uluslararası düzeyde korunması konusunda devrim niteliğinde olan AİHS, Roma'da imzalanması nedeniyle "Roma Sözleşmesi" olarak da adlandırılmaktadır. Sözleşmenin yürürlük tarihi 3 Eylül 1953'tür. AİHS'nde İHEB'nden farklı olarak yargısal denetim mekanizması getirilmiştir. Taraf devletlerde gerçekleşecek temel hak ve özgürlüklere yönelik ihlal durumunda ihlali gerçekleştiren taraf devletin yargılanmasının önü açılmıştır. Sözleşme m. 32'de yargısal denetim mekanizması olarak AİHM'nin yargı yetkisini düzenlenmiştir. Bu kapsamda AİHM, 21 Ocak 1959 tarihinde Strasbourg'da kurulmuştur. AİHM, Sözleşmenin öngördüğü ortak güvence sistemine dayanmakta olan uluslararası yargısal denetim mekanizması olarak görev yapmaktadır³⁴.

Günümüzde AİHS, 59 maddelik bir ana sözleşme ile bu sözleşmeye ek 16 protokolden meydana gelmektedir. Sözleşmeye ek olarak çıkarılan protokollerle Sözleşmede yer alan temel hak ve özgürlükler genişletilmiştir. Türkiye, 20 Mart 1952 tarihinde AİHS'yi imzalamış ve herhangi bir çekince koymaksızın 10 Mart 1954 tarihli 6366 sayılı Kanun ile onaylamıştır. AİHM'nin zorunlu yargı yetkisi ise 28 Ocak 1990 tarihinde kabul edilmiştir³⁵.

AİHS ve Sözleşmeye ek protokollerde birinci kuşak haklardan kişi hak ve özgürlükleri ile siyasal hak ve özgürlüklerin bir kısmına yer verilmiş, ayrıntılı düzenleme getirilmemiştir. Sosyal haklara ilişkin düzenlemeler ise Avrupa Sosyal Şartı'na bırakılmıştır. AİHM'nin yetkisi ise AİHS'nde yer alan haklarla sınırlıdır. Bu kapsamda AİHS ile AİHM içtihatlarının tamamlayıcı nitelik taşıdığı söylenebilmektedir³⁶. AİHS m. 2'de yaşama hakkı, m. 5'de özgürlük ve güvenlik hakkı, m. 8'de özel ve aile hayatına saygı hakkı düzenleme altına alınmıştır. Bu hakların tamamı, TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu

³³ Sözleşme metni için bkz. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020093321bm_05.pdf (erişim tarihi: 10.04.2022).

³⁴ Gözübüyük ve Gölcüklü, 2016: 10-11.

³⁵ Döner, 2003: 82.

³⁶ Kalabalık, 2017: 127 vd.

bozma suçu ile ilişkilidir. Bu kapsamda İHEB’nde olduğu gibi AIHS’nde de dolaylı olarak kişilerin huzur ve sükûnunun korunduğu söylenebilmektedir. Ayrıca mahkeme, birçok kararında; başkaca hakların sınırlandırılması açısından çevrenin korunmasını haklı sebep niteliğinde görmüştür.³⁷

1.2.2.4. Çocuk Hakları Sözleşmesi

Çocukların özel durumlarına yönelik olarak ortaya konulan çocuk haklarını uluslararası düzeyde koruma altına alan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiştir. Çocuk haklarına hukuki standartlar getirmeyi hedefleyen Sözleşmede diğer sözleşmelerden farklı olarak yalnızca çocuklar ve onların haklarına yer verilmiştir. 26 Ocak 1990 tarihinde imzaya açılan Sözleşmeyi günümüz itibarıyla 193 ülke imzalamıştır³⁸.

Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların haklarını ayrıntılı bir şekilde düzenlendiği ilk belgedir. Taraf devletler açısından bağlayıcılığı bulunan Sözleşme; bir önsöz, üç kısım ve 54 maddeden meydana gelmektedir. Birinci kısımda 41. maddeye kadar çocukların çeşitli haklarına yer verilmiştir. Sözleşme m. 42-45’de ikinci kısım olarak taraf devletlerin Sözleşme ilke ve hükümlerini öğretme yükümlülüğü hatırlatılmıştır. Son kısımda ise yürürlük ve yürütmeye ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu sözleşmede çocukların ayırım gözetmeksizin sağlıklı, huzurlu ve mutlu bir yaşama sahip olmaları güvence altına alınmaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi m. 16’da hiçbir çocuğun özel ve aile yaşamında, iletişimine ve konutuna haksız veya keyfi şekilde müdahale edilemeyeceği; çocukların onur ve itibarına haksız saldırıda bulunulamayacağı düzenlenmiştir. Maddede ayrıca çocukların sağlığının korunması için tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetleri veren kuruluşlardan yararlanma hakkına sahip oldukları da ifade edilmiştir³⁹. Bu kapsamda sözleşmede çocukların huzur ve sükûnunun korunmaya çalıştığı söylenebilmektedir.

Sözleşmenin taraf devletlerce uygulanıp uygulanmadığını denetleyen mekanizma, BM tarafından oluşturulan Çocuk Hakları Komitesi’dir. Sözleşme m. 43/2’de Komitenin uzmanlardan oluşacağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre Komitede görev yapan uzmanlar, taraf devletlerden seçilmektedirler. Devletler Sözleşme m. 44 çerçevesinde düzenli olarak rapor sunmakla yükümlüdürler. Bu raporlar çerçevesinde Komite, taraf devletlere

³⁷ Kaplan, 2018:50.

³⁸ Akyüz, 2015: 40 vd.

³⁹ Sözleşme metni için bkz.

https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf (erişim tarihi: 10.04.2022).

tavsiye ve tekliflerde bulunmaktadır. Bu tavsiye ve teklifler, taraf devletler için referans niteliği taşımaktadır⁴⁰.

1.2.2.5. Stockholm Bildirgesi

Stockholm’de 5-16 Haziran 1972 tarihlerinde Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı gerçekleştirilmiştir. Konferansa aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 113 ülke temsilcisi katılmıştır. Konferansı sonunda insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine, insan-çevre ilişkilerine, yaşam koşullarının geliştirilmesine değinen ve uluslararası işbirliği ve dayanışmanın altını çizen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Bildirgesi kabul edilmiştir. Bu Bildirge, Stockholm Bildirgesi olarak da adlandırılmaktadır. Stockholm Konferansı’nda çevre sorunları BM düzeyinde ele alınarak uluslararası hale getirilmiştir. Konferans sonucunda kabul edilen Bildirge, 5 Haziran 1972 tarihinde ilan edilmiştir Tavsiye niteliğinde olan ve yasal açıdan bağlayıcılığı bulunmayan Bildirge, hukuki anlamda önem taşımaktadır⁴¹. Ülkeleri bağlayıcılığı noktasında soft law niteliğinde olduğundan eleştirilen bu bildirgenin kabul edildiği BM konferans sonucunda Birleşmiş Milletler Çevre Programı kurulmuştur.⁴²

Bildirgede çevre hakkı, yaşam hakkıyla ilişkili şekilde düzenlenmektedir. Stockholm Bildirgesi, insanların; eşitlik, özgürlük ve yeterli yaşam koşulları sunan bir çevrede yaşama haklarının bulunduğunu vurgulamaktadır. Bildirgede kişilerin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı koruma altına alınmaktadır. Bu kapsamda Stockholm Bildirgesi ilke 1’de kişilerin kaliteli bir çevrede onurlu ve yeterli yaşam koşullarına sahip şekilde yaşamalarının temel haklardan biri olduğu belirtilmiştir. Düzenlemede çevre hakkı hem bir hak hem de insanların şimdiki ve gelecek kuşaklar için korumak ve geliştirmekle yükümlü olduğu bir ödev olarak yer almaktadır. Diğer ilkelere ise bu durumu sağlamak için yapılması ve yapılmaması gerekenler üzerinde durulmuştur. Stockholm Konferansı’nın “Bir tek dünyamız var” sloganı, tek olan dünyadan yararlanmanın devletler için eşit hak ve sorumluluklar doğurduğu anlayışını özetlemektedir. Bu bağlamda ekolojik açıdan dengeli koşullara sahip bir çevre sağlamak, korumak ve geliştirmek tüm insanlığın ortak sorumluluğu olarak kabul edilmiştir⁴³. Bildirgenin TCK m. 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile ilişkili olduğu, dolaylı olarak kişilerin huzur ve sükûnunu koruduğu söylenebilmektedir.

⁴⁰ Gemalmaz, 2013: 747.

⁴¹ Keleş, 1997: 401.

⁴² Kaplan, 2018: 48.

⁴³ Sözleşme metni için bkz. Türkiye Barolar Birliği, 2014: 65-72.

1.2.3. Çeşitli Ülke Düzenlemeleri

1.2.3.1. İngiltere

TCK m. 123'te yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, İngiltere'de "stalking" olarak ifade edilen ısrarlı takip düzenlemeleriyle benzerlik göstermektedir. Kelime anlamı olarak "stalking", bir kişinin zarar görmesi veya rahatsız edilmesi için başkası tarafından gizli ve ısrarlı şekilde takip edilmesidir. Başlangıçta ünlü kişilerle iletişim kurmaya çalışan takıntılı hayranları takip etme çabasını ifade eden bu kavram, zaman içerisinde genele yayılmıştır. Bu kapsamda herhangi bir kişinin sürekli şekilde takip, taciz ya da tehdit edilmesi; aynı ya da farklı hareketlerle yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın ısrarlı takip sayılmaktadır. İsrarlı takipte mağdurda huzursuzluk, korku ve paniğe sebebiyet verilmektedir. Uygulamada sık rastlanan stalking eylemler şunlardır; istenmeyen çağrılar, mektuplar, e-postalar, hediyeler, farklı yerlerde karşısına çıkmak, değişik yerlerde beklemek⁴⁴.

İngiltere'de 25 Kasım 2012 tarihinde "Özgürlüklere Karşı Korunma Kanunu" yürürlüğe girmiştir. Kanunun 111. maddesinde yalnızca ısrarlı takip durumlarında uygulanmak üzere iki farklı durum suç olarak düzenlenmiş ve cezai yaptırıma bağlanmıştır. Düzenlemede, mağdurda şiddete uğramaya ilişkin ciddi bir korkuya veya endişeye sebebiyet veren ve vermeyen ısrarlı takip halleri ayrılmıştır. Bu kapsamda mağdurda ciddi korku veya endişeye sebebiyet vermeyen ısrarlı takip hallerinde somut olayın özelliğine göre 6 aylık kısa süreli hapis cezası, adli para cezası veya her ikisinin de yaptırım olarak uygulanabileceği ifade edilmiştir. Mağdurda şiddete uğramaya ilişkin ciddi korku veya endişeye sebebiyet veren ısrarlı takip hallerinde ise 5 yıllık hapis cezası, adli para cezası veya her ikisinin birden uygulanabileceği belirtilmiştir. Bu durumda düzenlemenin uygulanabilmesi açısından öncelikle ısrarlı takip halinin mağdurda şiddete uğrama konusunda ciddi korku veya endişe oluşturup oluşturmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Eylemlerin fail tarafından en az iki kez işlenmesi veya eylemlerden dolayı mağdurun günlük rutinlerini yerine getirmekte ciddi şekilde zorlanması halinde ısrarlı takibin mağdurda şiddete uğrama konusunda ciddi korku veya endişe oluşturduğu kabul edilmektedir. İngiliz Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan uygulama talimatında konuyla ilgili verilen örnekler şunlardır; mağdurun sürekli kullandığı güzergâhı değiştirmesi, çalışma saatlerini değiştirmesi, çocuklarını okuldan başkalarına aldırması, evinde ek güvenlik önlemleri alması, evini değiştirmesi, fiziki ya da ruhsal sağlığının bozulması, çalışma veriminin düşmesi, sosyal alışkanlıklarını veya faaliyetlerini değiştirmesi⁴⁵.

⁴⁴ Yenerer Çakmut, 2014: 52, 79-80.

⁴⁵ Doğan, 2014: 139-140.

1.2.3.2. Almanya

Alman Federal Cumhuriyeti mevzuatında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna benzer düzenlemeler, Alman Ceza Kanunu ve Alman Düzene Aykırılıklar Kanununda yer almaktadır. Alman Düzene Aykırılıklar Kanunu m. 117’de çevreyi rahatsız edecek veya başkalarının sağlığı açısından tehlike oluşturacak şekilde gürültü yapılması, düzene aykırı hareket olarak kabul edilmiştir. Bu gürültünün kaçınılmayacak bir nedene dayanmaması, hukuka uygun olmaması veya mazur görülecek sınırı aşması halinde başka bir kanun tarafından cezalandırılmamışsa para cezasıyla cezalandırılabileceği belirtilmiştir. Bu düzenleme çerçevesinde Alman Düzene Aykırılıklar Kanunu’nda “gürültüye neden olma” halinin kabahat olarak düzenlendiği söylenebilmektedir⁴⁶.

Alman Ceza Kanunu m. 238’de “ısrarlı takip” başlığı altında kişinin huzur ve sükûnunun bozulmasını özel bir suç olarak düzenlenmiştir. Madde 238 şu şekildedir:

Israrlı bir şekilde izleyerek rahatsız etme suçu:

(1)Her kim, diğer bir kişiyi, yetkisi olmaksızın izleyerek, ısrarlı bir şekilde ,

1.onun bulunduğu yere yaklaşırsa,

2.telekomünikasyon iletişim araçlarını veya sair haberleşme araçlarını veya üçüncü kişileri, onunla temas kurmayı sağlamak üzere kullanarak, girişimlerde bulunur,

3.bu kişiye ilişkin verileri kötüye kullanarak, onun adına mal veya hizmet ısmarlar veya üçüncü kişileri onunla temas kurmaya yönlendirirse,

4.onu veya onunla samimi olan bir kişiyi hayat, vücut bütünlüğü, sağlık veya özgürlüğünü ihlal etmekle tehdit ederse veya

5.sair benzer bir davranışta bulunursa

Ve bu şekilde bu kişinin sürdürdüğü yaşam tarzını şekillendirmesini, ağır bir şekilde bozarsa, üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2)Eğer fail mağduru, mağdurun aile mensuplarından birini veya mağdur ile samimi olan bir kişiyi, işlediği fiil ile ölüm tehlikesi veya sağlığının ağır bir şekilde bozulması tehlikesine düşürürse, üç aydan beş yıla kadar hapis cezasına hükmedilir.

(3)Fail, gerçekleştirdiği fiil ile mağdurun, onun bir aile mensubunun veya mağdur ile samimi olan kişilerden birinin, ölümüne neden olursa, bu takdirde hapis cezası bir yıldan on yıla kadardır.

(4)Fiil birinci fıkraya giren hallerde, sadece şikâyet üzerine soruşturulur veya kovuşturulur; Ancak soruşturma ve kovuşturma makamları, ceza takibindeki kamu yararının özel öneminden dolayı resen harekete geçmeyi gerekli görürlerse, kendiliğinden kovuşturma hakkı saklıdır.⁴⁷

Maddeye göre, kişinin yetkisi olmaksızın ısrarlı bir şekilde onun yakınında olmaya çalışılması, haberleşme araçları ya da üçüncü kişiler aracılığıyla onunla bağlantı kurulmaya

⁴⁶ Dilek, 2021: 13.

⁴⁷ Yenisey ve Plagemann, 2015: 348-350.

çalışılması, kişiye ilişkin veriler kullanılarak onun adına sipariş verilmesi veya üçüncü kişilerin onunla temas kurmasının sağlanması, kişinin ya da akraba veya yakınlarının hayat, vücut bütünlüğü, sağlık ve özgürlük hususlarında tehdit edilmesi gibi fiiller söz konusuysa kişinin huzur ve sükûn içinde yaşama hakkı ihlal edileceğinden hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılacağı belirtilmiştir. Mağdurun veya yakınlarının ölüm ya da sağlığına ciddi şekilde zarar verme riskiyle karşı karşıya bırakılması veya ölümüne sebebiyet verilmesi halleri suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olarak düzenlenmiştir. Kamu yararı nedeniyle resen müdahalenin gerekli olduğuna kanaat getirilmediği takdirde bu suç, yalnızca şikâyet üzerine kovuşturulabilmektedir⁴⁸. Bu düzenleme ile TCK m. 123 kıyaslandığında Alman Ceza Kanunu'nda daha kapsamlı bir düzenleme yapıldığı görülmektedir. İki düzenlemenin ortak noktası, suçun oluşumu için gerekli hareketlerin ısrarlı şekilde sürdürülmesidir. Alman Ceza Kanunu'nda ısrarlı takip neticesinde mağdurun ya da yakınlarının ölümüne sebebiyet verme hususu neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal olarak ayrıca düzenlenmişken TCK m. 123'te böyle bir düzenlemeye gidilmemiştir.

1.2.3.3. Avusturya

Avusturya Ceza Kanunu'nda 2006 yılında yapılan değişiklik sonrasında 107/a maddesinde ısrarlı takip olgusu düzenleme altına alınmıştır. Düzenlemeye göre bir kimsenin uzun bir süre ve ciddi anlamda bir başkasının yakın alanında bulunması, onunla üçüncü bir kişi, tele-iletişim ya da diğer iletişim vasıtalarıyla iletişim kurması, onun kişisel bilgilerini kullanarak mal ve hizmet siparişinde bulunması, üçüncü kişilerin kişisel bilgilerini kullanarak onunla iletişim kurmasına sebep olmak suretiyle başkasının yaşamını ihlal etmesi hallerinde ısrarlı takibin varlığı kabul edilmektedir. Bu durumda failin bir yıl hapis cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmüştür⁴⁹.

1.3. Türk Hukukundaki Düzenlemeler ve Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçunun Tarihsel Gelişimi

1.3.1. Türk Hukukundaki Düzenlemeler

1.3.1.1. Anayasa

1982 Anayasasının “kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yaşama ile maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu açıkça ifade edilmiştir. Maddede, kişilerin öncelikle yaşama hakkına sahip oldukları vurgulanmıştır. Yaşama hakkı, huzur ve sükûn içerisinde yaşamayı da

⁴⁸ Türkmen, 2010: 1396; Yenerer Çakmut, 2014: 82.

⁴⁹ Türkmen, 2010: 1398-1399.

içermektedir. Maddede de kişilerin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme şeklinde bu husus belirtilmiştir. Bu kapsamda Anayasal çerçevede dolaylı olarak kişilerin huzur ve sükûnunun koruma altına alındığı söylenebilmektedir⁵⁰.

Anayasanın “sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması” başlıklı 56. maddesinin birinci fıkrasında herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Bu Anayasal hükümlere göre herkesin; rahatsız edilmeden, belli bir sükûnet içinde, huzurlu bir ortamda ve dinginlik içinde yaşamını sürdürmeye, maddi ve manevi varlığını korumaya ve geliştirmeye hakkı bulunmaktadır. Bu bağlamda, TCK m. 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun Anayasal temelini bu düzenlemeler oluşturmaktadır.

1.3.1.2. Türk Medeni Kanunu ve Kat Mülkiyeti Kanunu

TMK’nun 737 vd. maddelerinde komşuluk hususu düzenlenmiştir. Birbirlerini rahatsız edebilecek yakınlıkta ya da bitişiklikte bulunan komşuların belli bazı kurallara uygun davranmaları gerekmektedir. TMK m. 737’de herkesin taşınmaz mülkiyetinden kaynaklı yetkileri kullanırken veya faaliyette bulunurken komşuları olumsuz etkileyebilecek taşkınlıklardan kaçınmakla yükümlü olduğu ifade edilmiştir. Maddede komşular tarafından hoş görülecek dereceyi aşacak şekilde gürültü yapılması, duman, toz, kurum, koku çıkarılması ya da sarsıntıya sebebiyet verilmesi gibi haller rahatsız etme kapsamında örneklendirilmiştir. Bu hareketler TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu çerçevesinde suç olarak değerlendirilebilecektir.

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu m. 18/1’de kat maliklerinin borçları çerçevesinde genel kural olarak birbirlerini rahatsız etmemelerine ilişkin yükümlülük getirilmiştir. Kanun koyucu “rahatsızlık” kavramını kullanarak genel bir düzenleme öngörmüş, somut olayın özelliğine göre rahatsızlık durumunu değerlendirmeyi hâkimin takdir yetkisine bırakmıştır. Kanunun 24/2 maddesinde ise mesken olarak kütükte yer alan bağımsız bir bölümde açılacak bazı yerlerin kat malikleri kurulunun oybirliğiyle vereceği karara bağlı olduğu ifade edilmiştir. Açılacak yerlere ilişkin örneklere bakıldığında gazino, kahvehane gibi gürültü ya da fırın, süthane gibi koku oluşturmaya yönelik yerler olduğu görülmektedir. Bu kapsamda kanaatimizce, Kat Mülkiyeti Kanunu’nda yer alan düzenlemelerle dolaylı olarak kişilerin huzur ve sükûnunun korunduğu söylenebilmektedir.

⁵⁰ Yenerer Çakmut, 2014: 6.

1.3.1.3. Kabahatler Kanunu

Kişilerin huzur ve sükûn içinde yaşamlarını sürdürebilmeleri, maddi ve manevi yönden sağlıklarının korunması ile kendilerini geliştirebilmeleri oldukça önemlidir. Bu önem nedeniyle kanun koyucu, bu hakka yönelik işlenen haksız fiilleri hem suç hem de kabahat olarak düzenleme altına almıştır. TCK m. 123 haricinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 35-37’de kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaya yönelik davranışlar kabahat olarak yer almaktadır. Bu düzenlemeler, TCK m. 123 ile benzerlik göstermektedir.

Kabahatler Kanunu m. 35’de “sarhoşluk” başlığı altında, sarhoş olarak kişilerin huzur ve sükûnunu bozacak şekilde davranan kişilere kolluk görevlileri tarafından para cezası verileceği ve bu kişilerin sarhoşluk halleri ortadan kalkana kadar kontrol altında tutulacakları düzenlenmiştir. Bu düzenleme, kişilerin sarhoş şekilde başkalarını rahatsız etmelerini önlemeye yöneliktir. Fiilin taşıdığı haksızlığın ağırlığı çerçevesinde suç olarak değil, kabahat olarak ifade edilmiştir. Yaptırım olarak öngörülen idari para cezası miktarı ise her yıl güncellenmektedir. Sarhoşluk kabahati, TCK m. 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile yakından ilişkilidir. Her ikisinde de ilgili fiil, kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaktadır.

Kabahatler Kanunu m. 36’da “gürültü” başlığı altında, başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye sebebiyet veren kişiye kolluk veya belediye zabıta görevlilerince idari para cezası verileceği düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre gürültü yapan kişinin başkalarını rahatsız etme amacı gütmesi aranmamaktadır. Önemli olan, yaptığı gürültü neticesinde başkalarının rahatsız olmasıdır. Gürültünün nasıl yapıldığı ya da gürültü yapılırken hangi araçların kullanıldığı önemli görülmemektedir⁵¹. Yargıtay, kurusıkı tabanca ile havaya ateş edilmesi olaylarında bu maddenin uygulanması gerektiğini kabul etmektedir⁵². Gürültü yapma fiili bir ticari işletme faaliyeti çerçevesinde işleniyorsa m. 36/2 gereği işletme sahibine idari para cezası verilmektedir. Yaptırım olarak öngörülen idari para cezası miktarı ise her yıl güncellenmektedir. Gürültü kabahati, TCK m. 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile yakından ilişkilidir. Her ikisinde de ilgili fiil, kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaktadır.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuyla benzerlik gösteren son kabahat düzenlemesi, “rahatsız etme” başlığı altında Kabahatler Kanunu m. 37’de yer almaktadır. Düzenlemeye göre mal ya da hizmet satmak amacıyla başkalarını rahatsız eden kişiye kolluk

⁵¹ Yenerer Çakmut, 2014: 121.

⁵² Yargıtay 8. Ceza Dairesi T. 03.10.2018, E. 2018/2646, K. 2018/10309, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 11.04.2022); Benzer görüş için bkz. Hafizoğulları ve Özen, 2017: 13.

veya belediye zabıta görevlilerince idari para cezası verilmektedir. Uygulamada bu yaptırıma konu edilen kişiler genellikle seyyar esnaflar veya işportacılarıdır. Bu kişilerin satış yapmak için kişileri rahatsız edici ses ve davranışlarda bulunması, kanun koyucu tarafından yaptırıma bağlanmıştır. Örneğin; otogardaki otobüs işletmecileri veya seyyar satıcıların yüksek sesle bağırmaları, apartman içine girip zil çalarak kişileri rahatsız etmeleri, satış yapmak için kişilerin yolunu kesmeleri gibi. Amacın mal veya hizmet satmak olması halinde yüksek sesle bağırma fiilinde gürültü değil, rahatsız etme kabahati söz konusu olmaktadır⁵³. Bu kabahatte de yaptırım olarak öngörülen idari para cezası miktarı her yıl güncellenmektedir. Rahatsız etme kabahati, TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile yakından ilişkilidir. Her ikisinde de işlenen fiiller benzerlik göstermektedir.

Kabahatler Kanunu m. 15'de içtima hükmü yer almaktadır. Bu düzenlemenin üçüncü fıkrasına göre bir fiil hem suç hem de kabahat olarak tanımlanmışsa yalnızca suçtan dolayı yaptırım uygulanabilmektedir. Bu kapsamda içtima durumunda kabahate karşı suça öncelik tanınmaktadır. Ancak suç nedeniyle yaptırım uygulanamıyorsa bu durumda kabahat yaptırımının uygulanması mümkün hale gelir. Düzenlemeye göre TCK m. 123 hükmü değerlendirildiğinde her ne kadar benzer yönde kabahatler düzenlenmiş olsa da öncelikle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun somut olaya uygulanıp uygulanamayacağının değerlendirilmesi gerekmektedir. Uygulanamaması halinde kabahat yaptırımları incelenir.

1.3.2. Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçunun Tarihsel Gelişimi

1.3.2.1. Tanzimat Dönemi

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat döneminde çıkarılan ceza kanunnameleri; 1840, 1851 ve 1858 tarihli Kanun-u Ceza, bugünkü anlamıyla ceza kanunu olmaktan uzaktır. Ancak suçların kanuniliği, kanun önünde eşitlik ve keyfî şekilde ceza verilmesini engelleyici düzenlemeler içermesi nedeniyle oldukça önemlidir. 13 fasıl ve bir vatimeden oluşan bu düzenlemede kişilerin huzur ve sükûnunu bozma hareketinin suç niteliğine yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır. 1851 tarihli Kanun-u Cedit, bir mukaddime ve 43 maddeden meydana gelmekte ve 1840 tarihli Kanun-u Ceza ile benzer düzenlemeler içermektedir. 1858 tarihli Ceza Kanunname-i Hûmayunu ise günümüz hukuk anlayışına göre kaleme alınmıştır. 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'nun tercümesi niteliğindeki bu kanunname, dönemin şartlarına göre ciddi yenilikler getirmektedir⁵⁴. Bu kanunnamelerde dönemin şartlarına ilişkin başlıca sorunlara yer verilmekle birlikte TCK m. 123 anlamında bir durum suç olarak düzenlenmemiştir.

⁵³ Yenerer Çakmut, 2014: 93.

⁵⁴ Gökçen, 1989: 23-38.

Osmanlı Hukuk Sistemi'nde genel olarak İslam Hukuku temel alınmaktadır. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat dönemi sonrasında 1876 yılında “Mecelle-i Ahkâm-i Adliye” ya da kısaca “Mecelle” adıyla bilinen kanun yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun, kişiler hukuku ve borçlar hukuku açısından İslam ülkeleri arasında önemli bir yere sahip olmuştur. Yeni yapılacak kanun çalışmalarına da kaynaklık ettiği gözetildiğinde dönem itibarıyla oldukça önemli bir düzenleme olduğu söylenebilmektedir. Mecelle m. 30'da “Def-i mefâsid celb-i menâfi'den evlâdır” düzenlemesi yer almaktadır. Türkçe anlamıyla bakılacak olursa bu ifade, zararlı ve kötü şeylerin giderilmesinin yararlı şeylerin elde edilmesinden daha önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda bir konuda fayda ve zarar çakışıyorsa öncelikle zararın ortadan kaldırılması gereklidir. Örneğin, çevredekilerin huzur ve rahatını bozacak bir işyerinin açılmaması gibi. Bu düzenleme ile ilgili dönemde kişilerin huzur ve sükûnunu bozacak faaliyetler engellenmeye çalışılmıştır⁵⁵.

Osmanlı döneminde kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaya yönelik; yiyecek ve içeceklerin kalitesinin ya da ağırlığının düşürülmesi, bir malın değerinden çok satılması ya da esnafın ihtiyaç maddelerine hükümet tarafından konulan fiyatın üzerinde bir fiyattan satması gibi hususlar ta'zir yaptırımına bağlanmıştır⁵⁶. Ancak görüldüğü üzere bu hususlar günümüzdeki şekliyle TCK m. 123'te yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun içerdiği anlamdan uzaktır.

1.3.2.2. Cumhuriyet Dönemi

1.3.2.2.1. 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Cumhuriyet döneminde Türk Ceza Hukuku'nda yer alan ilk ceza kanunu, 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'dur. 1889 tarihli Zanardelli İtalyan Ceza Kanunu temel alınarak düzenlenen bu Kanun, TCK'nın yürürlüğe girdiği 2005 yılına kadar uygulanmıştır. 765 sayılı mülga Kanunda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna yönelik olarak tek madde değil, üç madde söz konusudur. Bu maddeler “kabahatler” başlıklı üçüncü kitabın “halkı rahatsız eden hareketler” başlıklı yedinci faslında yer alan m. 546-548'de düzenlenmiştir. 546. maddede gürültü yapılarak kişilerin huzur ve rahatının bozulması halinde para cezası yaptırımının uygulanacağı ifade edilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, fiilin gece yarısına girmeden iki saat öncesinden başlanarak gece vakti işlenmesi durumunda cezada artırım yapılması öngörülmüştür. Mükerrerler söz konusu olduğunda cezaların daha da artırılacağı maddede belirtilmiştir.

⁵⁵ Şimşirgil ve Ekinci, 2016: 160-161.

⁵⁶ Akbulut, 2003: 179.

765 sayılı mülga Kanun m. 547’de başkasının çirkin ve ayıp şekilde alenen incitilmesi ya da huzur ve rahatının ihlal edilmesi halinde hafif hapis ya da para cezasına hükmedileceği düzenlenmiştir. Yargıtay, TCK m. 123’ün 765 sayılı Kanundaki karşılığı olarak 547. maddeyi kabul etmektedir⁵⁷. 548. maddede ise bir kimsenin halka açık bir yerde yalan uydurarak başkalarını zarara sokması ya da halkın huzurunu bozacak şekilde başkalarından istifade etmeye kalkması halinde hafif hapis cezası verileceği belirtilmiştir.

Mülga Kanunda kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaya yönelik fiiller kabahat olarak düzenlenmiştir. Bu anlamda Kanunda, kişilerin değil genel anlamda halkın huzur ve rahatının korunmasının ön planda tutulduğu söylenebilmektedir⁵⁸. Kanunda kabahatler, hafif hapis cezası ya da para cezası yaptırımına tabi kılınmıştır. TCK m. 123’te öngörülen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, bu suçların birleşimi gibi görülmektedir. Ancak düzenlemeler arasında ciddi farklılıklar mevcuttur. İlk olarak huzur ve rahatı bozucu davranışlar için mülga Kanunda ısrarlı şekilde icra etme hususu aranmamıştır. Bu düzenlemelerde failin özel kastının mevcudiyeti de yer almamaktadır. Bu anlamda manevi unsur yönünden farklılık bulunmaktadır. Son olarak ise mülga Kanunda kabahatlerin resen takibi gerekliken TCK m. 123’te suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyet şartına bağlanmıştır⁵⁹.

1.3.2.2.2. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Anayasa’nın 17. ve 56. maddelerinde herkesin manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Bireylerin Anayasa’da düzenlenen haklarını aktif şekilde kullanabilmeleri için kanun koyucu tarafından bu hakların ihlaline ilişkin fiillerin suç olarak kabul edilip düzenleme altına alınması gereklidir. Bu şekilde kişilerin manevi özgürlüğünün koruma altına alınması mümkündür⁶⁰. Türk Hukuku’nda kişilerin huzurlu ve rahat şekilde yaşamalarına yönelik olarak onların fiziki ve ruhsal sağlıklarını tehdit edecek fiillere karşı TCK’da yaptırımlar öngörülmektedir. Her bireyin huzur ve sükûn içinde yaşamını devam ettirebilmesi, bireye tanınan kaçınılmaz bir haktır. Bu kapsamda TCK’nın “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmının “Hürriyete Karşı Suçlar” başlıklı yedinci bölümünün 123. maddesinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre; sırf huzur ve sükûnunu bozma amacıyla bir kimseye ısrarlı şekilde telefon edilmesi, gürültü yapılması veya hukuka aykırı sair

⁵⁷ Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 27.09.2006, 5184/15300 (Artuk vd., 2009: 3043); Gülşen, 2012: 6-7.

⁵⁸ Yargıtay 14. Ceza Dairesi T. 29.01.2013, E. 2011/19824, K. 2013/707, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 12.04.2022).

⁵⁹ Yenerer Çakmut, 2014: 52.

⁶⁰ Yenerer Çakmut, 2014: 52.

davranışlarda bulunulması durumunda mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilmesi mümkündür.

TCK m. 123'te belirli hareketlerle gerçekleştirilen kişilerin huzur ve sükûnunun bozulmasına yönelik fiillerin cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Kanunun lafzına göre suçun maddî unsuru; ısrarla bir kimsenin gece gündüz demeden telefonla aranması, o kimseyi rahatsız etmek için ısrarla gürültü yapılması ya da aynı amaçla ısrarlı şekilde hukuka aykırı başka davranışlarda bulunmasıdır. Kanun koyucu, suçla ilgili olarak uygulamada sık rastlanabilecek bu iki hali özel olarak maddede ifade etmiştir. Bu iki fiil haricinde hukuka aykırı ve benzer olmak kaydıyla başka fiillerin de bu suç kapsamında değerlendirileceği maddede açıklığa kavuşturulmuştur. Burada dikkat edilmesi gereken husus, failin mağdurun huzur ve sükûnunu bozma amacıyla hareket etmesidir. Burada kanun koyucu özel kast aramaktadır. Örneğin, alt komşusuyla husumetli olan birinin onu rahatsız etmek için sürekli gürültü yapması gibi⁶¹.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu kapsamında cezalandırılması öngörülen fiiller, kişiler üzerinde maddi veya cebri bir müdahale oluşturmamaktadır. Bu suç tanımı ile kanun koyucu, kişilerin manevi ve ruhsal açıdan huzur ve sükûn içinde yaşama hakkını korumayı amaçlamaktadır. Bu nedenle suç, şikâyete tabi kılınmıştır. Ancak failin fiilleri neticesinde mağdurun ruhsal dengesi önemli derecede bozulursa kasten yaralama suçu söz konusu olabilecektir⁶².

Doktrinde TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun genel ve tamamlayıcı bir suç niteliği taşıdığı ifade edilmektedir⁶³. Bu görüşe göre, ilgili fiil başka bir suçu meydana getiriyorsa öncelikle o suça ilişkin düzenleme uygulama alanı bulur. Örneğin, ısrarlı şekilde mağdura mesaj gönderen failin mesaj içeriğinde cinsel taciz suçuna ilişkin hususlar söz konusuysa TCK m. 123 değil cinsel taciz suçu (TCK m. 105) uygulanmalıdır. Başka suçun oluşmaması halinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundan dolayı cezalandırma yoluna gidilmelidir⁶⁴. Ancak TCK m. 123 düzenlemesi incelendiğinde TCK m. 257'de yer alan görevi kötüye kullanma suçunda olduğu gibi “Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında” gibi bir ibareye yer verilmediği görülmektedir. Bu kapsamda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun genel ve

⁶¹ Kocasakal, 2015: 113.

⁶² Özen ve Köksal, 2019: 481.

⁶³ Yaşar vd., 2014: 4071; Kocasakal, 2015:131.

⁶⁴ Yılmaz, 2017: 11.

tamamlayıcı bir suç olarak kabul edilmesinden ziyade farklı neviden fikri içtima kurumu çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz⁶⁵.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu hayatın olağan akışı çerçevesinde sıkça rastlanan suç tiplerinden biridir. Bu suç; cinsel dokunulmazlık, çalışma ve sözleşme hürriyeti, özel hayatın gizliliği, kişinin onur ve şerefi, konut ve işyeri dokunulmazlığı, yerleşme hürriyeti gibi hak ve özgürlüklerle bağlantı içerisindedir. TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaya yönelik olarak gerçekleştirilen fiiller, başka hukuki koruma alanlarına da tesir edebilmektedir. Örneğin, odası her gece komşu evin penceresinden gözetlenen kişinin evden taşınması hem kişinin huzur ve sükûnu, hem de özel hayatın gizliliği ve yerleşme hürriyetiyle ilişkilidir. Bu bağlamda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun farklı neviden fikri içtima hükmü çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir⁶⁶. Somut olayın özelliğine göre fail, tek hareketle kanunda yer alan birden fazla suçun oluşumuna sebebiyet verirse bu suçların en ağır yaptırıma sahip olanıyla cezalandırılır⁶⁷.

1.4. Korunan Hukuki Değer

Hukuki değer kavramı doktrinde farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bu tanımlamalara göre hukuki değer; kanun koyucuyu ilgili suç tipini düzenlemeye yöneltten soyut menfaat⁶⁸, ceza hukuku ile korunan toplumun yaşamsal değerleri⁶⁹ ve suçun hukuki konusu⁷⁰ gibi hususları içermektedir. Genel anlamda bakılacak olursa hukuki değer, ceza normunun içerisinde açıkça yer almasa da normun düzenlenmesine sebebiyet veren arka plandaki değeri ifade etmektedir. Hukuki değer, hukuk düzeni tarafından korunmaya layık değeri belirtmektedir. Bu değer; yaşama hakkı, mülkiyet hakkı ya da vücut bütünlüğü hakkı gibi kişiye ya da çevre hakkı gibi topluma yönelik olabilmektedir⁷¹.

Cezalandırma yetkisinin temelinde, suçla korunan hukuki değer yer almaktadır. Bir fiilin kanunda suç olarak düzenlenmesinin dayanağını, bu davranışla tehlikeye düşürülecek ya da zarara maruz bırakılacak hukuki değer oluşturmaktadır. Bu nedenle kanun koyucu, ilgili fiili suç olarak düzenlemekte ve hukuksal değeri korumaya çalışmaktadır. Hukuki değer

⁶⁵ Benzer yönde Topsakal, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun genel ve tamamlayıcı bir suç tipi olduğunu kabul etmemektedir. Yazara göre TCK m. 123 metninde ya da madde gerekçesinde bu yönde bir ibareye yer verilmemesi, özellikle içtima uygulamaları açısından ön kabul oluşturabileceğinden bazı durumlarda cezasızlık halini gündeme getirebilmektedir. Bu durumun ceza adaleti açısından uygun olmadığını belirten Topsakal, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun “görevi kötüye kullanma” suçunda olduğu gibi genel ve tamamlayıcı suç tipi olduğu yönünde genel bir kabulün bulunmadığını savunmaktadır (2021: 191-192).

⁶⁶ İtişgen, 2014: 109.

⁶⁷ Kocasakal, 2015: 129.

⁶⁸ Özbek vd., 2021: 218.

⁶⁹ Koca ve Üzülmmez, 2021: 108.

⁷⁰ Hafizoğulları ve Güngör, 2007: 22 vd.

⁷¹ Kaplan ve Atladı, 2019: 632.

belirlenmesi, ilgili fiilin suç olarak kanunda düzenleniş amacıyla bağlantılıdır. TCK düzenlemesi açısından bakıldığında her suçla korunan bir hukuki değer mevcut olduğu görülmektedir⁷².

Her suçta olduğu gibi kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile de korunan hukuki bir değer bulunmaktadır. Bu hukuki değer belirlenmesinde öncelikle suçun kanunda düzenlendiği yere bakılması gerekmektedir. TCK m. 123, “Hürriyete Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiştir. Hürriyete karşı suçlarda kişilerin karar verme ve verdiği karar doğrultusunda davranabilme özgürlüğü, iç huzur, hareket özgürlüğü, kamu hizmetlerinden yararlanma hakkı, eğitim ve öğretim hakkı, siyasi haklarını kullanma özgürlüğü, konut dokunulmazlığı, inanç, düşünce ve kanaat özgürlüğü, iş ve çalışma hürriyeti, dilekçe hakkı, sendikal hakları kullanma özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü, özel hayata saygı hakkı, eşit muamele görme hakkı gibi bazı temel hak ve özgürlükler koruma altına alınmaktadır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu da somut olayın özelliğine göre bu hak ve özgürlüklerle ilişkili olabilmektedir. Ancak bu suçla korunan temel hukuki menfaat, kişilerin huzur ve sükûnudur⁷³.

Anayasa’nın 17 ve 56. maddeleri çerçevesinde kişilerin madde ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı bulunmaktadır. Bu düzenlemelere göre herkesin huzurlu bir ortamda, belli bir sükûnet içinde, rahatsız edilmeden, ruhsal dinginlik içinde yaşamını sürdürmeye, bu şekilde manevi varlığını korumaya ve geliştirmeye hakkı vardır. Çevre hakkı, yaşam hakkının güvencesi niteliğindedir. İnsanların ve diğer canlıların yaşamlarını sürdürdükleri çevrenin korunması ve iyileştirilmesi oldukça önemlidir. Yaşam hakkı, insanın hayatını sağlıklı bir şekilde sürdürebileceği bir çevre ile maddi ve manevi varlığını geliştirebileceği bir ortamda anlam ifade etmektedir⁷⁴. Sağlıklı ve düzenli bir çevrede yaşamının anayasal bir hak olarak tanınıp korunması durumunda doğal çevrenin kendisi de korunması gerekli bir değer olarak kabul görmektedir⁷⁵. Anayasa m. 56’da “sağlıklı ve dengeli” nitelemesiyle ekolojik dengeye vurgu yapılmaktadır. Anayasa m.17’de herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir⁷⁶. Anayasa Mahkemesi de bu doğrultuda kişilerin manevi bütünlüklerini tehdit eden ve kişilere karşı psikolojik taciz olarak değerlendirilen eylem, işlem veya ihmaller konusunda Anayasa’nın 17. maddesi uyarınca devletin üstlenmesi gereken pozitif

⁷² Kaplan ve Atladı, 2019: 631.

⁷³ Gören, 2012: 795; Taneri, 2012: 442; Gülşen, 2012: 7.

⁷⁴ Kaboğlu, 1998: 296; Keleş ve Ertan, 2002: 81-85.

⁷⁵ Turgut, 2001: 613 vd.

⁷⁶ <https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa>(erişim tarihi:04.05.2022)

yükümlülükler bulunduğunu vurgulamıştır⁷⁷. TCK m. 123'te düzenleme altına alınan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile korunan hukuki menfaatin bu çerçevede değerlendirilmesi gereklidir. Bu suçla kişilerin maddi varlığı değil manevi ve ruhsal varlığı korunmaya çalışılmaktadır. Kişilerin ruhsal olarak sükûnet içinde yaşama hakkı üzerinde durulmaktadır. TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu için failin, sırf huzur ve sükûnu bozmak amacıyla hareket etmesi gerekmektedir. Ayrıca hareketlerin ısrarlı şekilde yapılması önem taşımaktadır. Bu kapsamda failin gayesinin mağdurun huzur ve rahatını kaçırmak olduğu söylenebilmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu öngörülerek kişinin rahatsız edilmeden istediği şekilde davranabilmesi, sürekli gözetlenme tehdidiyle karşı karşıya kalmaması, işlerini sakin şekilde görebilmesi, ruhsal dinginlik içinde yaşamını devam ettirebilmesi vs. korunmaktadır. AİHS'de kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaya ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmemesi nedeniyle konuyla ilgili olarak yapılan başvuruları AİHM, AİHS m. 8 kapsamında değerlendirmektedir⁷⁸.

Kişilerin özel hayatını en yoğun şekilde yaşadığı yer, konutudur. Konut, kişilerin istediği gibi vakit geçirebildiği, dinlenebildiği, hobilerle uğraşabildiği özel bir alan olarak görülmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturacak hareketler, kişinin özel hayatı ve konut dokunulmazlığı ile bağlantılıdır. Özellikle gürültü yapılması gibi fiillerin komşular tarafından gerçekleştirilme ihtimalinin uygulamada yüksek olduğu gözetildiğinde bu suçun dolaylı olarak özel yaşama saygı hakkının ihlaline sebebiyet verdiği açıktır. Israrla telefon etme şeklinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun işlenmesi halinde ise özel hayat kapsamında yer alan haberleşme özgürlüğü ihlal edilmektedir. Bu suç ile kişinin iç huzuru bozulmakta, istediği gibi hareket etmesi engellenmektedir. Huzursuz edilen kişi bir süre sonra sürekli tetikte yaşamaya başlamaktadır. Her an rahatsız edilebileceği endişesiyle normalde yapmayacağı şeyler yapmakta ya da yapacağı şeyleri aksatmaktadır. Örneğin ısrarlı şekilde telefonla rahatsız edilmesi durumunda kişi, hattını değiştirmek zorunda kalabilmektedir. Bu bağlamda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda hukuken korunan değer temel olarak; kişinin belirli bir dinginlik, ruhsal sükûnet, huzur içinde ve rahatsız edilmeksizin sağlıklı bir ortam ve çevrede yaşamasıdır⁷⁹. Bu suçla ayrıca, kişinin özel hayatın gizliliği gibi ilişkili olunan bazı temel hak ve özgürlüklerden rahatsız edilmeden gerektiği gibi yararlanması sağlanmaya çalışılmaktadır. İlişkili olunan hak ve özgürlükler açısından değerlendirildiğinde TCK m. 123'te yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile

⁷⁷ <https://www.anayasa.gov.tr/tr/haberler/bireysel-basvuru-basin-duyurulari/psikolojik-taciz-nedeniyle-kisinin-maddi-ve-manevi-varligini-koruma-ve-gelistirme-hakkinin-ihlal-edilmesi/> (erişim tarihi: 03.08.2022)

⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Yokuş Sevik, 2013: 368-370.

⁷⁹ Yaşar vd., 2014: 4065; Üzülmüş, 2005: 112; Yargıtay 18. Ceza Dairesi T. 13.01.2016, E. 2015/12900, K. 2016/496, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 15.04.2022).

korunan hukuki değerin kapsamı genişlemektedir. Bu anlamda suçun, genel olarak kişilerin manevi açıdan özgürlüğünü koruduğu söylenebilmektedir⁸⁰.

⁸⁰ Yenerer Çakmut, 2014: 52; Üzülmez, 2007: 24.

İKİNCİ BÖLÜM

KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKÛNUNU BOZMA SUÇUNUN UNSURLARI

2.1. Genel Olarak

Kişilerin yaşamlarını huzur ve sükûn içinde sürdürebilmeleri, onlara tanınan mutlak bir haktır. Gürültüden ve sürekli rahatsız edilmekten uzak sakin ve huzurlu bir yaşam sürmek her bireyin hakkıdır. Bu hakkın ihlaline ilişkin eylemler, TCK’da suç olarak düzenlenmiştir⁸¹. 5237 sayılı TCK’nın “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmının “Hürriyete Karşı Suçlar” başlıklı yedinci bölümünde yer alan 123. maddede kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, sırf huzur ve sükûn bozmak için/bu amaçla bir kişiye ısrarlı şekilde hukuka aykırı davranışta bulunulması durumunda mağdurun şikâyeti üzerine hapis cezası verilmektedir. Kanun koyucu bu suç için üç aydan bir yıla kadar hapis cezası öngörmüş, adli para cezası öngörmemiştir. Ayrıca, uygulamada bu suçla ilgili olarak sıkça rastlanan gürültü yapma veya telefon etme gibi eylemlere de madde metninde yer vermiştir. Sınırlı sayma anlamına gelmeyecek olan bu düzenlemenin uygulamada yaşanan tereddütleri giderme amacıyla yapıldığı kanaatindeyiz.

Kişilerin huzurlu şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için onların fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklarını tehlikeye düşürebilecek fiilleri suç olarak belirten TCK m. 123 düzenlemesi, hukuken korunan değerlerin ihlali halinde kişileri cezalandırmayı amaçlamaktadır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun öngörülmesindeki amaç, suçun adından da anlaşılacağı gibi kişilerin huzurlu ve sakin şekilde yaşamlarını sürdürebilmelerinin sağlanmasıdır. Madde gerekçesinde TCK m. 123 ile maddede belirlenen hareketleri gerçekleştirerek kişilerinin huzur ve sükûnlarını bozanların cezalandırılmasının amaçlandığı ifade edilmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun hareketi; bir kişiye ısrarlı şekilde gece-gündüz ayrımı yapmaksızın telefon etme, gürültü yapma ya da hukuka aykırı başka hareketlerde bulunmadır. Bu hareketlerin TCK m. 123 kapsamında cezalandırılabilmesi için mağdurun huzur ve sükûnunu bozma amacıyla yapılması aranmaktadır. Örneğin, alt kattaki komşunun bebeğinin sürekli ağlayarak çıkardığı gürültü ile alt kattaki komşunun sırf üst kattaki komşuyu rahatsız etmek için gece yarısı çivi çakması arasında TCK m. 123 anlamında fark bulunmaktadır. İlkinde üst kattaki komşunun huzur ve sükûnunu bozma gibi bir amaç güdülmeyeceğinden bu suç oluşmayacakken ikinci durumda hareketin yapılma amacı üst kattaki komşuyu rahatsız etmektir. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma

⁸¹ Yılmaz, 2017: 11; Özen ve Köksal, 2019: 481.

suçunun gerçekleştiği söylenebilmektedir. Bu kapsamda TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, özel bir amaçla hareket edilmesini gerektiren suçlar arasında yer almaktadır⁸².

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin hareketler, kişiler üzerinde fiziksel ya da cebri bir müdahale niteliğinde değildir. Bu kapsamda kasten yaralamaya varacak davranışların sergilenmesi söz konusu olmamaktadır. Bu suç ile kişilerin psikolojik-ruhsal açıdan huzurlu olması, sakin bir şekilde yaşamını sürdürmesi hakkı korunmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin hareketlerin kişiler üzerinde manevi anlamda etki bıraktığı söylenebilir. Bu suça yönelik hareketlerle mağdurun ruhsal dengesi bozulabilmektedir. Suçun soruşturulması ve kovuşturulması için TCK m. 123 çerçevesinde mağdurun şikâyetinin varlığı aranmaktadır⁸³.

Çalışma kapsamında TCK m. 123'te yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun unsurları; maddi unsurlar, manevi unsur ve hukuka aykırılık olmak üzere üç başlık altında incelenecektir.

2.2. Suçun Maddi Unsurları

TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu neticesiz/sırf hareket suçları arasında yer almaktadır⁸⁴. Doktrinde bu suç açısından “netice”nin de maddi unsurlar arasında yer alması gerektiğini savunan bir görüş⁸⁵ bulunsa da kanaatimizce TCK m. 123 düzenlemesi çerçevesinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu neticesiz/sırf hareket suçudur. Kanuni düzenleme incelendiğinde suçun unsurları kapsamında maksat, ısrar ve bazı hareketlerin arandığı görülmektedir. Sırf hareket suçlarında ,hareketin yapılmasıyla netice de gerçekleşmiş olur⁸⁶. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun işlenmesiyle ortaya çıkması

⁸² Yaşar vd., 2014: 4064; Epözdemir, 2021: 696-697.

⁸³ Kocasakal, 2015: 113; Yaşar vd., 2014: 4064.

⁸⁴ Epözdemir, 2021: 717; Kocasakal, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu neticeli suçlar içerisinde değerlendirmektedir. Yazara göre suçun neticesi, failin huzur ve sükûnu bozmak amacıyla ısrarlı şekilde bir kimseyi hukuka aykırı bir davranışla rahatsız etmesi halinde ortaya çıkmaktadır. Neticenin ortaya çıkması için failin hareketinin mağdurun bilgi ve algısına ulaşması gerektiğini belirten Kocasakal, aksi takdirde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun teşebbüs aşamasında kalacağını ifade etmektedir. Suçun neticesini harekete bitişik ya da hareketten ayrılabilir olmasına göre değerlendiren yazar, somut olaydaki hareket ve neticeye göre belirleme yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Örneğin, gürültü yapılmasında neticesi harekete bitişik suçtan bahsederken telefonla mesaj gönderilmesinde neticenin hareketten ayrılabilir olduğunu belirtmektedir. Kocasakal, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun somut tehlike suçu olduğunu kabul etmektedir (2015: 138-139); Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun sırf hareket suçu özelliği taşıması nedeniyle mağdurun suçun hareketlerine vakıf olmasına ya da vakıf olsa da bu hareketlerden etkilenmesine gerek olmadığına yönelik görüş için bkz. Epözdemir, 2021: 717. Kanaatimizce mağdurun suçun hareketlerinden etkilenmesi önemlidir. Mağdurun evde olduğu bilinciyle davul çalınması durumunda mağdur evde değilse işlenemez suç ortaya çıkmaktadır.

⁸⁵ Kocasakal, 2015: 138.

⁸⁶ Hakeri, 2021: 155.

beklenen bir neticeye madde düzenlemesinde yer verilmemiştir. Bu bağlamda çalışma kapsamında suçun maddi unsurları; konu, fail, mağdur ve hareket olmak üzere dört başlık halinde incelenecektir.

2.2.1. Hareket

Türk Ceza Hukukunda bir suçun unsuru olarak hareket (fiil), kişinin belli bir amaç doğrultusunda iradesiyle gerçekleştirdiği dış dünyada tezahür eden insan davranışlarıdır⁸⁷. Hareket, tüm suçlarda bulunması gerekli olan suçun maddi unsurlarından biridir. İnsan davranışlarına suçun maddi unsuru olarak hareket vasfını kazandıran husus, belirli bir amaç doğrultusunda iradi şekilde gerçekleştirilmesidir. Bu nedenle insan harici canlıların ya da cansız varlıkların hareketleri ceza hukuku anlamında hareket sayılmamaktadır⁸⁸.

TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda hareket; bir kimseye ısrarlı şekilde telefon edilmesi, gürültü yapılması veya hukuka aykırı davranışta bulunulması⁸⁹ olarak belirtilmiştir. Madde metninde suçun ortaya çıkması için gerçekleştirilecek hareketler açısından bir kısıtlama öngörülmediğinden serbest hareketli suçlar içerisinde değerlendirilmektedir⁹⁰.

TCK m. 123'te düzenlenen seçimlik hareketlerin ortak özellikleri bulunmaktadır. Bu kapsamda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşabilmesi için belli bir kişiye yönelik olması, ısrarlı şekilde yapılması⁹¹ ve bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla yapılmış olması gerekmektedir⁹².

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda suçu oluşturan hareketlerin belirli bir kişiye veya kişilere yönelik olması aranmaktadır⁹³. Her ne kadar maddede “bir kimseye” ibaresine yer verilmişse de o kişinin huzur ve sükûnunu bozma amacıyla hareket edilmesinin vurgulanması bu hususu ortaya koymaktadır. Belirli bir kişi ya da kişilere yönelik olarak gerçekleştirilmeyen hareketler, huzur ve sükûnu bozmaya elverişli olsa da TCK m. 123

⁸⁷ Demirbaş, 2021: 233.

⁸⁸ Özgenç, 2021: 179.

⁸⁹ Ekici Şahin, “hukuka aykırı başka bir davranış” ibaresinin ceza hukukunun belirlilik ilkesi açısından sorun oluşturduğunu ifade etmektedir (2013: 21). Aynı yönde bkz. Şen, 2005: 711.

⁹⁰ Epözdemir, 2021: 699; Şen, 2006: 519; Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun bir kararında; kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturan hareketler açısından kısıtlama getirilmediğinden serbest, ısrarlı şekilde işlenmesi gerektiğinden bağlı hareketli bir suç olduğu ifade edilmiştir (T. 13.02.2018, E. 2014/4-821, K. 2018/45, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 09.05.2022)); Kanuni düzenleme itibarıyla suçun, bağlı ve seçimlik hareketli şekilde düzenlendiği; ısrar unsurunun tüm seçimlik hareketler için aranmasının suçu bağlı hareketli bir suç haline getirdiği yönündeki görüş için bkz. Kocasakal, 2015: 119; Yenerer Çakmut, 2014: 54; Özen ve Köksal, 2019: 484-485; Özbek vd., 2013: 443; Gülşen, 2012: 9; Yılmaz, 2017: 17.

⁹¹ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. “B-Israr” başlığı altındaki açıklamalar.

⁹² Yaşar vd., 2014: 4069.

⁹³ Yılmaz, 2017 :16. Yenerer Çakmut ,2014:53.

çerçevesinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu oluşmayacaktır. Bu durumda unsurları mevcutsa TCK m. 183'e göre gürültüye neden olma suçu veya Kabahatler Kanunu m. 36'ya göre gürültü kabahati gündeme gelebilmektedir. Gürültü yapma açısından ilgili suç ve kabahatten TCK m. 123'ü ayıran en temel fark, suçun belirli bir kişiye yönelik olarak işlenmesidir⁹⁴. Örneğin bir fabrikanın çıkardığı gürültü veya bir bankanın alarm sisteminin bozulması sebebiyle çıkardığı sesler belli bir kişiye yönelik olmadığından bu suç oluşmayıp gürültü ile ilgili diğer suç veya kabahat oluşacaktır.⁹⁵

Fail tarafından gerçekleştirilen hareketlerin belirli bir kişinin huzur ve sükûnunu bozma maksadıyla yapılması gerekmektedir. Mağdurun huzur ve sükununu bozma amacı taşımayan hareketler bu suçu oluşturmaz. Örneğin ,failin düğün yapması ya da hızcılık ile uğraşması sebebiyle ses çıkarması bu suçu oluşturmaz.⁹⁶

Somut olayda mağdurun huzur ve sükûnunun bozulup bozulmadığı araştırılmamaktadır. Bu açıdan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, zarar suçu değil tehlike suçudur⁹⁷. Doktrinde suçun soyut tehlike suçu mu yoksa somut tehlike suçu mu olduğu yönünde tartışma bulunmaktadır. Bir görüşe göre kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu soyut tehlike suçudur⁹⁸. Başka bir görüş ise hareketin mağdurun huzur ve sükûnunu bozmaya elverişli olması gerekliliğinden yola çıkarak somut tehlike suçu olduğunu savunmaktadır⁹⁹. Özen ve Köksal ise suçun soyut tehlike mi yoksa somut tehlike suçu mu olduğunun saptanması hususunda TCK m. 123'te yer alan seçimlik hareketlere ilişkin bir ayrıma gidilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu kapsamda telefon etme ve gürültü yapma hareketlerinde soyut tehlike, hukuka aykırı başka bir hareketin yapılması halinde ise somut tehlike suçu olduğunu ifade etmektedirler¹⁰⁰.

Kişilere belirli şeyleri yapmama yükümlülüğü getiren yasak normlarının ihlal edilmesi halinde icrai suçlar söz konusudur. Buna karşılık, sayısı icrai suçlar kadar olmamakla beraber “belirli şekilde davranma yükümlülükleri” de modern hukuk toplumlarında kişilere yönelik bir “yükümlülük” olarak kabul edilmektedir. Bu kurallara emir normu denir. Emredici normalar ihlal eden fiillere ihmali suçlar denilmektedir. İhmali suçlar fiil ;bir davranışın

⁹⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun bir kararında; düğünde kuru sıkı tabanca ile havaya birkaç el ateş edilmesi şeklinde gerçekleşen hareketin TCK m. 123, 170 ve Kabahatler Kanunu m. 36 çerçevesinde hangi durumu oluşturduğu tartışılmış ve sonuç olarak TCK m. 123'te hareketin belirli bir kişiye yönelik olması şartı bulunduğu vurgulanmıştır (T. 29.05.2007, E. 2007/8-109, K. 2007/115, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 08.05.2022)).

⁹⁵ Yaşar vd., 2014:4069-4070. Yenerer Çakmut, 2014:63-65.

⁹⁶ Yaşar vd.,2014:4070.

⁹⁷ Yaşar vd.,2014:4070.

⁹⁸ Ekici Şahin, 2013: 32.

⁹⁹ Yenerer Çakmut, 2014: 71; Kocasakal, 2015: 138; Yılmaz, 2017: 17.

¹⁰⁰ Özen ve Köksal, 2019: 485-486.

gerçekleştirilmemesi, yapılmaması şeklinde ortaya çıkmaktadır¹⁰¹. Doktrinde gerçek ihmali suç ve gerçek olmayan (görünüşte – garantörsel) ihmali suç ayrımı bulunmaktadır. Gerçek ihmali suç kısaca, emredilen davranışın normda bizzat ifade edildiği suçlar olarak tanımlanmaktadır¹⁰². Gerçek ihmali suçlarda hareket yeterli olup neticenin ortaya çıkması aranmamaktadır¹⁰³. Gerçek olmayan (görünüşte - garantörsel) ihmali suç ise neticenin önlenmesi açısından hukuki yükümlülük altında bulunan failin kanunda tanımlanan neticenin meydana gelmesini engellememesi şeklinde işlenmektedir¹⁰⁴. TCK m. 123 düzenlemesinde yer alan seçimlik hareketlere bakıldığında suçun genel anlamda icrai hareketlerle işlendiği söylenebilmektedir¹⁰⁵. Ayrıca bu suç gerçek ihmali suç çerçevesinde değerlendirilmelidir zira hareketin gerçekleşmesi sonrasında netice aranmamaktadır. Tipik hareketin ihmali hareketle gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceği hususu doktrinde tartışmalıdır. Özen ve Köksal, TCK m. 123 kapsamındaki seçimlik hareketleri ayrı ayrı değerlendirerek telefon etme hareketinin niteliği gereği yalnızca icrai hareketle gerçekleştirilebileceğini, gürültü yapma ve hukuka aykırı başka davranışın ise hem icrai hem de ihmali şekilde gerçekleştirilebileceğini savunmaktadır¹⁰⁶. Ekici Şahin ise kanun maddesinde hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulmasından söz edilmesi ve bu davranışın ihmali veya icrai olması gerektiğiyle ilgili belirleme yapılmaması suçun ihmali hareketle de işlenebileceği sonucunu doğurmayacağı görüşündedir¹⁰⁷. Kanaatimizce kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu hem icrai hem de ihmali hareketlerle işlenebilmektedir¹⁰⁸. Örneğin, komşunun uyarısına rağmen su damlatan borunun tamir edilmemesi, gece yarısı havlayan köpeğin susturulmaması ya da gürültüyü önlemekle yükümlü olan kolluk veya belediye çalışanının yükümlülüğünü yerine getirmemesi gibi.

Hareketin mağdurun huzur ve sükûnunu bozmaya elverişli olması hususu, mağdurun algısına göre subjektif olarak değil objektif bir değerlendirmeyeyle belirlenmektedir¹⁰⁹. Somut olayda suçun oluşması için mağdurun psikolojisinin bozulmasının önemi bulunmasa da hareket neticesinde mağdur ruhsal bir hastalığa yakalanırsa ya da psikolojisi bozulursa TCK m. 123'ün gerekçesine göre şartları varsa kasten yaralama suçu söz konusu olabilecektir¹¹⁰.

¹⁰¹ Yurtlu, 2021: 580-581.

¹⁰² Yurtlu, 2022: 162.

¹⁰³ Yurtlu, 2022: 163.

¹⁰⁴ Özgenç, 2021, s. 391 vd.

¹⁰⁵ Ekici Şahin, 2013: 35.

¹⁰⁶ Özen ve Köksal, 2019: 486-487.

¹⁰⁷ Ekici Şahin, 2013: 34.

¹⁰⁸ Benzer görüş için bkz. Kocasakal, 2015: 138; Epözdemir, 2021: 699-700.

¹⁰⁹ Malkoç, 2013: 1089; Yaşar vd., 2014: 4070; Yenerer Çakmut, 2014: 64.

¹¹⁰ Yaşar vd., 2014: 4071.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile kişilerin yalnızca konut içindeki güven ortamları değil genel anlamda huzur ve sükûnları korunmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle TCK m. 116'da düzenlenen konut dokunulmazlığının ihlali suçuna göre huzur ve sükûnun korunması anlamında daha geniş bir koruma alanına sahiptir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu; konut, işyeri veya bunların eklentileri haricinde sokakta, plajda, parkta vs. her yerde işlenebilmektedir. Bu kapsamda suçun koruma alanı oldukça geniştir¹¹¹.

2.2.1.1. Seçimlik Hareketler

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, TCK m. 123 düzenlemesi çerçevesinde suçun maddi unsurlarından biri olan hareket açısından; telefon etme, gürültü yapma ve hukuka aykırı başka bir davranış şeklinde seçimlik olarak düzenleme altına alınmıştır. Kanun koyucu, failin bir kimsenin sırf huzur ve sükûnunu bozma amacıyla ısrarlı şekilde bu seçimlik hareketlerden birini ya da birkaçını gerçekleştirmesi durumunda suçun gerçekleştiğini kabul etmektedir¹¹². Her birinin uygulama açısından ayrı ayrı önemli olduğu gözetilerek çalışma kapsamında seçimlik hareketler ayrı başlıklar altında detaylı şekilde incelenecektir.

2.2.1.1.1. Telefon Etme

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin olarak TCK m. 123'te düzenlenen ilk seçimlik hareket, telefon etmedir. "Telefon etme" ibaresi, kişiye yönelik mobil cihaz, sabit hat, uydu telefonu ya da çevrimiçi sosyal medya kanalları aracılığıyla ücretli veya ücretsiz çağrı ve arama yapılmasını, mesaj atılmasını gerektirmektedir¹¹³. Maddede bahsedilen

¹¹¹ Ekici Şahin, 2013: 28; "Sanıkların, gece 00.30 sıralarında, birlikte mağdur Hikmet Özbaş'a ait iki katlı müstakil evin bahçesinden içeri girerek alt katta kiracı olarak kalan mağdur Şükran Aydoğan'ın oturduğu evin kapısını tekmelemeleri üzerine mağdur Şükran'ın kapıyı açmadığı, ev sahibi olan mağdur Hikmet Özbaş'ın uyanarak sanıklardan bahçeyi terk etmelerini istemesine rağmen orada bulunmaya devam etme şeklinde gelişen eylemlerinin konut dokunulmazlığını ihlal suçunu oluşturduğu gözetilmeden hatalı değerlendirme ile eylemlerin kişilerin huzur ve sükûnunu bozma olarak kabul edilip yazılı şekilde karar verilmesi (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 30.04.2014, E. 2013/3976, K. 2014/14446, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 08.05.2022)).

¹¹² Yaşar vd., 2014: 4066.

¹¹³ Yenerer Çakmut, 2014: 63; Epözdemir, 2021: 707; Yılmaz, 2017: 19; Yaşar vd., 2014: 4066; "Sanığın katılana, değişik saatlerde 13 adet mesaj gönderdiğinin ve mesajların içeriğinde "sana benim gıcıklığım vardı, acısını çıkartacaktım, benim kim olduğumu bulamazsın, seni de kızdırması çok hoşuma gidiyor bunu bil" ibarelerinin olduğunun anlaşılması karşısında, sanığın eylemlerinin kişinin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, yasal ve yerinde olmayan gerekçe ile beraat kararı verilmesi" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 08.04.2014, E. 2013/26160, K. 2014/11251, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 10.05.2022)); Kocasakal, mesaj gönderme hususunun da telefon etme kapsamında kabul edilmesini amaçsal bir yorum olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle kanunilik ilkesini zedeleyecek yönde genişletici bir yorum olabileceğinden bahisle "mesaj gönderilmesi" ibaresinin TCK m. 123'e eklenmesi gerektiğini savunmaktadır (2015: 119); Özen ve Köksal ise mesaj gönderme hareketinin TCK m. 123'te yer alan telefon etme kapsamında değerlendirilemeyeceğini savunmaktadır (2019: 491); Epözdemir, mesaj göndermenin TCK m. 123'te düzenlenen telefon etme seçimlik hareketi kapsamında değil, hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma

telefonun mobil, sabit ya da araç telefonu vs. olması mümkündür. Kanun koyucu telefon konusunda herhangi bir kısıtlama öngörmemiştir. İnternet aracılığıyla yapılan telefon aramalarında da kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşabildiği kabul edilmektedir¹¹⁴. Bu açıdan hem arayan hem de aranan telefon mobil veya sabit hat olabilmektedir. Sabit telefonun da konut ya da işyerinde bulunması arasında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Aramanın ankesörlü (genel) bir telefonla yapılması da mümkündür¹¹⁵. Günümüzde teknolojinin ilerlediği gözetildiğinde elektronik posta¹¹⁶, sosyal medya yoluyla yapılan aramalar ve mesajlar da söz konusudur. Bu iletişim araçlarıyla yapılan haberleşmeler de telefon etme hareketiyle benzerlik göstermektedir. Özellikle toplumun geneli tarafından kullanıldığı söylenebilecek “WhatsApp”, “Twitter”, “Facebook”, “Instagram” vs. gibi iletişim yolları üzerinden yapılan arama ve mesajlaşmaların da TCK m. 123’de seçimlik hareket olarak yer alan telefon etme kapsamında değerlendirilmesi gerektiği yönünde bir görüş bulunmaktadır¹¹⁷. Kanaatimizce madde metninde yalnızca “telefon etme” ibaresine yer verildiğinden madde metninde değişiklik yapılmadığı sürece bu durumların hukuka aykırı başka bir hareket kapsamında değerlendirilmesi daha isabetli görünmektedir.

Kanun koyucu TCK m. 123 düzenlemesiyle telefon etme hareketi açısından telefona özel bir nitelik yüklememiş olup telefon etme hareketinin ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesi üzerinde durmuştur. Failin ısrarlı bir şekilde belli bir kimseye yönelik olarak onu rahatsız etme amacıyla telefon etmesi halinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu gündeme gelmektedir. İsrarlı şekilde telefon etme hareketinin gerçekleşebilmesi için failin bir kimseye yalnızca bir kez aramada bulunması yeterli değildir. TCK m. 123 düzenlemesinden telefon

kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (2021: 709); Benzer görüş için bkz. Yılmaz, 2017: 21-22.

¹¹⁴ Özbek, 2008: 833.

¹¹⁵ Kocasakal, 2015: 119.

¹¹⁶ Kocasakal, telefon kullanmak suretiyle internet üzerinden belirli bir kişiye gönderilen elektronik postaların TCK m. 123’te düzenlenen telefon etme kapsamında değerlendirilemeyeceğini savunmaktadır. Yazar, elektronik posta gönderiminin genel anlamda bilgisayar aracılığıyla gerçekleştirildiğini ve telefonun asli işlevleri arasında elektronik posta gönderiminin yer almadığını belirtmektedir. Elektronik posta gönderimlerinde telefonun bilgisayar işlevi gördüğünü ifade eden Kocasakal, telefonda gönderilen elektronik postaların TCK m. 123 kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olması halinde aynı elektronik postanın bilgisayardan gönderilmesinin bu madde kapsamında değerlendirilemeyeceğini belirterek ortaya çıkabilecek çelişkiyi vurgulamaktadır (2015: 120); Özen ve Köksal ise TCK m. 123’te yer alan telefon etme hareketi kapsamında değerlendirilebilmesi için failin kullandığı aracın teknik anlamda bir telefon olması gerekmediğini, mağdurun telefon olarak nitelendirilebilen bir araç kullanması gerektiğini savunmaktadır (2019: 490); Epözdemir, elektronik posta gönderilmesinin TCK m. 123’te düzenlenen telefon etme seçimlik hareketi kapsamında değil, hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (2021: 709); Benzer görüş için bkz. Yılmaz, 2017: 21-22.

¹¹⁷ Kocasakal, 2015: 121; Dilek, 2021: 30; Sosyal ağ paylaşımı çerçevesinde belli bir kişiye gönderilmeksizin genele hitap eden paylaşımlarda bulunulması TCK m. 123 kapsamında değerlendirilemez (Kocasakal, 2015: 120).

etme hareketiyle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun ortaya çıkabilmesi için telefon etme hareketinin fail tarafından birden fazla kez yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Failin bir kimseyi araması, çağrı atması ya da mesaj atması şeklinde gerçekleştirilebilen telefon etme hareketinde ısrar unsurunun ortaya çıkabilmesi için hareketin birden fazla kez yapılması gerekmektedir. İsrar unsurunun oluşması çerçevesinde telefon etme hareketine nicelik açısından belli bir sayı öngörülmemesine rağmen somut olayın özelliğine göre değerlendirmede bulunulmalıdır. Bu nedenle failin bir kimseyi yalnızca bir kez araması ya da mesaj atması, TCK m. 123 kapsamında telefon etme hareketi olarak değerlendirilmemektedir¹¹⁸. Doktrin ve yargı kararlarında telefon etme açısından belli bir sayı öngörülme de ısrar unsuru açısından en az üç kez telefon etme hareketinin gerçekleştirilmesi gerektiği yönünde bir görüş söz konusudur¹¹⁹. Yargıtay bir kararında iki dakika arayla mağdura telefon edilmesini TCK m. 123'te yer alan ısrar kapsamında değerlendirmemiştir¹²⁰. Bu nedenle kanaatimizce somut olayın özelliğine göre değerlendirme yapılması gereklidir.

TCK m. 123 kapsamında telefon etme hareketinde Yargıtay, öncelikle mağdurun fail tarafından kaç kez arandığını değerlendirmektedir¹²¹. Arama kayıtlarının soyut iddia dışında kesin delillerle tespit edilmesi gerekmektedir. Bu konudaki tespit, mağdurun başvurusu üzerine onun telefonu üzerinden yapılabileceği gibi ilgili operatörlerden de bilgi istenebilmektedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) iletişimin tespiti koruma tedbirine ilişkin 135/8 maddesinde TCK m. 123'e yer verilmemiştir. Bu nedenle doktrinde bir görüş, telefon kayıtlarının CMK m. 135 çerçevesinde tespit edilmesinin mümkün olmadığını ileri sürmektedir¹²². Telekomünikasyon yoluyla iletişimi denetlenebilecek kişiler şüpheli veya sanıklardır. Bu kişilerin iletişiminin denetlenebilmesi için iletişim aracının adına kayıtlı olması aranmamaktadır. Şüpheli veya sanığın fiilen kullandığı tüm iletişim araçlarının denetlenmesi mümkündür. İletişimin tespiti, iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması gibi katalog suçlarla sınırlı değildir. Bu nedenle CMK m. 135 kapsamında değil, Cumhuriyet Savcısının genel araştırma yetkisini içeren m. 160-161

¹¹⁸ Kocasakal, 2015: 121.

¹¹⁹ Dilek, 2021: 29.

¹²⁰ "...Sanığın katılana iki dakika arayla telefon etmesi şeklinde gerçekleşen eyleminde, suçun ısrar unsurunun ne şekilde oluştuğu açıklanmadan..." (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 03.04.2014, E. 2013/18706, K. 2014/10836, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 10.05.2022)).

¹²¹ "...Sanığın katılana telefonla aradığını kabul etmesi karşısında kaç kez aradığı tespit edildikten sonra eylemin TCY'nin 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturup oluşturmadığı kararda açıklanıp tartışılmadan eksik inceleme ile hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 31.01.2012, E. 2010/28821, K. 2012/1497, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 10.05.2022)).

¹²² Şen, 2006: 521.

kapsamında değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır¹²³. Bu kapsamda doktrinde genel kabul gören görüş ile Yargıtay kabulüne göre CMK m. 135’de kişilerin telefon görüşmelerine yönelik detaylar ile telefonla kiminle ne zaman görüşüldüğüne ilişkin tespit hariç tutulmaktadır. Bu bağlamda TCK m. 123’te yer alan telefon etme hareketinin kesin delillerle ortaya konulabilmesi için telefon kayıtlarının tespit edilebileceği kabul görmektedir¹²⁴.

Telefon etme hareketi ile kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşabilmesi için mağdurun failin aramalarına karşılık verip vermemesinin suçun oluşumu açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan husus, failin mağduru rahatsız etme maksadıyla ısrarlı sayılabilecek şekilde telefon etme hareketini gerçekleştirmesidir¹²⁵. Telefon etmede failin mutlaka mağdurla konuşması gerekli değildir. Çağrı atmak¹²⁶, telefon edip sessiz kalmak¹²⁷, müzik ya da başka sesler dinletmek, farklı sesler çıkarmak vs. TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozmaya yönelik hareketlerden sayılmaktadır¹²⁸. Bu kapsamda boş mesaj göndermek ya da resim atmak da telefon etme hareketi kapsamında değerlendirilebilmektedir¹²⁹. Mağdur tarafından failin aramalarına karşılık verilmesi durumunda Yargıtay, karşılıklılık halini gözeterek TCK m. 123’ün oluşmayacağını kabul etmektedir¹³⁰. Ayrıca mağdur ile fail arasındaki kan veya kayın hısımlığı, TCK m. 123 kapsamında kişinin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşmasını engelleyici nitelik taşımamaktadır¹³¹.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşumu açısından fail ile mağdur arasında yaşanabilecek telefonla konuşma ya da mesajlaşmanın içeriği önemlidir. Failin telefon etme hareketinin içerik itibarıyla cinsel taciz, tehdit, şantaj, hakaret gibi suçları

¹²³ Konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Şahin, 2007: 1101-1106.

¹²⁴ Yaşar vd., 2014: 4066-4067; Gülşen, 2012: 9; Yenerer Çakmut, 2014: 57; Özen ve Köksal, 2019: 492-493; Yargıtay 5. Ceza Dairesi T. 03.10.2005, E. 2005/14969, K. 2005/20489, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 10.05.2022).

¹²⁵ Ekici Şahin, 2013: 28; Yılmaz, 2017: 19.

¹²⁶ “...Şikâyetçinin aşamalarındaki iddiaları ve bu iddiaları doğrulayan Turkcell HTS raporuna göre; sanığın aboneliği olduğu cep telefonundan şikâyetçiye ait cep telefonunu birçok kez arayarak çaldırıp kapatmak suretiyle üzerine atılı kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu işlediği sabit olduğu halde, dosyada mevcut delillere neden itibar edilmediği de açıklanmadan yazılı şekilde beraatine karar verilmesi ...” (Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 26.10.2009, E. 2008/33430, K. 2009/39858, <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari> (erişim tarihi: 10.05.2022)).

¹²⁷ Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 03.07.2013, E. 2011/31120, K. 2013/18153, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 10.05.2022).

¹²⁸ Kocasakal, 2015: 120; Özen ve Köksal, 2019: 490-491.

¹²⁹ Yenerer Çakmut, 2014: 54; Yaşar vd., 2014: 4066; Özen ve Köksal, bu hareketlerin telefon etme kapsamında değil, TCK m. 123’te yer alan “hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması” çerçevesinde incelenmesi gerektiğini savunmaktadır (2019: 491). Kanaatimizce TCK m. 123 düzenlemesi kapsamında bu görüş yerindedir.

¹³⁰ Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 04.07.2012, E. 2010/30076, K. 2012/18201, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 10.05.2022); Yılmaz, mağdurun sohbet amaçlı değil rahatsızlığını dile getirme amaçlı cevap vermesinin karşılıklılık kapsamında kabul edilemeyeceğini, bu durumda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşacağını belirtmektedir (2017: 23).

¹³¹ Yılmaz, 2017: 23.

oluşturması durumunda ilgili suçlar kapsamında cezalandırma yoluna gidilebilir. Örneğin fail, mağdurun şeref ve saygınlığına ilişkin hakaret niteliği taşıyabilecek ifadeler kullanıyorsa kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun telefon etme hareketine ilişkin tartışma yapılmamaktadır. Böyle durumlarda hakaret suçunun diğer unsurlarının somut olayda mevcut olup olmadığı incelenmektedir. Bu bağlamda telefon etme hareketi çerçevesinde TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşabilmesi için failin mağduru rahatsız etme amacının yanı sıra başka bir suçun işlenmemesi önem taşımaktadır¹³².

2.2.1.1.2. Gürültü Yapma

TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin seçimlik hareketlerden bir diğeri gürültü yapmadır. Gürültü kavramı, sözlük anlamıyla şamata, aralarında uyum bulunmayan düzensiz sesler bütünü, patırtı demektir¹³³. Gürültü yapma, makul ses düzeyinin üzerinde insanları rahatsız edecek boyutta sesler çıkarılmasını ifade etmektedir¹³⁴. TCK m. 123'e göre gürültünün kaynağı önemli değildir. Kanun koyucu gürültü ile ilgili bir kısıtlama öngörmemiştir. Bu nedenle insan, hayvan, taşıt ya da araç-gereç aracılığıyla yapılan sesler rahatsız edecek boyuta ulaştığı takdirde gürültü olarak kabul edilmektedir¹³⁵. Örneğin, komşunun evde yüksek sesle müzik söylemesi, tava tencere tangırdatması, evde sivri topuklu ayakkabı ile gezilmesi gibi¹³⁶. Bu kapsamda gürültünün müzik aleti çalınarak ritmik ses şeklinde yapılması ya da ritmik olmayan farklı seslerle yapılması mümkündür. Evde sürekli tamirat yapılması, kalorifer borularına vurulması, evde partiler verilmesi gibi hususlar da TCK m. 123 çerçevesinde gürültü yapma sayılmaktadır¹³⁷.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda gürültü yapmanın fail tarafından mağduru rahatsız etme amacıyla gerçekleştirilmesi aranmaktadır. Belli bir kişiyi rahatsız etme amacı güdülmeksizin çıkarılan gürültüler, TCK m. 123 kapsamında değerlendirilmemektedir. Örneğin, müziği biraz yüksek sesle dinlemek, tamirat yapmak gibi haller TCK m. 123 kapsamında değerlendirilmemektedir. Burada gürültünün fail tarafından mağdurun huzur ve sükûnunu bozmak amacıyla yapılması aranmaktadır. Eğlence yerlerinden gelen gürültü, açık alanda düğün yapılması sebebiyle ortaya çıkan gürültü ya da sırf protesto amaçlı yapılan gürültülerde fail, belli bir kişiyi rahatsız etme amacı taşınmadığından kişilerin huzur ve

¹³² Kocasakal, 2015: 121; Yılmaz, 2017: 19-20.

¹³³ <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 10.05.2022).

¹³⁴ Özbek, 2008: 834; Yaşar vd., 2014: 4067; Epözdemir, 2021: 709; Parlar ve Hatipoğlu, gürültüyü akustik kirlilik olarak adlandırılmaktadırlar. Gürültüyü, istenmeyen seslerin oluşturduğu akustik bir olgu olarak tanımlamaktadırlar (2010: 1934).

¹³⁵ Gülşen, 2012: 9.

¹³⁶ Hafizoğulları ve Özen, 2017: 226.

¹³⁷ Yaşar vd., 2014: 4067; Özen ve Köksal, 2019: 493.

sükûnunu bozma suçu oluşmamaktadır¹³⁸. Böyle bir amaç söz konusu değilse somut olayın özelliğine göre TCK m. 183'te düzenlenen gürültüye neden olma suçu ya da Kabahatler Kanunu m. 36'da düzenlenen gürültü kabahati oluşabilmektedir¹³⁹.

Gürültü yapma farklı yollarla gerçekleştirilebilir olmakla birlikte TCK m. 123 açısından önemli olan husus, yapılan gürültünün mağdur tarafından algılanabilmesi ve rahatsız edici boyutta olmasıdır. Bu kapsamda her ne kadar insandan insana gürültünün algılanma durumu değişkenlik gösterse de kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından işitme etkisi üzerindeki objektiflik değerlendirilmelidir¹⁴⁰.

Failin gürültü yapılırken herhangi bir elektronik ya da mekanik araçtan faydalanması mümkündür. Bizzat kendisi yüksek sesle bağırarak gürültü yapılabileceği gibi davul çalmak, korna basmak ya da köpek, kuş gibi hayvanları gürültü çıkarmada araç olarak kullanması mümkündür¹⁴¹. Ayrıca gürültünün mutlaka evde yapılması aranmamaktadır. Bahçede, sokakta, işyerinde vs. kişilerin huzur ve sükûnunu bozmak amacıyla yapılan gürültüler TCK m. 123 kapsamında değerlendirilmektedir¹⁴².

Israr unsuru, gürültü yapma hareketi açısından da söz konusu olmaktadır. Ancak burada telefon etme hareketinde olduğu gibi birkaç kez tekrar edilmesine değil, tek sefer yapılsa dahi uzun süreli olup olmamasına bakılmaktadır. Kişiyi rahatsız edecek boyutta olması halinde tek sefer yapılan gürültü de TCK m. 123 kapsamında değerlendirilebilecektir¹⁴³.

2.2.1.1.3. Hukuka Aykırı Başka Bir Davranış

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda TCK m. 123'te düzenlenen son seçimlik hareket, ısrarlı şekilde hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulmasıdır. Bu hareket çok farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Burada bahsedilen hukuka aykırılığın kesin bir hukuka aykırılık olması gerektiği kabul edilmektedir¹⁴⁴. Örneğin; bir kimsenin kaldığı odanın camına belli aralıklarla taş atmak, bir kimseyi rahatsız edecek şekilde takip etmek¹⁴⁵,

¹³⁸ Epözdemir, 2021: 712; Taneri, 2014: 444; Malkoç, 2008: 2074; Yılmaz, 2017: 24.

¹³⁹ Kocasakal, 2015: 123.

¹⁴⁰ Yaşar vd., 2014: 4067.

¹⁴¹ Gülşen, 2012: 9; Yaşar vd., 2014: 4067-4068; Özbek, 2008: 834; Yenerer Çakmut, 2014: 58; Epözdemir, 2021: 711; Yılmaz, 2017: 23; Yılmaz, kamu görevlisi tarafından görevi kapsamında gerçekleştirilecek ısrarlı şekilde gürültü yapma hareketinin mağdurun akıl ve ruh sağlığının bozması Halide TCK m. 123 kapsamında değil, işkence kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır (2017: 25).

¹⁴² Ekici Şahin, 2013: 30.

¹⁴³ Malkoç, 2008: 1088; Kocasakal, 2015: 123; Yılmaz, 2017: 24-25; Özen ve Köksal, ısrar unsurunun tüm seçimlik hareketler bakımından ortak olduğunu belirterek gürültü hareketinde bu unsurun sağlanabilmesi için hareketin birden fazla kez yapılması gerektiğini savunmaktadır (2019: 493).

¹⁴⁴ Ekici Şahin, 2013: 30.

¹⁴⁵ Yargıtay 14. Ceza Dairesi T. 03.02.2014, E. 2012/11194, K. 2014/1023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 12.05.2022); Yargıtay 14.

işyerindeki mesai arkadaşına belli aralıklarla kâğıttan uçak fırlatmak, icra takibine konu edilen alacağın haricen tahsil edilebilmesi için borçlunun alacaklı tarafından farklı araçlarla huzur ve sükûnu bozma amacıyla rahatsız edilmesi¹⁴⁶ gibi hareketler hukuka aykırı davranışta bulunma kapsamında TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturmaktadır¹⁴⁷.

Failin belirli bir kimseyi rahatsız etme amacı yoksa ya da yapılan hareketler hukuka aykırı nitelikte değilse TCK m. 123 gündeme gelmemektedir. Örneğin, inşaat çalışanlarının işlerini yaparken çıkardıkları gürültü hukuka uygun sayılmaktadır. Benzer şekilde sokak satıcısının satış amaçlı bağırması, mesleğin ve sanatın icrası çerçevesinde hukuka uygun kabul edilmektedir¹⁴⁸. Örneğin, kişinin penceresinin önüne ısrarlı şekilde kamyon park ederek pencerenin görüş alanını kapatmak, ilgili yerde park etme yasağı söz konusu değilse “hukuka aykırı” sayılmamaktadır. Bu nedenle kişiyi rahatsız etse de TCK m. 123 uygulanamayacaktır. İzin alınmış bir inşaat yapımı nedeniyle karşı evin manzarasının kapanması durumu da bu şekilde değerlendirilebilecektir¹⁴⁹. Hukuka uygunluk sebebinin bulunup bulunmadığının da somut olaya göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin, silahlı bir çatışma yaşanması durumunda görevli polislerin çıkardıkları gürültü hukuka uygundur. Böyle durumlarda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundan dolayı ceza verilmesi mümkün değildir¹⁵⁰.

TCK m. 123'te düzenlenen hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma seçimlik hareketinin belirlilik ilkesine aykırı olduğu yönünde eleştiriler söz konusudur¹⁵¹. Ancak bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozmak amacıyla yapılabilecek hareketlerin telefon etme ve gürültü yapma haricinde çok çeşitli hareketlerle gerçekleştirilmesi mümkündür. Kanun

Ceza Dairesi T. 13.01.2014, E. 2012/15704, K. 2014/63,

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 12.05.2022).

¹⁴⁶ Yargıtay 18. Ceza Dairesi T. 30.09.2019, E. 2019/7005, K. 2019/13389, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 12.05.2022); Yargıtay, alacaklının yalnızca alacağını tahsil etmek amacıyla borçluyu birden fazla kez araması ya da mesaj atması halini TCK m. 123 kapsamında değerlendirmemektedir. Bu kapsamda Yargıtay, alacaklının borçluyu rahatsız etmesi hususunu somut olayın özelliklerine göre değerlendirmeyi uygun bulmaktadır (18. Ceza Dairesi T. 10.02.2020, E. 2019/1093, K. 2020/4089, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 12.05.2022)).

¹⁴⁷ Dilek, 2021: 31.

¹⁴⁸ Ekici Şahin, 2013: 42; Kocasakal, 2015: 124.

¹⁴⁹ Kocasakal, 2015: 129.

¹⁵⁰ Özbek, 2008: 834.

¹⁵¹ Kocasakal, bu düzenlemenin yeterince “belirgin”, “açık” ve “öngörülebilir” suçta kanunilik ilkesi ile Anayasanın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğunu savunmaktadır (2015: 123). Özen ve Köksal, hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma seçimlik hareketiyle ceza müeyyidesine başvurulmasını kanunilik ve hukuk güvenlik ilkeleri açısından eleştirmektedir. Kanun koyucunun ceza normlarını oluştururken hangi fiillerin suç olduğunu ve cezasını belirlemesi gerektiğini ifade etmekte, yeterince açık şekilde belirleme yapılmadığı takdirde muhatabın normun içeriğini bilme olanağına sahip olmadığını vurgulamaktadır. Bu açıdan TCK m. 123'te yer alan “hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması” hareketini sınırlarının belli olmaması, cezalandırılan davranışların alanındaki belirsizlik ve genişlik ile kanunilik ilkesi açısından sakıncalı olarak değerlendirmektedir (2019: 497); Benzer görüş için bkz. Şen, 2005: 711; Malkoç, 2008: 2073; Yılmaz, 2017: 27-28.

koyucunun bu halleri sınırlı sayıda kanun metninde düzenlemesi durumunda uygulamaya ilişkin eksiklikler kalması muhtemeldir. Bu nedenle kanun koyucunun kişilerin huzur ve sükûnunu bozabilecek tüm hareketleri önceden belirlemesi ve kanun metninde tek tek sayması zorunluluğu bulunmamaktadır. Önemli olan husus, kanun metninden kanun koyucunun hangi hareketleri suç olarak değerlendirdiğinin ve bu konudaki yaptırımın açık ve belli şekilde öngörülebilmesine olanak sağlanmasıdır. Bu durum, kanunilik ve belirlilik ilkelerinin sağlanması açısından yeterli görülmektedir. Bu bağlamda TCK m. 123'te düzenlenen sırf huzur ve sükûnu bozma amacıyla ısrarlı şekilde hukuka aykırı bir davranışta bulunulması hali ve suça ilişkin yaptırım belli olduğundan kanaatimizce kanunilik ve belirlilik ilkesine aykırılık söz konusu değildir¹⁵². Konuyla ilgili olarak Beykoz 1. Asliye Ceza Mahkemesi, görülen bir davada “ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması” ibarelerinin “belirlilik” ilkesi ile Anayasanın 2. ve 38. maddesine aykırı olduğundan bahisle Anayasa Mahkemesi’ne itiraz kanun yolu ile başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi ise TCK m. 123'te yer alan bu ibarelerin Anayasa aykırı olmadığına karar vermiştir. Söz konusu kararda hukuka aykırı diğer davranışların hukuki belirsizliğe yol açmadığı, suçun farklı hareketlerle işlenebilir olması nedeniyle bu şekilde düzenleme yapılabileceği belirtilmiştir¹⁵³.

TCK m. 123'te düzenlenen seçimlik hareketlerin belirli bir kişinin huzur ve sükûnunu bozma amacıyla ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesi gerekliliği gözetildiğinde hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması hareketinde de bu iki hususun mevcudiyeti aranmaktadır. Hukuka aykırı davranışa örnek olarak ; bir kimsenin odasının gözetlenmesi¹⁵⁴, boş içki şişelerinin evinin bahçesine atılması, gece yarısı evine ışık tutulması, evinin veya işyerinin önünde sürekli beklenmesi¹⁵⁵, otelde kalan müşterinin oda kapısına vurmak, yerleşim yerinde uzun süreli şekilde yüksek sesle köpek havlamasına izin vermek gibi hareketler sayılabilir¹⁵⁶.

Kişiyi rahatsızlık veren her hareketin TCK m. 123 kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. TCK m. 123, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma halini suç olarak düzenlemektedir. Bu kapsamda kanun koyucu, huzur ve sükûn kavramlarını birlikte kullanmıştır. Bundan dolayı kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun ortaya çıkabilmesi

¹⁵² Benzer yönde görüş için bkz. Epözdemir, 2021: 714.

¹⁵³ Anayasa Mahkemesi T. 07.09.2016, E. 2016/44, K. 2016/153,

<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Ara?KararNo=2016%2F153&KararAramaRaporu=1> (erişim tarihi: 12.05.2022).

¹⁵⁴ Kocasakal, bu durumda TCK m. 123'ten ziyade m. 134'te düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşabileceğini belirtmektedir (2015: 129). Benzer görüş için bkz. Meran, 2014: 538.

¹⁵⁵ Yaşar vd., 2014: 4068.

¹⁵⁶ Yenerer Çakmut, 2014: 62; Gündel, 765 sayılı Ceza Kanunu döneminde 547. maddedeki suçu oluşturan hareketlerin bu kapsamda değerlendirilebileceğini ifade etmektedir (2009: 2735). Benzer görüş için bkz. Malkoç, 2008: 1088-1089. Ancak kanaatimizce her iki suç birebir aynı şartları taşımadığından ilgili hallerin TCK m. 123'te aranan şartlar açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

için kişilerin rahatsız olmasından ziyade huzur ve sükûnlarını bozmaya elverişli hareketlerin gerçekleştirilmesi aranmaktadır. Örneğin, yeni yapılan bir bina görüş açısını kapatması nedeniyle kişiyi rahatsız edebilir, huzurunu bozabilir ancak sükûnunun bozulmasından bahsetmek zordur. Bu nedenle somut olay bazında değerlendirme yapılırken huzur ve sükûn durumunun birlikte ele alınması gerekmektedir¹⁵⁷.

Belirli bir kimseyi rahatsız etmek amacıyla ısrarlı şekilde e-mail adresine mesaj gönderilmesi, TCK m. 123'te düzenlenen hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma kapsamında değerlendirilebilecektir. Mailin içeriği temas kurmaya yönelik ise ve gerçekleştirilen ısrarlı hareket ile mağdur üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olunuyorsa TCK m.123/A bağlamında değerlendirmek gerekmektedir. Ancak e-maillerin birden fazla kişiye reklam amaçlı olarak gönderilmesi durumunda bilişim alanındaki suçlar gündeme gelmektedir. TCK m. 123 için failin ekonomik yarar amacı gütmemesi, reklam amacı taşımaması ve bu gönderilerin mağdur tarafından istenmeyeceği bilincinde olması gerekmektedir¹⁵⁸.

Uygulamada Yargıtay, huzur ve sükûnu bozmaya yönelik davranışların konut veya eklentilerinde gerçekleşmesi halinde TCK m. 123'ün değil, m. 116'da yer alan konut dokunulmazlığını ihlal suçunun oluşacağını belirtmektedir¹⁵⁹. Benzer şekilde hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma kapsamında bir kimsenin araçla takip edilmesi hususunda TCK m. 123'ün mü yoksa m. 179/2'de düzenlenen trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunun mu uygulanacağını somut olay bazında değerlendirilmesi gereklidir¹⁶⁰.

¹⁵⁷ Kocasakal, 2015: 129.

¹⁵⁸ Meran, 2014: 537; Benzer görüş için bkz. Malkoç, 2013: 1089; Kocasakal, kanun koyucunun bilinçli bir tercihle elektronik posta konusunda maddede düzenleme öngörmediğini, bu nedenle elektronik posta gönderilerinin TCK m. 123 kapsamında telefon etme ya da hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma seçimli hareketleri çerçevesinde değerlendirilemeyeceğini belirtmektedir. Böyle bir durumun kanun koyucunun iradesine aykırı olacağını, hükmün kıyas yoluyla genişletilmesi anlamı taşıyacağını vurgulamaktadır. Ayrıca reklam mesajları konusunda mesajın muhatabı olan kişinin gönderen kişiye bundan duyduğu rahatsızlığı iletmesine rağmen gönderilerin devam etmesi durumunda gönderenin kişilerin huzur ve sükûnunu bozma amacının mevcudiyetinin tartışılabilceğini ifade etmektedir (2015: 127).

¹⁵⁹ "...Sanıkların, gece 00.30 sıralarında, birlikte mağdur Hikmet Özbaş'a ait iki katlı müstakil evin bahçesinden içeri girerek alt katta kiracı olarak kalan mağdur Şükran Aydoğan'ın oturduğu evin kapısını tekmelemeleri üzerine mağdur Şükran'ın kapıyı açmadığı, ev sahibi olan mağdur Hikmet Özbaş'ın uyanarak sanıklardan bahçeyi terk etmelerini istemesine rağmen orada bulunmaya devam etme şeklinde gelişen eylemlerinin konut dokunulmazlığını ihlal suçunu oluşturduğu gözetilmeden hatalı değerlendirme ile eylemlerin kişilerin huzur ve sükûnunu bozma olarak kabul edilip yazılı şekilde karar verilmesi (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 30.04.2014, E. 2013/3976, K. 2014/14446, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 11.05.2022)).

¹⁶⁰ "Sanığın tali yoldan ani biçimde ana yola çıktıktan sonra katılanı devamlı selektör yakarak, yolda zigzag çizerek ve el kol hareketleriyle durdurmaya çalıştığı ve devam eden trafikte zor durumda bıraktığının ileri sürülmesi, katılanın aşamalarda sanığın takip sırasında aracına hafifçe çarptığını beyan etmesi, tanık Ayşegül'ün de sanığın kullandığı aracın kendilerini sıkıştırdığını, trafiğin aksattığını, diğer araçları da tehlikeye sokacak şekilde zigzag çizdiğini belirtmesi karşısında, sanığın eyleminin bir bütün halinde TCK.nun 179/2.maddesinde

2.2.1.2. Israr

Israr kavramı, kelime anlamı itibariyle üsteleme, direnme, üstünde durma, ayak direme anlamlarına gelmektedir¹⁶¹. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun ortaya çıkabilmesi için TCK m. 123 düzenlemesine göre seçimlik hareketlerin ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesi zorunludur. Bu kapsamda suç için, ısrar önemli bir olgudur. Israr, sürekliliği ve devamlılığı ifade etmektedir¹⁶². Bu nedenle genel itibariyle seçimlik hareketlerin yalnızca tek sefere mahsus şekilde gerçekleştirilmesinin ısrar unsurunu oluşturmayacağı, bu kapsamda TCK m. 123'ün uygulanamayacağı kabul görmektedir¹⁶³. Ancak hareketin devam etmesi de ısrar kavramı kapsamında değerlendirilebilmektedir. Özellikle gürültünün kişinin huzur ve sükûnunu bozacak şekilde devam ettirilmesi durumunda tek seferlik olsa da ısrar unsurunun olduğu kabul edilebilmektedir¹⁶⁴. Israr unsuru belirli bir kimseye yönelme şartıyla birlikte TCK m. 123'ü, TCK m. 183 ile Kabahatler Kanunu m. 36'dan ayırmaktadır¹⁶⁵.

TCK'da ısrarlı şekilde bir hareketin yapılmasına ilişkin belli bir sayı belirlemesine gidilmemiştir. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun ortaya çıkabilmesi için seçimlik hareketlerin ısrar unsuru çerçevesinde kaç kez tekrarlanması gerektiği konusunda görüş birliği bulunmamaktadır¹⁶⁶. Uygulamada somut olayın özelliğine göre ısrar unsuru belirlenmeye çalışılmaktadır¹⁶⁷. Doktrinde, mağdurun failin hareketlerine karşı rahatsızlığını

düzenlenen trafik güvenliğini kasten tehlikeye sokma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan sanığın mahkumiyetine karar verilmesi..." (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 05.05.2014, E. 2013/4788, K. 2014/15079, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 12.05.2022)); "Müştekinin çocuğu ile sağlık ocağına gittiği sırada şüphelinin içinde bulunduğu araç ile kendisini takip ettiği, sağlık ocağında yaklaşık 20 dakika kadar kalıp çıktığında da kapı önünde beklediğini gördüğü ve yine araçla peşinden geldiği, müştekinin durumu haber vermek için eşinin iş yerine yöneldiği halde şüphelinin takibine devam ettiği ve iş yerine girince şüphelinin de aracını park ettiği, durumu eşine anlatması ve eşinin isteği üzerine caddeye çıkıp yürüdüğünde şüphelinin yeniden aracını çalıştırıp takibe geçtiği oluştaya uygun olarak kabul edilmiş ve açıklanan eylemin kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturduğuna ilişkin vasıflandırmanın doğru olduğu anlaşıldığından, delillerle iddia ve savunma göz önünde tutularak tahlil ve takdir edilmiş sübutu kabul olunan fiilin unsurlarına uygun şekilde tavsif ve tatbikatı yapılmış bulunduğundan hükmün onanmasına karar verilmiştir" (Yargıtay 14. Ceza Dairesi T. 28.01.2014, E. 2012/8472, K. 2014/1008, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 12.05.2022)).

¹⁶¹ <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 12.05.2022).

¹⁶² Yenerer Çakmut, 2014: 63; Özen ve Köksal, 2019: 487; Yargıtay Ceza Genel Kurulu T. 13.02.2018, E. 2014/4-821, K. 2018/45, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022).

¹⁶³ Yenerer Çakmut, 2014: 63; Yurtcan, TCK m. 123 kapsamında düzenlenen ısrar kavramının hareketin çok sayıda tekrarı anlamına geldiğini belirtmektedir (2014: 179).

¹⁶⁴ Yaşar vd., 2014: 4069; Epözdemir, 2021: 705-706.

¹⁶⁵ "...Oluş ve dosya kapsamına göre, sanığın müştekilerin bulunduğu evin önüne aracı ile gelerek gaza basmak suretiyle gürültü yapması şeklindeki eyleminde; süreklilik ve ısrarlı olma unsurlarının bulunmaması nedeniyle atılı suçun oluşmadığı, sanığın eyleminin bu haliyle 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 36. maddesinde yazılı bulunan gürültü yapma kabahatini oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması" (Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 02.07.2012, E. 2010/29156, K. 2012/18027, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)).

¹⁶⁶ Yaşar, Gökcan ve Artuç'a göre ısrar unsuru, hareketin en az iki kez tekrar edilmesini gerektirmektedir (Yaşar vd., 2014: 4069).

¹⁶⁷ Ekici Şahin, 2013: 40; Yılmaz, 2017: 19.

ifade etmesine rağmen failin benzer hareketler sergilemeye devam etmesi hususu, ısrar unsurunun oluştuğu şeklinde kabul edilmektedir¹⁶⁸. Ancak hareketler arasında çok uzun bir süre mevcutsa bu durumda ısrar unsuru oluşmayabilmektedir. Örneğin, ayda bir kez aramak gibi¹⁶⁹. Uzun olmayan aralıklarla belli bir amaç birliği çerçevesinde hareketlerin tekrar edilmesi durumunda ısrar unsurunun varlığından bahsedilebilmektedir¹⁷⁰.

Seçimlik hareketlerin ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesinin aranmasının kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu mütemadi bir suç haline getirip getirmediği hususu doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş, ısrar unsurunun TCK m. 123'ü mütemadi bir suç haline getirdiğini savunurken¹⁷¹ diğer bir görüş ise ısrar unsurunun bu suçu her zaman mütemadi bir suç haline getirmeyeceğini ileri sürmektedir¹⁷². Mütemadi suç, hareketten kaynaklanan neticenin derhal sona ermeyip belli bir süre devam ettiği suçu ifade etmektedir. Bu kapsamda mütemadi suçlarda hareket kesintisiz olup aynı ve tek bir netice ile hareket sürdürülmektedir¹⁷³. Kanaatimizce kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundaki ısrar unsuru, suça her zaman mütemadi suç vasfı kazandırmamaktadır. TCK m. 123'te düzenlenen seçimlik hareketlerin ani ya da kesintisiz şekilde gerçekleştirilebilmesi mümkündür. Örneğin, kesintisiz şekilde gece boyunca müzik açılması halinde suçun mütemadi suç olarak değerlendirilmesi mümkünken, farklı zamanlarda mağdurun birden fazla kez aranması halinde TCK m. 123 mütemadi suç sayılmayacaktır.¹⁷⁴

İtiyadi suçta failin suç sayılabilmesi için hareketin birden fazla kez tekrarlanması gerekmektedir. Bu suçta hareket tek başına suç oluşturmamakla birlikte failin itiyadin varlığını ortaya koyacak şekilde birden fazla kez hareketi tekrarlaması durumunda suç

¹⁶⁸ Ekici Şahin, 2013: 39; Gülşen, 2012: 11.

¹⁶⁹ Yaşar vd., 2014: 4068.

¹⁷⁰ Özen ve Köksal, 2019: 488.

¹⁷¹ Yenerer Çakmut, 2014: 72; Gülşen, 2012: 14; Yaşar vd., 2014: 4069; Meran, 2008: 563.

¹⁷² Ekici Şahin, 2013: 35; Kocasakal, 2015: 135.

¹⁷³ Özen ve Köksal, 2019: 489.

¹⁷⁴ Kocasakal, ısrar unsurunu seçimlik hareketlere göre tek tek değerlendirmek gerektiğini savunmaktadır. Bu kapsamda TCK m. 123'te düzenlenen ilk seçimlik hareket olan telefon etme eyleminin mesaj atmayı da içerecek şekilde mütemadi suç olmaya elverişli hareket olmadığını belirtmektedir. Bir kimseye telefon edilmesi durumunda konuşma süresi ne olursa olsun ısrar şeklinde değerlendirilmemektedir. Bu durumda telefon etme hareketi açısından ısrar, birden fazla kez telefon etmeyi ifade etmektedir. Bu nedenle Yazar, telefon etme hareketinde aranan ısrar unsurunun tekrarı içermesi çerçevesinde mütemadi suçu oluşturmadığını vurgulamaktadır. TCK m. 123 kapsamında düzenlenen telefon etme hareketinde ısrar unsuru için; kesintisiz ve devam eden bir arama ya da mesaj gönderme değil, araya uzun sayılmayacak bir zaman aralığı girecek şekilde farklı zamanlarda birden fazla kez arama ya da mesaj gönderme aranmaktadır. Oysa mütemadi suçta hareketle bağlı şekilde ortaya çıkan netice belli bir kesintisiz şekilde sürmektedir. Bu durumda Yazar, hareketin mütemadi suçtan ziyade itiyadi olduğunu ifade etmektedir. Gürültü hareketinde ısrar unsurunun somut olayın özelliğine göre mütemadi suç, itiyadi suç ya da müteselsil olarak ortaya çıkabileceğini; hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma seçimlik hareketinde ise hareketin özelliğine göre ısrar unsurunun değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir (Kocasakal, 2015:136-137).

meydana gelmektedir. Burada önemli olan husus, fail tarafından tekrarlanması gereken hareketlerin hep aynı cinsten olmasıdır¹⁷⁵. Bu bağlamda seçimlik hareketlerde aranan ısrar unsurunun suçun mütemadiliğini değil, itiyadı ifade ettiği yönündeki görüşe katılmaktayız.

Yargıtay, sırf huzur ve sükûnu bozmak amacıyla bir kimseye ısrarlı şekilde telefon edilmesi hareketini TCK m. 123 kapsamında kabul ederek TCK m. 43'te yer alan zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağını kabul etmektedir¹⁷⁶.

2.2.2. Konu

Türk Ceza Hukukunda suçun maddi unsuru olarak konu, hareketin yöneldiği şey veya kişiyi ifade etmektedir¹⁷⁷. Bu kapsamda konu, suçun gerçekleştirilmesiyle birlikte tehlikeye giren ya da zarar gören şeylerdir¹⁷⁸. Her suçun mutlaka bir konusu bulunmaktadır. Konusuz suç yoktur. Her suçun hareketi ya da hareketleri bir şey veya kişiye yönelmektedir. Bu kapsamda konu, bir madde ya da cisim olduğu takdirde “şey” kavramıyla karşılanmaya çalışılmaktadır. Ancak her zaman tipik hareketin bir cisme ya da nesneye yönelmesi söz konusu olmayabilir. Bazı suçlarda hareket, kişiye yönelik olmaktadır. Böyle durumlarda suçun konusu hareketin yöneldiği kişidir. Bu bağlamda tipik hareketin yöneldiği şey veya kişiye göre suçun konusunun belirlenmesi mümkündür.

TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun konusu, huzur ve sükûnu bozulmak istenen kişi veya kişilerdir¹⁷⁹. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin hareketler, rahatsız edilmek istenilen kişinin vücut ve ruh sağlığına yönelmektedir. Kişinin huzur ve sükûnet içinde yaşama hakkına müdahale niteliği taşıyan¹⁸⁰ bu suçta konu doğrudan kişidir. Dolayısıyla “Şey” bu suçun konusunu teşkil etmemektedir¹⁸¹.

¹⁷⁵ Dönmezer ve Erman, 2016: 375.

¹⁷⁶ “...Sanığın çeşitli zamanlarda katılanın evinin önüne mektuplar bırakması biçiminde gerçekleşen eyleminde, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda ısrar ve sürekliliğin suçun unsuru oluşturması nedeniyle hakkında TCK'nun 43. maddesinin uygulanamayacağını gözetilmemesi” (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 09.04.2014, E. 2012/25856, K. 2014/11636, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)); “...sanığın telefonda garip seslere çıkarıp cinsel taciz niteliği arzetmeyen biçimde “buluşalım mı” diyerek gerçekleştirdiği katılanın huzur ve sükûnunu bozma eylemlerinin birden çok kez tekrarlanmasının 5237 sayılı TCK'nun 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun “ısrar” unsuru oluşturması karşısında, zincirleme suç hükümlerinin uygulanma koşullarının bulunmadığı gözetilmeden, anılan Kanunun 43/1. maddesinin uygulanması suretiyle fazla ceza belirlenmesi” (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 28.04.2014, E. 2013/642, K. 2014/13839, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)).

¹⁷⁷ Öztürk ve Erdem, 2021: 201; Epözdemir, 2021: 719; Artuk vd., 2021a: 307.

¹⁷⁸ Özgenç, 2021: 214.

¹⁷⁹ Yaşar vd., 2014: 4066; Meran, 2008: 425.

¹⁸⁰ Yenerer Çakmut, 2014: 52; Kocasakal, 2015: 115; Şen, 2006: 519.

¹⁸¹ Ekici Şahin, 2013: 26.

2.2.3. Fail

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun faili açısından kanun koyucu, TCK m. 123'te özel bir düzenleme öngörmemiştir. Suçun faili bakımından kanun koyucu herhangi bir sınırlamaya gitmediğinden, suçun faili herkes olabilir. Bir başka ifadeyle suç tipi özgü suç özelliği göstermemektedir. Kadın, çocuk, kamu görevlisi kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda fail açısından herhangi bir özellik oluşturmamaktadır¹⁸². Tüzel kişilerin failliği Türk ceza doktrininde genel olarak kabul görmediğinden kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun faili ancak gerçek kişiler olabilecektir.¹⁸³

Doktrinde genel kabul gören görüşe göre gerçekleştirdiği hareketin anlam ve sonuçlarının bilincinde olmasa dahi herkes tarafından bu suçun işlenebileceğini kabul etmektedir. Bu görüşe göre küçük bir çocuk ya da temyiz kudretine sahip olmayan bir akıl hastası da kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun faili olabilir¹⁸⁴. Çünkü kişinin akıl sağlığının yerinde olup olmaması suçun unsurları bakımından değil, kusurluluk bakımından değerlendirilmesi gereken bir husustur. Dolayısıyla kusurluluk, suçun unsurları kapsamında yer almadığından TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda fail akıl hastası veya çocuk da olabilir. Kanaatimizce de kusurluluk suçun unsurları dışında değerlendirilmesi gereken bir husus olduğundan, kusur yeteneği tam olmayanlar da bu suçun faili olabilir. Ancak kusur yetenekleri tam olmadığından ceza türünden bir yaptırıma tabi tutulamazlar, buna karşılık haklarında ilgili güvenlik tedbirlerinin uygulanması mümkündür.

Doktrinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun gece vakti işlenmesinin, failin kamu görevlisi olmasının ya da suçun belli bir meslek veya sanatın icrası kapsamında işlenmesinin cezayı ağırlaştırıcı sebep olarak düzenlenmemiş olması eleştirilmektedir¹⁸⁵. Kanaatimizce kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda failin kamu görevlisi olması ya da suçun belli bir meslek veya sanatın icrası kapsamında işlenmesi gibi durumların cezayı artıran nitelikli hal olarak TCK m. 123'te düzenlenmemiş olması bir eksikliktir. Bu hallerin faile suçun işlenmesi açısından sağladığı kolaylıklar gözetilerek kanunda bu yönde bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünmekteyiz.

TCK m. 266'da kamu görevlisinin kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanmasına yönelik özel bir düzenleme bulunmaktadır. Düzenlemeye göre kamu görevlisinin görevi gereği elinde bulundurduğu araç ve gereçleri bir suçun işlenmesinde kullanması halinde ilgili suçun tanımında kamu görevlisi sıfatı gözetilmese dahi bu suçtan

¹⁸² Yaşar vd., 2014: 4065; Epözdemir, 2021: 718; Gülşen, 2012: 7.

¹⁸³ Hakeri, 2021 :121.

¹⁸⁴ Özen ve Köksal, 2019: 483; Ekici Şahin, 2013: 26; Centel vd., 2020: 238; Epözdemir, 2021: 718.

¹⁸⁵ Yılmaz, 2017: 14; Kocasakal, 2015: 118; Gülşen, 2012: 14; Epözdemir, 2021: 718.

dolayı verilecek cezanın üçte bir oranında artırılması gerekmektedir. Hükmün lâfzî olarak yorumlanması halinde kamu görevlisinin TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu görevi gereği elinde bulundurduğu araç ve gereçlerle işlemesi halinde verilecek cezanın üçte bir oranında artırılması gerektiği kanaatindeyiz.

2.2.4. Mağdur

Mağdur, suçun konusunun ait olduğu kimse ya da kimselerdir¹⁸⁶. Her suçun bir faili olması gerektiği gibi her suçun bir mağdurunun da bulunması gereklidir. Mağdur, yalnızca gerçek kişi olabilir. Tüzel kişiler suçtan zarar gören sıfatına sahip olabilirler. Mağdur, suçtan zarar gören gerçek kişi veya kişileri ifade etmektedir¹⁸⁷. TCK’da düzenlenen suçlar, korunan hukuksal değere göre kişilere ve topluma karşı işlenen suçlar olarak sınıflandırılabilir. Bu kapsamda suçun mağduru belirli kişi ya da kişiler olabileceği gibi toplumu oluşturan herkes de olabilir. Topluma karşı işlenen suçlarda mağdur, tek bir kişi değil toplumu oluşturan herkeştir. Örneğin, TCK m. 181-182’de çevrenin taksirle ya da kasten kirletilmesi suçlarına yer verilmiştir. Bu suçlarda mağdur her zaman doğrudan gösterilememektedir. Bu durumda toplumu oluşturan herkes ilgili suçun mağduru sayılmaktadır¹⁸⁸.

Mağdur ile suçtan zarar gören kavramları genellikle birbirine karıştırılmaktadır. Suçtan zarar gören, doğrudan bir suçun mağduru değildir. Ancak hareketin gerçekleştirilmesiyle suçtan zarar görenin hakkı ihlal edilmektedir. Hem gerçek hem de tüzel kişiler suçtan zarar gören olabilmektedir. Örneğin, bir bankanın güvenlik görevlisi darp edilerek bankanın soyulması durumunda güvenlik görevlisi mağdur, banka ise suçtan zarar görendir¹⁸⁹.

Kişilerin huzur ve sükûnu bozma suçunda TCK m. 123’e göre mağdur, fail tarafından kendisine ısrarlı şekilde gürültü yapılan, telefon edilen ya da hukuka aykırı olarak başka hareketlerde bulunulan kişidir. Bu kapsamda suçun mağdurunun doğrudan belirlenmesi mümkündür. Hareketin yöneldiği kişi veya kişilere göre birden fazla kişi ya da tek bir kişinin suçun mağduru olması söz konusu olabilmektedir¹⁹⁰. TCK m. 123’ün madde başlığı “kişilerin” şeklinde düzenlense de madde metninde “bir kimse” denilerek kanaatimizce bu durum açıklığa kavuşturulmuştur.

Kişilerin huzur ve sükûnu bozma suçunda belli bir özellik atfedilmeksizin herhangi bir gerçek kişinin suçun mağduru olması TCK m. 123 düzenlemesine göre mümkündür. Kanun

¹⁸⁶ Artuk vd., 2021a: 303.

¹⁸⁷ Gülşen, 2012: 8; Yenerer Çakmut, 2014: 54; Epözdemir, 2021: 719.

¹⁸⁸ Koca ve Üzülmüş, 2021: 115.

¹⁸⁹ Özgenç, 2021: 224.

¹⁹⁰ Gülşen, 2012: 8; Yenerer Çakmut, 2014: 53; Artuk vd., 2021a: 307; Epözdemir, 2021: 719; Yılmaz, 2017: 14.

metninde bu durum “kimse” ibaresiyle belirtilmiştir. Tüzel kişilerin hem mağdur sıfatı taşımalarının mümkün olmaması hem de suçun yapısal özellikleri nedeniyle bu kişilerin huzur ve sükûnundan söz edilemeyeceği için suçun mağduru olmaları mümkün değildir¹⁹¹.

Doktrinde fiziki ya da ruhsal durumu nedeniyle kendisine karşı gerçekleştirilen hareketleri algılama yeteneği bulunmayan kişilerin TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnu bozma suçunun mağduru olup olamayacakları tartışılmaktadır. Küçük yaştaki bir çocuk ya da temyiz kudreti bulunmayan akıl hastasının suçun mağduru olabilmesi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır¹⁹². Doktrindeki genel kabul, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun yapısı ve bu suçla korunan hukuki değer gözetildiğinde bu kişilerin mağdur olamayacağı yönündedir. Algılama yeteneği bulunmayan küçük yaştaki bir çocuk veya temyiz kudreti bulunmayan akıl hastasının ruhsal açıdan huzur ve sükûnunun bozulmasına yönelik hareketleri algılamaları ve bu hareketlerden rahatsız olmalarının mümkün olmadığı ifade edilmektedir¹⁹³. Kanaatimizce bu yaklaşım isabetli değildir. Küçük bir çocuğun veya bir akıl hastasının da gürültü veya tekrarlayan davranışlarla huzur ve sükûnunun bozulması mümkündür. Örneğin üst kat komşusunun otizmlili çocuğunun yüksek sesten rahatsız olduğunu bilen alt komşu, sırf onu rahatsız etmesi için ısrarla yüksek sesli müzik dinlediği takdirde küçük çocuğa karşı bu suçu işlemiş kabul edilmelidir. Bu durumda küçük çocuk suçun mağduru, çocuğun ailesi ise suçtan zarar gören olarak kabul edilmelidir. Dolayısıyla bir akıl hastasının ya da küçük çocuğun bu suçun mağduru olması kanaatimizce mümkündür.

Kişilerin huzur ve sükûnu bozma suçuna ilişkin TCK m. 123’e göre failin, belirli bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozma amacıyla ısrarlı şekilde hukuka aykırı hareketler sergilemesi gerekmektedir. Bu kapsamda suçun mağdurunun belirli veya belirlenebilir bir kimse olması beklenmektedir¹⁹⁴. Suça ilişkin hareketlerin fail tarafından belli bir kimseye yöneltilmesi gerekliliği, kişilerin huzur ve sükûnu bozma suçunu TCK m. 183’de düzenlenen gürültüye neden olma suçundan ve Kabahatler Kanunu m. 36’da yer alan gürültü kabahatinden ayırmaktadır. Belirli bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozma, o kişiyi rahatsız etme amacıyla gerçekleştirilmeyen gürültü yapma gibi eylemler diğer unsurlar da mevcut olduğu takdirde gürültüye neden olma suçu ya da gürültü kabahatini oluşturabilmektedir. Bu suçun ortaya çıkabilmesi için doğrudan mağdura yönelik hareketlerde bulunulması gereklidir¹⁹⁵. Örneğin, bir dairenin alarm sisteminde meydana gelen arıza nedeniyle sistemin çıkardığı sesler belirli veya belirlenebilir kişi veya kişilere yönelik şekilde gürültüye sebebiyet

¹⁹¹ Kocasakal, 2015: 118.

¹⁹² Bu yöndeki tartışmalar için bkz. Artuk vd., 2021b, s. 217 vd.

¹⁹³ Kocasakal, 2015: 118; Özen ve Köksal, 2019: 484; Ekici Şahin, 2013: 27.

¹⁹⁴ Yaşar vd., 2014: 4066; Özen ve Köksal, 2019: 483.

¹⁹⁵ Kocasakal, 2015: 118-119; Epözdemir, 2021: 719; Yılmaz, 2017: 14-15.

vermediğinden kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturmamaktadır. Bu durumda failin gürültüye neden olma kastı bulunmadığından gürültüye neden olma suçu oluşmazken taksirle işlenmesi mümkün olduğundan koşulları mevcutsa gürültü kabahati oluşabilecektir¹⁹⁶.

TCK m. 123'de düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnu bozma suçu sırf hareket suçudur. Çünkü suç tipinde , failin huzur ve sükûnu bozmaya yönelik ısrarlı hareketleri neticesinde mağdurun psikolojisinin bozulması aranmamıştır. Ancak failin huzur ve sükûnu bozmaya yönelik ısrarlı hareketlerinden dolayı mağdurun psikolojisi bozulmuş, fiziki olarak acı çekmesine neden olunmuşsa bu durumda kanaatimizce TCK m. 86 çerçevesinde kasten yaralama ya da m. 89 çerçevesinde taksirle yaralama suçunun koşullarının incelenmesi gerekmektedir¹⁹⁷.

Failin mağdurun şahsında hata yaparak huzur ve sükununu bozmak istediği şahıstan başkasına karşı hareketlerini gerçekleştirmesi bu suçun oluşumu açısından önem arz etmemektedir¹⁹⁸. Çünkü şahısta hata durumu ,hata sonucu bir suçun istenenden başkasına karşı işlenmesidir.Pasif süjenin kimliği kural olarak suç fiilinin esaslı unsuru sayılmadığından mağdurun şahsında hata yapılması kastın varlığını etkilemez¹⁹⁹.

2.3. Manevi Unsur

Manevi unsur, suçu oluşturan harekete neden olan iradenin hukuka aykırı olduğunun bilincinde olmayı ifade etmektedir. Failin hareketle arasında psikolojik bağ olan manevi unsur, kast veya taksir şeklinde ortaya çıkmaktadır²⁰⁰. Kast, TCK m. 21'e göre suçun kanuni tanımındaki unsurların istenerek ve bilerek gerçekleştirilmesidir²⁰¹. Bu düzenlemeye göre kastın oluşabilmesi için failin suçun kanuni tanımında yer alan hareketi bilerek ve isteyerek bilinçli şekilde gerçekleştirmiş olması gerekmektedir. Taksir ise TCK m. 22'ye göre failin özen yükümlülüğüne aykırı şekilde öngörülebilecek bir neticeyi öngörmemesi nedeniyle ortaya çıkan neticeden sorumluluk halidir. TCK'da suçlar kural olarak kasten işlenebilmektedir. Taksir hali istisna olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle bir suçun taksirle işlenebilmesi için TCK'da bu yönde bir düzenlemenin bulunması aranmaktadır.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda manevi unsur kasttır. Ancak TCK m. 123 düzenlemesine göre suçun oluşabilmesi için genel kast yeterli değildir. Kanun koyucu, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşabilmesi için failin sırf belirli bir kimsenin

¹⁹⁶ Yaşar vd., 2014: 4070; Özen ve Köksal, 2019: 483-484.

¹⁹⁷ Benzer görüş için bkz. Yılmaz, 2017: 15.

¹⁹⁸ Özen ve Köksal,2019:502;Ekici Şahin ,2013:41.

¹⁹⁹ Özen ve Köksal, 2019: 502.

²⁰⁰ Güngör, 2007: 35.

²⁰¹ Hakeri, 2021 :204.

huzur ve sükûnunu bozmak amacıyla hareket etmesini aramaktadır. Doktrinde bu düzenleme, doğrudan kastın bir şekli olan özel kastın arandığı şeklinde kabul edilmektedir²⁰². TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda manevi unsur, maddi unsuru meydana getiren seçimlik hareketlerin sırf bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozmak saikiyle gerçekleştirilmesini ifade etmektedir. Bu nedenle bu suç, ancak özel kastla işlenebilmektedir²⁰³. Olası kastla işlenmesi de mümkün değildir²⁰⁴. Örneğin, müzisyen olması sebebiyle evde çalışma yapan kişinin çıkardığı sesin özel kast kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle komşular rahatsız olsa da TCK m. 123 uygulanamamaktadır²⁰⁵. Failin mağdurun huzur ve sükûnunu bozmayı, onu rahatsız etmeyi istemesi ve amaçlaması gerekmektedir²⁰⁶.

Bu suçun TCK m. 123 düzenlemesi çerçevesinde taksirle işlenmesinin mümkün olmadığını belirtmek gerekir²⁰⁷. Suçun taksirli hali Kanun'da yer almamaktadır. Bir kimsenin huzur ve sükununu bozmak için değil de ,farklı amaçla telefon edilmesi durumunda bu suçun işleme amacı bulunmamaktadır.²⁰⁸

TCK m. 123 çerçevesinde özel kastın mevcut olup olmadığının somut olaya göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Olayın oluş şekli, özellikleri, failin hareketleri, ısrarın ölçüsü, fail ile mağdur arasındaki ilişki vs. bu kapsamda yol göstermektedir. Yargıtay; sanığın, katılanla eşi arasında bir ilişki olup olmadığını öğrenme amacıyla katılanı dört kez aramasını²⁰⁹, sanığın 4-5 yıl birlikte yaşadığı katılanın kendisinden ayrılma nedenini öğrenmek ve konuşmak için katılanın evine gitmesini²¹⁰, müştekinin evden çıkmaması

²⁰² Özbek vd., 2021: 265.

²⁰³ Yaşar vd., 2014: 4071-4072; Yenerer Çakmut, 2014: 68; Ekici Şahin, 2013: 41; Kocasakal, 2015: 140.

²⁰⁴ Yaşar vd., 2014: 4072; Epözdemir, 2021: 724; Yılmaz, 2017: 30; Yargıtay Ceza Genel Kurulu T. 13.02.2018, E. 2014/4-821, K. 2018/45, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022).

²⁰⁵ Kocasakal, 2015: 140.

²⁰⁶ Yenerer ve Çakmut, 2014: 68; Ekici Şahin, 2013: 41; Hafizoğulları ve Özen, 2021: 228.

²⁰⁷ Yılmaz, 2017: 29; Topsakal, 2021: 192; Özen ve Köksal, 2019: 502; Yaşar vd., 2014: 4072.

²⁰⁸ Özen ve Köksal, 2019 :502

²⁰⁹ "...Suç tarihinde katılana ait GSM hattını, cep telefonundan 2 kez ve ev telefonundan 2 kez olmak üzere toplam 4 kez aradığı HTS raporundan anlaşılan sanık Gülay Selvi'nin, önceden tanımadığı katılana ait telefonun, aralarında boşanma davası bulunan eşi tanık Cengiz Selvi tarafından giderek artan sıklıklarla aranmasından şüphelenerek aradığı ve kendisine kim olduğunu sorduğuna dair savunmasının, katılan ve adı geçen tanık tarafından da doğrulanması karşısında, sanığın katılanla eşi arasında bir ilişki olup olmadığını öğrenme amacına yönelik eylemini, TCK'nun 123. maddesindeki suça ilişkin özel kastla gerçekleştirmediği gözetilmeden, yerinde olmayan gerekçeyle mahkûmiyet kararı verilmesi" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 07.05.2014, E. 2013/4167, K. 2014/15593, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)).

²¹⁰ "...Sanığın 4-5 yıl birlikte yaşadığı katılanın kendisinden ayrılması üzerine, ayrılmasının nedenini öğrenmek ve konuşmak için katılanın evine gittiği biçimindeki savunması karşısında; sanığın sırf huzur ve sükûnu bozma amacıyla hareket ettiğini gösteren olgular açıklanmadan yetersiz gerekçeyle mahkûmiyet kararı verilmesi" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 28.04.2014, E. 2013/1415, K. 2014/13339, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)).

sebebiyle elektriğini kesme olayında²¹¹, sanığın boşanma aşamasında olduğu eşine sitem mahiyetinde mesajlar göndermesinde²¹² vs. failin sırf huzur ve sükûnu bozma amacı şeklindeki özel kastla hareket etmediğini kabul ederek kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşmadığını belirtmiştir. Bu bağlamda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma özel kastının varlığı oldukça önemlidir²¹³. Yargıtay, meşru bir amaca yönelik olarak hareket edilmesi halinde özel kastın varlığını kabul etmemektedir²¹⁴.

Protesto amacıyla yapılan eylemler süreklilik taşısalar dahi kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturmamaktadır²¹⁵. Benzer şekilde reklam amaçlı ya da kamuoyu oluşturmak amaçlı olarak mesaj veya elektronik posta gönderilmesi de TCK m. 123 kapsamında değerlendirilmemektedir²¹⁶. Bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozmak amacı dışında başka amaçlarla telefon edilmesi, gürültü yapılması gibi hallerde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu oluşmamaktadır²¹⁷.

Failin şahısta hataya düşerek huzur ve sükûnunu bozmak istediği kişi dışında başka birine yönelik olarak TCK m. 123'te düzenlenen seçimlik hareketleri gerçekleştirmesi durumunda özel kastın varlığı korunmaktadır. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun işlendiği kabul edilmektedir²¹⁸. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından pasif süjenin kim olduğu suçun esaslı unsurunu oluşturmamaktadır²¹⁹. Örneğin, failin A'yı

²¹¹ "...kişilerin huzur ve sükûnunu bozma eyleminin sırf bu amaçla ve ısrarla gerçekleştirilmesinin suçun unsuru olması karşısında, sanığın, müştekinin evden çıkarması nedeniyle elektriğini kesme biçimindeki eyleminde, TCK'nun 123. maddesinde öngörülen unsurların bulunmadığı gözetilmeden mahkûmiyete hükümlenmesi" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 22.04.2014, E. 2013/20849, K. 2014/13023, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)).

²¹² "...Sanığın değişik zamanlarda boşanma aşamasında olduğu eşine gönderdiği mesajların sitem mahiyetinde olduğu ve TCK'nun 123. maddesinde öngörülen "sırf rahatsız etme maksadıyla" gönderildiği kanısını uyandıran nitelik arz etmediği gözetilmeden mahkûmiyet kararı verilmesi" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 06.05.2014, E. 2013/34431, K. 2014/15319, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)).

²¹³ "...Sanığın, katılanı bir çok kez aradığını kabul ederek evlilikle ilgili konuştuklarını savunması, HTS kayıtlarından da konuşmaların uzun süreli olduğu ve şikayet tarihinden sonra da konuşmaların devam ettiğinin anlaşılması karşısında, sanığın "sırf huzur ve sükunu bozma" özel kastıyla hareket edip etmediği açıklanmadan mahkûmiyet kararı verilmesi" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 27.03.2014, E. 2013/34405, K. 2014/9725, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)); "...sanığın bayram ziyareti için ablasının evine giden müştekinin bulunduğu yere gelerek çocuklarıyla görüşmek istediği ancak müştekinin kabul etmediği buna rağmen sanığın evin önünden ayrılmadığı ve uzun süre beklediği şeklinde gerçekleştiği kabul edilen eyleminde, suçun ısrar unsurunun ne şekilde oluştuğu ve sanığın sırf huzur ve sükunu bozma amacıyla hareket ettiğini gösteren olgular açıklanmadan yetersiz gerekçeyle mahkûmiyet kararı verilmesi" (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 20.03.2014, E. 2013/3767, K. 2014/8620, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022)).

²¹⁴ Yargıtay 14. Ceza Dairesi T. 11.01.2016, E. 2014/1914, K. 2016/29, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 13.05.2022).

²¹⁵ Yenerer Çakmut, 2014: 69; Yılmaz, 2017: 30.

²¹⁶ Özen ve Köksal, 2019: 501.

²¹⁷ Yenerer Çakmut, 2014: 93; Özen ve Köksal, 2019: 502; Yaşar vd., 2014: 4072.

²¹⁸ Ekici Şahin, 2013: 41.

²¹⁹ Güngör, 2007: 75; Özen ve Köksal, 2019: 502

aramak isterken B'yi defalarca araması durumunda şahısta hata bulunmaktadır ancak bu hata önemli değildir ve suç kastı halen mevcuttur.

2.4. Hukuka Aykırılık

Hareket ile hukuk düzeni arasında bir çelişme söz konusu ise hukuka aykırılık ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda TCK'da düzenlenen suçların hukuka aykırılık taşıyan haksız fiillerden meydana geldiği söylenebilmektedir²²⁰. Bütün hukuk düzeni açısından bir fiilin hukuka aykırı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Yani değerlendirme yalnızca Türk Ceza Kanunu ile sınırlandırılmaz. Kural, hukuk düzeninin birliğidir.²²¹

Somut olayda suçun maddi ve manevi unsurlarının gerçekleşmesi failin cezalandırılabilmesi için her zaman yeterli olmamaktadır. Bunun yanı sıra failin, hukuka uygunluk sebeplerinden faydalanamaması da gerekir. Hukuka aykırılık unsuru olarak adlandırılan bu unsur söz konusu olduğunda fail, suçun maddi ve manevi unsurları mevcut olsa da cezalandırılmamaktadır²²². Bu kapsamda hukuka aykırılık, harekette hukuka uygunluk sebeplerinin bulunmamasını ve hareketin hukuk düzeni ile çatışma halinde olmasını ifade etmektedir²²³.

Hukuka uygunluk sebepleri, hareketi hukuk düzeninin meşru saydığı bir hale getirerek hareket ile hukuk düzeni arasındaki çatışmayı (hukuka aykırılığı) ortadan kaldırmaktadır. Hukuka uygunluk sebepleri TCK m. 24-26'da genel hükümler çerçevesinde düzenleme altına alınmıştır. Bunlar, “kanunun hükmünü yerine getirme (m. 24/1)”, “meşru savunma (m. 25/1)” ve “hakkın kullanılması (m. 26/1)” ve “ilgilinin rızası (m. 26/2)”dır. Tüm suçlar açısından hukuka uygunluk sebeplerinin somut olayda mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bazı suçlarda hukuka uygunluk sebeplerinin tamamının uygulanabilirliği bulunurken bazılarında suçun yapısı gereği bir ya da birkaçı uygulanabilmektedir²²⁴.

TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda “hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması” ibaresiyle hukuka aykırılık unsuruna dikkat çekilmektedir. Bu düzenleme ile kanun koyucu, kanaatimizce failin fiilin hukuka aykırılık taşıdığı bilinciyle hareket etmesini aramaktadır. Kanun koyucu maddede özellikle “hukuka aykırı” başka bir davranış şeklinde düzenleme öngörmüş ve tipikliğin oluşumunu fiilin hukuka aykırılığına bağlamıştır. Böyle bir ifadenin suç tanımında yer almaması halinde, hukuka aykırılık teşkil etmeyen davranışlarla da fiilin işlenebileceğinin önü açılmış olurdu ve

²²⁰ Özgenç, 2021: 314; Katoğlu, 2003: 19.

²²¹ Hakeri, 2021: 273.

²²² Yılmaz, 2017: 30.

²²³ Özen ve Köksal, 2019: 498.

²²⁴ Yenerer Çakmut, 2014: 66; Yılmaz, 2017: 30.

bu durum da hukuk düzeniyle çelişirdi. Dolayısıyla, burada kullanılan hukuka aykırılık; suçun yasal tanımında yer alan “hukuka aykırılık” ifadesinin icra ettiği suçun hukuka aykırılık unsuru değil, tipiklik unsuru kapsamında değerlendirilmelidir. Bu kapsamda hukuka aykırılığın tipikliğin unsuru olarak değerlendirilmesi halinde fail, fiilin icrasında bu unsurun bilinciyle hareket etmezse TCK m. 30/1’e göre kasten hareket etmiş sayılmayacağından TCK m. 123’ten dolayı cezalandırılmayacaktır²²⁵. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun taksirle işlenmesi mümkün olmadığından hukuka aykırılığın bilinciyle hareket etmeyen faile ceza verilmesinin mümkün olmayacağı düşüncesindeyiz. Ancak maddede düzenlenen “hukuka aykırı” başka bir davranış ibaresinin hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilmesi halinde TCK m. 30/3 kapsamında failin bu hatasından yararlanması söz konusu olacaktır²²⁶.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından uygulanabilecek hukuka uygunluk sebepleri; hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası olarak kabul görmektedir. Hakkın kullanılması, genel ve kapsayıcı bir hukuka uygunluk sebebidir. Failin hakkı; mevzuattan, mahkeme ilamından ya da örf adetten kaynaklanabilmektedir. TCK m. 123 çerçevesinde hakkın kullanılması farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Örneğin; belli sınırları aşmamak kaydıyla bir müzisyenin evinde müzik aleti çalması, evde gerekli görülen birtakım tamirat işlerinin normal mesai saatleri içerisinde gerçekleştirilmesi. Bu gibi hallerde belirli bir kimseye yönelme ya da sırf huzur ve sükûnu bozma özel kastının bulunması da mümkün görülmemektedir²²⁷. Alacaklının alacağını istemek için borçluya ısrarlı şekilde telefon etmesi²²⁸, ev sahibinin evi tahliye etmek istemeyen kiracıyı evinden çıkarmak amacıyla belediyeye su sayacının sökülmesi için başvuruda bulunması²²⁹ gibi hareketler hakkın kötüye

²²⁵ Göktürk, 2016:433-435.

²²⁶ Hakeri, 2021:352 .

²²⁷ Kocasakal, 2015: 139-140; Topsakal, 2021: 192.

²²⁸ Hafizoğulları ve Özen, 2021: 228; Yargıtay’ın aksi yönde kararları bulunmaktadır. “...Sanığın, borcunu ödemeyen yakınanı, alacağını tahsil etmek için hukuki yollara başvurmak yerine, iki ay boyunca ve bir gün içinde çok kısa aralıklarla defalarca ısrarla telefonla araması eyleminin, yakınanın huzurunu bozmak kastıyla yapıldığını gösterdiği ve yakınanın huzur ve sükûnunu bozduğu ve suçun öğeleri olduğu gözetilmeden, alacağını tahsil etmek amacıyla eylemi gerçekleştirdiği, ... sırf huzur ve sükûnu bozmak özel kastının bulunmadığı biçimindeki ... gerekçe ile beraat kararı verilmesi ...” (Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 04.04.2011, E. 2010/18208, K. 2012/8536, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 14.05.2022)).

²²⁹ “...Sanığa ait evde kiracı olarak oturan katılanın, sanığın evi boşaltması yönündeki istemine rağmen evde kalmaya devam etmesi üzerine, sanığın İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü’ne başvurup aboneliğinin bulunduğu su sayacının sökülmesini talep ettiği, belediyeden yetkililerin gelip su sayacını söktükleri olayda, 5237 sayılı TCK’nın 123. maddesinde ‘sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması’ biçiminde tanımlanan kişilerin huzur ve sükûnunu bozmak suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı, somut olayda sanığın, sırf katılanın huzur ve sükûnunu bozmak için ısrarla hukuka aykırı herhangi bir davranışının tespit edilemediği gözetilmeden, yetersiz gerekçelerle yazılı şekilde hüküm kurulması ...” (Yargıtay

kullanılması kapsamında kalmadığı sürece kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturmamaktadır²³⁰.

Meslek veya sanatın icrası kapsamında gerçekleştirilen hareketler de hakkın kullanılması hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde değerlendirilebilmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından; bakırcı ustasının bakır dövmesi, seyyar satıcıların ya da eskicilerin bağırması, telefon arızasının kontrolüyle görevli kişilerin arızanın tespiti için telefon etmesi vs. meslek ve sanatın icrası kapsamında hukuka uygun kabul edilebilmektedir²³¹.

TCK m. 26/2’de yer alan düzenlemeye göre, kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakka yönelik olarak açıkladığı rıza söz konusu olduğunda işlenen hareket sebebiyle faile ceza verilmemektedir. Rıza, rıza gösterme ehliyet ve yetkisi bulunan kişi tarafından üzerindeki tasarruf yetkisi hukuk düzeni tarafından kendisine bırakılmış hukuksal değerlere karşı gerçekleştirilmektedir. Rıza çerçevesinde kişi, hukuksal değeri zarar uğratan ya da tehlikeye düşüren bir hareketi onaylamakta, kabul etmektedir²³². Bu kapsamda hukuken geçerli bir rızanın varlığından bahsedebilmek için; üzerinde tasarruf edilebilecek hukuksal değer olması, rızanın özgür ve sağlıklı bir iradeye dayanması, kişinin rıza gösterme ehliyetinin bulunması ve kişinin rızasını açıklaması gerekmektedir²³³.

TCK m. 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûn hakkı, kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği haklar arasında yer almaktadır. Kişi; ruhsal açıdan rahatsız edilmeme, iç hürriyet, sükûn ve sulh içinde yaşama hakkı çerçevesinde serbestçe tasarrufta bulunabilecektir. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnuna yönelik olarak gerçekleştirilecek hareketlere karşı rıza göstermesi mümkündür. Bu kapsamda telefon etme, gürültü yapma ya da hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulmasına mağdurun rızası varsa gerçekleştirilen hareket hukuka uygun sayılmaktadır. Bu durumda her ne kadar maddi ve manevi unsurlar somut olayda mevcut olsa da rıza söz konusuysa hukuka aykırılık unsuru çerçevesinde TCK m. 123’e dayanılarak failin cezalandırılması mümkün değildir. Ancak somut olayda diğer şartlar mevcutsa ilgilinin rızasının TCK m. 123’te düzenlenen hareketlerin icrasından önce ya da en geç icra edildiği sırada gösterilmesi gereklidir. Aksi takdirde hareketten sonra gösterilen rızanın hukuka uygunluk sebebi olarak değerlendirilmesi mümkün değildir²³⁴.

2. Ceza Dairesi T. 03.10.2012, E. 2010/38449, K. 2012/42694, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 14.05.2022)).

²³⁰ Özen ve Köksal, 2019: 500.

²³¹ Ekici Şahin, 2013: 42; Özen ve Köksal, 2019: 499-500.

²³² Ekici Şahin, 2012: 7; Hakeri, 2021: 331.

²³³ Ekici Şahin, 2012: 111 vd.

²³⁴ Ekici Şahin, 2013: 42; Özen ve Köksal, 2019: 499; “...Mağdurenin aşamalarda değişmeyen anlatımları, sanığın kaçamaklı ikrarı, HTS raporları ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın, mağdurenin cep telefonuna

TCK m. 123 düzenlemesi kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda meşru müdafaa hukuka uygunluk sebebinin uygulanabilmesi güçtür. Ancak mağdurun gerçekleştirdiği haksız bir hareketin failde ortaya çıkardığı hiddet veya şiddetli elem etkisiyle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu işlenmişse bu durumda somut olayın özelliğine göre TCK m. 29’da düzenlenen haksız tahrik hükümlerinin uygulanması mümkün olabilmektedir²³⁵.

“Aşkım beni zorlama otele gidecez mi sürpriz yapalım istiyorsan, birazdan gidelim”, “yemin ederim hayatında tatmadığın zevki tadacaksın yeter ki evet de”, “aşkım ben de evliyim benden laf çıkmaz” biçimlerinde kırk adet mesaj atması şeklindeki eylemlerine karşılık mağdurenin de aynı zaman dilimleri içerisinde sanığa içeriği teknik olarak saptanamayan yirmibeş adet mesaj göndermesi karşısında, sanığın eylemini mağdurenin rızasıyla gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ilişkin şüphe olduğundan ve rıza dışında mağdureye mesaj atılmış olduğuna ilişkin yeterli ve kesin delil elde edilemediğinden, beraat kararı verilmesi gerekirken TCK’nun 123. maddesi uyarınca mahkûmiyet kararı verilmesi” (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 03.04.2014, E. 2013/18706, K. 2014/10836, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 14.05.2022)).

²³⁵ Kocasakal, 2015: 140.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUSURLULUK, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, YAPTIRIM, MUHAKEMEYE İLİŞKİN ÖZELLİKLER VE BENZER DİĞER SUÇLARDAN AYRIMI

3.1. Kusurluluk

Genel anlamıyla kusur, gerçekleştirilen hareketten dolayı failin kınanabilirliğini ifade etmektedir. Kusurluluk ise failin gerçekleştirdiği haksızlık sebebiyle kınanıp kınamayacağını ortaya koymaktadır²³⁶. Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır ile Özgenç'e göre kusur, gerçekleştirilen hareket sebebiyle failin irade oluşum şartlarının tespiti ile bu tespite göre failin hareketten dolayı şahsen cezalandırılması gerekip gerekmediği konusundaki değer yargısını ifade etmektedir²³⁷. Koca, failin gerçekleştirdiği hareket sebebiyle kınanabilmesi ve hareketin faile kişisel olarak isnat edilebilmesi şeklinde tanımlamaktadır²³⁸.

Kusurluluğu ortadan kaldıran veya azaltan haller TCK'nın 1. kitap, 2. kısım, 2. bölümünde "Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler" başlığı altında düzenlenmiştir. 11 maddeden oluşan bu bölümde aslında teknik olarak iki ayrı kurum söz konusudur. Bunlar; hukuka uygunluk sebepleri²³⁹ ile kusurluluğu etkileyen hallerdir. Hukuka uygunluk sebepleri, TCK'da düzenlenen bir fiilin meşru sayılıp cezalandırılmamasına ilişkindir. Kusurluluğu etkileyen hallerin varlığı durumunda fail, suç oluşturan hareketten hiç sorumlu tutulmamakta ya da sorumluluğu azaltılmaktadır²⁴⁰.

Kusurluluğu etkileyen haller²⁴¹; hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi (m. 24/2-3-4), mücbir sebep, zorunluluk hali dolayısıyla kişinin irade yeteneğinin etkilenmesi (m. 25/2), hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması (m. 27), cebir ve tehdit dolayısıyla kişinin irade yeteneğinin etkilenmesi (m. 28), haksız tahrik (m. 29), hata halleri (m 30/3-4), yaş küçüklüğü (m. 31), akıl hastalığı (m. 32), sağır ve dilsizlik (m. 33) ve geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olmadır (m. 34).

TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından kusurluluk durumu ele alındığında özel bir düzenleme yapılmaması nedeniyle TCK'nın genel hükümlerinde yer alan düzenlemeler uygun düştüğü ölçüde uygulanacaktır²⁴². Bu durumda

²³⁶ Koca ve Üzülmüş, 2021: 306. Hakeri, 2021:353.

²³⁷ Artuk vd., 2021a: 617; Özgenç, 2005: 245 vd.

²³⁸ Koca, 2006: 119.

²³⁹ Konuyla ilgili açıklamalar için bkz. "IV-Hukuka Aykırılık" başlığı altındaki açıklamalar.

²⁴⁰ Turabi, 2012: 273;Hakeri, 2021: 371.

²⁴¹ Özgenç, 2005: 257.

²⁴² Yenerer Çakmut, 2014: 69-70.

TCK'da yer alan; hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması, hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi, zorunluluk hali dolayısıyla kişinin irade yeteneğinin etkilenmesi, cebir ve tehdit dolayısıyla kişinin irade yeteneğinin etkilenmesi ve akıl hastalığı suçun kanuni düzenlemesinde yer alan ısrar unsuru ile sırf kişinin huzur ve sükûnunu bozma amacının mevcudiyeti ile uyumlu görülmemektedir. Özellikle TCK m. 32'de düzenlenen akıl hastalığı açısından ele alındığında akıl hastası olan kişi, gerçekleştirdiği hareketin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve irade yeteneği önemli derece azalmış kişiyi ifade etmektedir. Bu kişiler hakkında ceza verilmemekte, güvenlik tedbirine hükmolunmaktadır. Uzman bilirkişi tarafından kişinin bu durumu ortaya konulduktan sonra akıl hastalığının somut olay açısından kişinin yeteneklerini ne ölçüde etkilediğinin değerlendirilmesi hâkime aittir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun ortaya çıkabilmesi için failin özel kastla ve ısrarla hareket etme gerekliliği gözetildiğinde akıl hastası birinin bu suçu TCK m. 123 kapsamında işleyemeyeceği kanaatindeyiz.

Kişilerin fiziksel gelişimine paralel şekilde toplumun değer yargılarını, bu yargıların anlam ve içeriğini, yapılan hareketlerin sonucunu algılama yeteneği gelişmektedir. Algılama yeteneğinin yanı sıra fiziksel gelişimle birlikte kişinin, toplumdaki davranış kuralları çerçevesinde hareketlerini yönlendirebilme (irade) yeteneği de gelişmektedir. Bu kapsamda kanun koyucu, TCK m. 31'de yaş küçüklüğünü kusurluluğu ortadan kaldıran veya azaltan hal olarak düzenlemiştir. Düzenlemeye göre fail, suça ilişkin hareketi gerçekleştirdiği sırada 12 yaşını doldurmamış bir çocuksa ceza sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu çocuklar hakkında ceza kovuşturması yapılmamakta ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilmektedir. Kanun koyucu, 12 yaşını doldurmamış bir kişinin kusurlu sayılamayacağını kesin şekilde belirtmiştir. İzlenen suç ve ceza politikasının gereği olarak bu yaştaki bir kişiye ceza verilmesi mümkün değildir. Cezanın özel önleme ve yeniden topluma kazandırma işlevi açısından bu yaştaki çocuklara verilecek cezanın ters etki oluşturma ihtimalinin yüksekliği ve çocukların psikolojisi gözetilerek böyle bir düzenleme öngörülmüştür. Bu kapsamda 12 yaşını doldurmamış çocuklara ilişkin eğitici ve koruyucu nitelik taşıyan güvenlik tedbirlerine başvurulabileceği kabul edilmiştir²⁴³. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun 12 yaşını doldurmamış bir çocuk tarafından işlenmesi söz konusu ise TCK m. 123 kapsamında ceza sorumluluğu ortaya çıkmamaktadır. Somut olayın özelliğine göre çocuklara özgü güvenlik tedbirine hükmelenebilmektedir.

TCK m. 31/2'ye göre suça ilişkin hareketi gerçekleştirdiği sırada 12 yaşını doldurup 15 yaşını doldurmamış olan çocukların kusur durumu, hareketin hukukî anlam ve sonuçlarını

²⁴³ Turabi, 2012: 278-279; Hakeri, 2021:357-358.

algılaması ya da davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmesine göre değerlendirilmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirdiği suça ilişkin hareketin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya davranışlarını yönlendirme yeteneği yeterince gelişmeyen çocukların ceza sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu çocuklar hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmedilir. Burada güvenlik tedbirine hükmedilmesi hususu zorunluluk olarak düzenlenmiştir. Ancak gerçekleştirdiği hareketin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille alakalı olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mevcudiyeti durumunda bu çocuklara ilişkin olarak verilen ceza yarı oranında indirilmekte ve müebbet hapis halleri haricinde hapis cezası her halükarda 7 yılı geçmemektedir. Kanun koyucu, çocukluktan gençliğe geçiş süreci olarak görülen bu dönemde kişilerin gerçekleştirdikleri hareketlerin haksızlık teşkil ettiğinin bilincinde olmakla birlikte bazı hallerde hareketi gerçekleştirmekten kendilerini alıkoyamama ya da davranışta bulunma yeteneklerine hâkim olamamaları sebebiyle özel bir düzenleme öngörmüştür. Bu yaştaki çocukların algılama ve irade yeteneklerinin tespiti için hâkim; çocuğun bulunduğu aile ortamı, sosyal ve ekonomik durumları, çocuğun eğitim durumu ve psikolojik hali gibi hususlarda uzman kişilerden rapor olarak tespitte bulunmaktadır²⁴⁴. Bu kapsamda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun 12 yaşını doldurmuş ancak 15 yaşını doldurmamış bir çocuk tarafından işlenmesi halinde çocuğun gerçekleştirdiği hareketin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mevcudiyeti (kusur yeteneği) tespit edilmelidir. Yapılan tespit sonucunda algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mevcut olmadığı belirlenirse TCK m. 123 kapsamında ceza verilmemekte, çocuklara özgü güvenlik tedbiri uygulanmaktadır. Ancak çocuğun algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mevcut olduğu belirlenirse TCK m. 123 kapsamında verilecek ceza yarı oranında indirilmektedir²⁴⁵.

TCK m. 31/3'e göre suça yönelik hareketi gerçekleştirdiği sırada 15 yaşını doldurmuş olup 18 yaşını doldurmamış bir fail söz konusuysa suç nedeniyle verilecek cezada üçte bir oranında indirim yapılmakta ve müebbet hapis halleri haricinde hapis cezası 12 yılı geçmemektedir. Bu yaş grubu bakımından isnat kabiliyeti kabul edilmekle beraber cezadan indirim yapılmaktadır.²⁴⁶ Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından bu düzenleme, kusurluluğu azaltan hallerden biridir. Fail, TCK m. 123'de düzenlenen suça ilişkin hareketleri gerçekleştirdiği sırada 15 yaşını doldurmuş ancak 18 yaşını doldurmamış bir çocuksa, madde kapsamında verilecek ceza üçte bir oranında indirilmektedir²⁴⁷.

²⁴⁴ Turabi, 2012: 279; Hakeri, 2021: 359.

²⁴⁵ Epözdemir, 2021: 725.

²⁴⁶ Turabi, 2012: 279. Hakeri, 2021: 362.

²⁴⁷ Epözdemir, 2021: 725.

Kusurluluğu ortadan kaldıran veya azaltan sebepler içerisinde yer alan sağır ve dilsizlik TCK m. 33'te düzenleme altına alınmıştır. Sağır ve dilsiz kişilerin algılama ve irade yeteneklerinin yeterince gelişmediğinden hareketle özel bir düzenleme öngören kanun koyucu, kişinin suça ilişkin hareketi gerçekleştirdiği sıradaki yaşını ölçü alarak cezai sorumluluk belirlemiştir. Sağır ve dilsizlik halinin somut olayın özelliğine göre kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından uygulanabileceği kanaatindeyiz.

Uygulamaya bakıldığında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun genellikle alkol veya uyuşturucu madde etkisinde işlendiği görülmektedir. Kusurluluğu ortadan kaldıran veya azaltan hallerden biri olan geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma TCK m. 34'te düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre bu nedenlerle suça ilişkin hareketi gerçekleştirdiği sırada hareketin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya irade yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmemektedir. Ancak bu durum için kanun koyucu, alkol veya uyuşturucu maddenin kişinin iradesi dışında alınmasını aramaktadır. İrادی olarak kendini bilerek alkol veya uyuşturucu madde alımı söz konusu olduğunda bu düzenleme uygulanmamaktadır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından TCK m 34'ün uygulanabilmesi için failin yanılarak veya zorla alkol ya da uyuşturucu madde almış olması ve bu haldeyken suça ilişkin hareketleri gerçekleştirmesi gerekmektedir. Böyle bir durum söz konusuysa fail, TCK m. 123'e göre cezalandırılmamaktadır. Uygulamada bu suç açısından alkol ve uyuşturucu maddelerin genellikle tetikleyici olması için bilinçli olarak iradi şekilde alındığı görülmektedir. Kişi suç işlemeye başlamadan önce isteyerek alkol veya uyuşturucu madde almışsa, iradi şekilde alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle; ısrarlı şekilde bir kimseye telefon etme, gürültü yapma ya da hukuka aykırı başka bir harekette bulunma durumunda kusurlu sayılacağından TCK m. 123'e göre sorumludur²⁴⁸.

Kusurluluğu azaltan hallerden biri olan haksız tahrik, TCK m. 29'da düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre bir kimse, haksız bir hareket nedeniyle ortaya çıkan şiddetli elem veya hiddetin etkisiyle suç işlerse cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadar indirim yapılır. Tahrik için, failin haksız bir hareketten dolayı hiddet veya şiddetli elem etkisi altında suç işlemesi gerekmektedir. Bu kapsamda kanun koyucu, failin suçu işlediği zamandaki psikolojik durumunu ele almıştır²⁴⁹. Haksız tahrik indirimi, haksız bir hareket nedeniyle mağdur olan bir kimsenin şiddetli elem veya hiddet etkisiyle bir suç işlemesi durumunda uygulanabilmektedir. Bu nedenle haksız bir harekete maruz kalan mağdur dışındaki kişilerin

²⁴⁸ Epözdemir, 2021: 725.

²⁴⁹ İçel ve Evik, 2007: 226; Özbek, 2005: 383; Koca ve Üzülmöz, 2021: 353.

haksız tahrik altında kalamayacakları kabul edilmektedir. Örneğin, kardeşine hakaret edilmesi nedeniyle abisinin hakaret eden kişinin malına zarar vermesi halinde TCK m. 29 uygulanmamaktadır²⁵⁰. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun haksız tahrik altında işlenmesi mümkündür. Bu suçun faili, mağdurun haksız bir hareketinden kaynaklı şiddetli elem veya hiddet etkisi altındayken kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu işleyebilmektedir. Bu durumda faile her ne kadar TCK m. 123'ten dolayı ceza verilecek olsa da verilecek cezada TCK m. 29'da düzenlenen haksız tahrik indiriminin uygulanması gerekecektir. Uygulanacak indirim oranı ise somut olayın özelliğine göre hâkim tarafından takdir edilmektedir²⁵¹.

Kişinin yanlış bilgisi ya da bilgisizliği nedeniyle suçun unsurlarında hataya düşmesi mümkündür. Hata, failin tasavvuruyla gerçeğin birbirine uymamasını ifade etmektedir. Söz konusu hatanın ilgili bulunduğu konu çerçevesinde kusurluluğa etki edebileceği, TCK m. 30'da düzenleme altına alınmıştır. TCK m. 30/1'de failin, hareketin gerçekleştirilmesi sırasında suçun kanunî tanımında yer alan maddi unsurları bilmemesine ilişkin hatasından bahsedilmektedir. Böyle bir durumda failin kasten hareket ettiği söylenemez. Bu nedenle suçun maddi unsurları konusundaki hatada taksirli sorumluluk hâli saklı tutulmaktadır²⁵². Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, kasten işlenebilen suçlardandır. Bu kapsamda suçun maddi unsurlarında failin hataya düşmesi halinde kasıt bulunmayacağından suç nedeniyle ceza verilemeyecektir²⁵³. TCK m. 30/2'e göre hata, suçun nitelikli unsurları bakımından da ortaya çıkabilmektedir. Ancak TCK m. 123'te kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin nitelikli bir hal düzenlenmediğinden bu hata halinin uygulanması mümkün değildir. TCK m. 30/3'e göre ise hata, ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait şartlara ilişkin olabilmektedir. Burada hatanın kaçınılmaz olması aranmaktadır. Hatanın kaçınılmaz olması halinde ceza verilmesi ancak verilecek cezada bu durumun değerlendirilmesi söz konusu olmaktadır.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda hataya ilişkin olarak uygulamaya bakıldığında hatanın genellikle mağdurun kim olduğu noktasında yapıldığı görülmektedir. Doktrinde “şahısta hata” olarak adlandırılan bu durumda mağdurun kimliğinin suç için önem taşıyıp taşımadığına göre kasıt değerlendirmesi yapılması gerektiği kabul edilmektedir. Suçun konusunun şahsi açıdan kişiselleştirme içermemesi halinde mağdurun kimliğinin suç için önem taşımadığı belirtilmekte, bu durumda kastın devam edebileceği savunulmaktadır. Ancak

²⁵⁰ Turabi, 2012: 285.

²⁵¹ Epözdemir, 2021: 725.

²⁵² Güngör, 2007: 23-24; Koca ve Üzülmüş, 2007: 42.

²⁵³ Turabi, 2012: 288.

suç konusunun şahsi açıdan kişiselleştirilmesi söz konusuysa mağdurdaki hatanın failin kastını kaldıracacağı belirtilmektedir²⁵⁴. Bu konuda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu incelendiğinde suçun kanuni düzenlemesi olan TCK m. 123 kapsamında suç konusunun şahsi açıdan kişiselleştirme içermediği söylenebilmektedir. Bu nedenle mağdur, hareketin esaslı unsuru olarak değerlendirilmemektedir. Failin, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun mağduru açısından hataya düşmesi kastını etkilememektedir. Örneğin, mağdurun kullanması için kardeşine verdiği eski telefonunu yenisini bilmemesi nedeniyle sürekli araması halinde fail, TCK m. 123 kapsamında cezalandırılabilir²⁵⁵.

3.2. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

3.2.1. Teşebbüs

Suç teşebbüs, TCK m. 35’de düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre teşebbüs, bir kişinin işlemeyi kastettiği suça yönelik elverişli hareketlerle icraya başlayıp sonrasında elinde olmayan sebeplerle tamamlayamaması halinde söz konusu olmaktadır. Böyle bir durumda fail, teşebbüsten dolayı sorumlu tutulmakta, verilecek ceza dörtte birden dörtte üçe kadar indirilmektedir. Genel hüküm niteliğindeki bu düzenleme, tüm suçlar için geçerlidir. TCK m. 35’e göre teşebbüs için; suçun kasten işlenebilen bir suç olması, hareketin hazırlık hareketlerinden icra hareketlerine geçilmesi, suçun oluşması için elverişli hareketlerde bulunulması ve failin elinde olmayan sebeplerle suçun tamamlanamamasıdır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından teşebbüs hali incelendiğinde bu suç, kasten işlenebilen bir suçtur²⁵⁶. Suçun teşebbüs aşamasında kalması için hazırlık hareketlerinden çıkarak icra hareketlerine geçiş yapılması gerekmektedir. Örneğin, bir kimseyi rahatsız etmek amacıyla ses sistemi kurulması, gürültü yapılmadığı sürece hazırlık aşaması olarak değerlendirilmekte ve bağımsız bir suçu oluşturmadığı takdirde TCK m. 123 nedeniyle kişi cezalandırılmamaktadır. Ancak ses sisteminin devreye sokulması halinde hareketin icrasına geçildiğinden söz edilmektedir. Bu şekilde ses sistemiyle kişilerin gürültü yapma suretiyle rahatsız edilmesi eyleminde TCK m. 123 ortaya çıkmaktadır. Ses sisteminin bir süre sonra bozulması nedeniyle gürültü yapılamaması halinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı söylenebilecektir²⁵⁷.

Hareket, mağdurun huzur ve sükûnunu bozmaya elverişli olmalıdır²⁵⁸. Suçun elverişli hareketlerle işlenmesi haline örnek olarak failin yüksek desibelli ses sistemi yerine flüt ya da

²⁵⁴ Artuk vd., 2021a: 564; Devrim, 2007: 75; Özen ve Köksal, 2019: 502.

²⁵⁵ Epözdemir, 2021: 725-726.

²⁵⁶ Gülşen, 2012: 14.

²⁵⁷ Ekici Şahin, 2013: 43.

²⁵⁸ Kocasakal, 2015: 137.

ıslık çalması örnek olarak verilebilmektedir. Failin ceza normunu ihlale yönelmesine rağmen hareketin suçu oluşturma bakımından elverişsiz olması ya da suçun konusunun yokluğu veya failin elverişsizliği nedeniyle suçun gerçekleşmesinin mümkün olmamasına işlenemez suç denilmektedir²⁵⁹. Islık ya da flüt sesinin kişileri rahatsız edecek ses yüksekliğine sahip olmaması durumunda işlenemez suç söz konusu olmaktadır. Bir kimseyi rahatsız etme için failin gürültü yapması durumunda mağdur sağır ve dilsizse ve failin bundan haberi yoksa hareket elverişsiz sayılmakta ve kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu işlenememektedir. Bu kapsamda suçun teşebbüs aşamasında kalması mümkün değildir. Ancak sağır ve dilsiz olan mağdura sürekli şekilde mesaj gönderilmesi durumunda somut olayın özelliğine göre bu suçtan bahsedilebilecektir²⁶⁰.

Doktrindeki bir görüş, TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundaki seçimlik hareketlerin ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesi arandığından bu suça teşebbüsün mümkün olmadığını savunmaktadır. Özellikle telefon etme hareketinin TCK m. 123 çerçevesinde değerlendirilebilmesi için birden fazla kez yapılması gerektiği kabulünden hareket edilmektedir²⁶¹. Biz bu görüşe katılmıyoruz. Kanaatimizce kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, hareketlerin ısrarlı şekilde gerçekleştirilmesi halinde tamamlanmış sayılmaktadır. Bu çerçevede önemli olan hareketlerin tamamlanması değil, ısrar unsurunun sağlanmasıdır. İsrar unsuru sağlanamadığı takdirde elverişli hareketlerle suçun icrasına başlanılıp tamamlanamadığının kabulü gerekir. Böylelikle suçun teşebbüs aşamasında kalması mümkün görülmektedir.²⁶²

Suçun teşebbüs aşamasında kalması için tamamlanamamış olması oldukça önemlidir. Suçun tamamlanması konusunda neticeli veya neticesiz bir suç olması arasında farklılık bulunmaktadır. Neticeli suçlarda neticenin ortaya çıkmasıyla suç tamamlanırken neticesiz (sırf hareket) suçlarda icra hareketlerinin tamamlanmasıyla suç da tamamlanmaktadır. Bu suçlarda hareketin bölünebilir olduğu hallerde teşebbüs mümkün görülmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, neticesiz bir suçtur. Bu nedenle suçun icra hareketlerinin tamamlanmasıyla suç tamamlanmaktadır. Bu kapsamda mağdurun failin hareketlerinden rahatsız olup olmaması TCK m. 123'ün oluşması açısından önemli görülmemektedir²⁶³.

²⁵⁹ Kantarcı, 2022:8; Özen ve Köksal, 2019: 504.

²⁶⁰ Ekici Şahin, 2013: 44-45.

²⁶¹ Taneri, 2014: 448; Yılmaz, ısrarlı şekilde telefon etme hareketinde hareketin birkaç kez tekrarlanması gerektiğinden bahisle teşebbüsün mümkün olmadığını ancak ısrarlı şekilde gürültü yapma hareketinde mütemadi suç olduğu görüşüyle teşebbüsün mümkün olduğunu savunmaktadır (2017: 32).

²⁶² Yaşar vd., 2014: 4072.

²⁶³ Özbek vd., 2013: 445; Gülşen, 2012: 15; Yılmaz, 2017: 33; Yaşar, Gökcan ve Artuç'a göre fail, mağdurun rahatsız olabileceği düzeyde hareketlerini tamamlamasına rağmen mağdur rahatsız olmazsa TCK m. 123 anlamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu tamamlanmış sayılmaktadır. Böyle bir durumda teşebbüsten söz edilemez (2014: 4073).

Suçun icra hareketlerinin bölünebilirliği söz konusu olduğundan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna teşebbüs mümkündür. Örneğin yüksek sesle müzik açarak komşusunu rahatsız etmek isteyen kişinin hareketi ses açıldıktan sonra evdekiler tarafından engellenirse icra hareketleri tamamlanmış sayılamayacağından kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu teşebbüs aşamasında kalacaktır. Ancak o sırada evde kimse yoksa ve uzun bir süre sonra müdahale edilmişse suç tamamlanmış sayılabilecektir. Somut olayın özelliğine göre bu sürenin tespiti gerekmektedir²⁶⁴. Failin mağduru rahatsız etmek amacıyla ziline bir kez basmasından sonra zilin tutukluk yapması ve failin bir daha denemesine rağmen zilin çalmaması halinde suçun teşebbüs aşamasında kaldığı söylenebilmektedir²⁶⁵.

Teşebbüs hususunun daha iyi anlaşılabilmesi için bu kurumla benzerlik taşıyan ve TCK m. 36'da düzenlenen gönüllü vazgeçme kurumundan da bahsedilmesi gerekmektedir. Maddeye göre gönüllü vazgeçme, failin suçun icra hareketlerinden gönüllü şekilde vazgeçmesi ya da kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlemesi halinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumda fail teşebbüsten dolayı cezalandırılmamakta, hareketin tamam olan kısmı başka bir suçu oluşturuyorsa bu suç nedeniyle faile ceza verilmektedir. Gönüllü vazgeçme için failin elinde olmayan sebeplerle suçun tamamlanamaması değil, failin gönüllü şekilde icra hareketlerini bırakması veya neticenin ortaya çıkmasını önlemeye çalışması söz konusudur²⁶⁶. Örneğin, bir kimseyi rahatsız etme amacıyla gönderilen bir mesaja mağdurun “kendi kardeşine yapılırsa hoşuna gider mi” şeklinde bir cevap vermesi nedeniyle failin yaptığından utanarak başka mesaj göndermemesi halinde teşebbüs değil, gönüllü vazgeçme vardır. Burada henüz ısrar unsuru gerçekleşmediğinden suç tamamlanmamış, tamamlanan kısım da hakaret veya cinsel taciz gibi bağımsız bir suç oluşturmuyorsa faile TCK m. 123 kapsamında ceza verilmesi mümkün değildir²⁶⁷. Benzer şekilde mağduru rahatsız etme amacıyla aramaya başlayan failin gönüllü

²⁶⁴ Özen ve Köksal, 2019: 504; Meran, 2008: 426-427; Yenerer ve Çakmut, 2014: 71; Parlar ve Hatipoğlu, 2010: 1935; Yaşar vd., 2014: 4072; Epözdemir, 2021: 727; Kocasakal, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna teşebbüsün mümkün olamayacağını savunmaktadır. Yazara göre neticesi harekete bitişik suçlarda hareket parçalara bölünemiyorsa teşebbüs mümkün değildir. Neticesi hareketten ayrılabilen suçlarda teşebbüs uygulanabilmektedir. TCK m. 123 çerçevesinde “ısrar” unsuru, duruma göre mütemadi ya da müteselsil bir özelliği ifade etmektedir. Hareketler tekrar edilerek belli bir sayıya ulaştığında ısrar unsurunun ortaya çıkabileceğini belirten Kocasakal, bu düzeye ulaşmayan hareketlerde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşmayacağını kabul etmektedir (2015: 142-143). Benzer bir görüş için bkz. Şen, 2006: 520; Özen ve Köksal ise ısrar düzeyine varmamış hareketlerde failin huzur ve sükûnunu bozma amacının tespit edilmesinin güç olacağından uygulamada kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna teşebbüsün sınırlı hallerde mümkün olabileceğini vurgulamaktadır (2019: 505).

²⁶⁵ Ekici Şahin, 2013: 43.

²⁶⁶ Yenerer Çakmut, 2014: 71.

²⁶⁷ Gülşen, 2012: 15.

şekilde aramaktan vazgeçmesi ya da müziğin sesini yüksek açan failin empati kurup sesi kısması halinde teşebbüs değil gönüllü vazgeçme söz konusu olmaktadır²⁶⁸.

Etkin pişmanlık, suç tamamlandıktan sonra ortaya çıkan bir kurumdur. Cezayı azaltan veya kaldıran bir neden olan etkin pişmanlık kurumu, TCK'da genel hüküm şeklinde düzenlenmemiştir. Belli suç tanımlarına ilişkin olarak kanun koyucu bu konuda düzenleme öngörmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından etkin pişmanlık düzenlemesi mevcut değildir. Bu nedenle suç tamamlandıktan sonra fail pişman olmuş olsa da cezayı kaldıran bir etkin pişmanlık uygulaması yapılamamaktadır²⁶⁹.

3.2.2. İştirak

Türk Ceza Hukukunda iştirak kurumu, suça katılmayı ifade etmektedir. Her suçun tek bir fail tarafından işlenmesi genel kuraldır. Ancak bir suçun işlenişinde birden fazla kişinin yer alması durumunda suça iştirak kurumu gündeme gelmektedir. Suça iştirak kurumu, TCK'da "Suça İştirak" başlığı altında m. 37-41 maddeleri arasında düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenleme genel hüküm niteliğinde olduğundan tüm suçlar için uygulama alanı bulmaktadır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna iştirak konusunda kanun koyucu, özel bir düzenleme öngörmemektedir. Bu nedenle genel hükümlerde yer alan iştirak düzenlemeleri somut olayın özelliğine göre TCK m. 123 kapsamında uygulanabilecektir²⁷⁰.

Suçta iştirak kurumu TCK'da faillik ve şeriklik şeklinde iki ayrı halde incelenmektedir. Faillik, suçun işlenişine bizzat katılmayı veya suçun işlenişine ortak hâkimiyet sağlamayı ifade etmektedir. Müşterek faillik ve dolaylı faillik bu kapsamda değerlendirilmektedir. Şeriklik ise suçun işlenişine bizzat katılmamakla beraber dışarıdan maddi veya manevi katkı sağlamayı ifade etmektedir. Azmettirme ve yardım etme de şeriklik kapsamında değerlendirilmektedir²⁷¹.

TCK m. 37'de müşterek faillik ve dolaylı faillik hususu düzenlenmiştir. Maddeye göre müşterek fail, suçun kanuni tanımında yer alan hareketi birlikte gerçekleştiren kişilere denilmektedir. Müşterek faillikte her bir fail, suçtan sorumlu tutulmaktadır. Bu kapsamda müşterek fail, suç işleme kararı olan ve suçun işlenişinde müşterek hâkimiyeti bulunan kişileri ifade etmektedir. Örneğin; A ve B, C'yi rahatsız etmek için birlikte hareket ederek gürültü yaparlarsa kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun müşterek failleri sayılarak aynı cezayla cezalandırılacaklardır. Ancak A ve B'nin birbirinden haberi olmaksızın C'yi rahatsız etmeleri söz konusuysa müşterek faillik değil, müstakil faillik söz konusu olmaktadır. A'nın

²⁶⁸ Yaşar vd., 2014: 4072.

²⁶⁹ Dilek, 2021: 38-39.

²⁷⁰ Özgenç, 2021: 536; Yaşar vd., 2014: 4073; Kocasakal, 2015: 143; Yılmaz, 2017: 35; Epözdemir, 2021: 727.

²⁷¹ Koca ve Üzülmüş, 2021: 451; Özen, 2007: 239.

C'yi telefonla araması, B'nin de C'nin ziline sürekli basması gibi. Bu durumda birlikte suç işleme kastları olmadığından ayrı ayrı kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun failleri sayılmaktadırlar²⁷².

Dolaylı faillik, suçun işlenmesinde bir başkasının araç olarak kullanılmasını ifade etmektedir. Böyle durumlarda fail, suçun işlenişine katılmayıp başkasını suçun işlenmesinde araç olarak kullanmaktadır. TCK m. 37/2'de düzenlenen dolaylı faillikte kişi, fail olarak sorumlu tutulmaktadır. Araç olarak kullanılacak kişinin kusur yeteneğinin bulunup bulunmaması dolaylı failin cezalandırılmasını engellememektedir. Örneğin, akıl hastası birine ya da 12 yaşından küçük çocuğa başkasının camına taş atmasının söylenmesi veya birini takip etmesinin istenmesi halinde araç olarak kullanılan kişi suç işlendiğinin bilincinde ve farkında olmasa da bu kişileri araç olarak kullanan dolaylı fail TCK m. 123 kapsamında cezalandırılacaktır. Bu durumda suçun faili, akıl hastası veya 12 yaşından küçük çocuk değil, bu kişileri araç olarak kullanan kişidir²⁷³.

TCK m. 38'de azmettirme, m. 39'da yardım etme şeriklik halleri düzenlenmiştir. Azmettiren veya yardım eden kişi, müşterek fail gibi suçun işlenişinde doğrudan bulunmamakla birlikte dışarıdan katkı sağlamaktadır. Azmettiren, failin suç işleme düşüncesini oluşturan kişidir. Failin aklında suç işleme düşüncesi yokken azmettirenin aklına girmesi sonucunda fail suç işlemektedir. Böyle bir durumda azmettiren, TCK m. 38 gereği fail ile aynı cezayı almaktadır. Örneğin; A'nın B'yi telefonla arayarak rahatsız etme düşüncesi yokken arkadaşı C'nin A'yı bu konuda azmettirmesi nedeniyle A'nın kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu işlemesi halinde C de A ile aynı şekilde TCK m. 123 kapsamında cezalandırılmaktadır.

Yardım etme, suçun işlenmesi konusunda faile dışarıdan maddi veya manevi yardımda bulunarak katkı sağlamayı ifade etmektedir. TCK m. 39'da Türk Ceza Hukukunda yardım etme olarak kabul edilen haller düzenleme altına alınmıştır. Bu kapsamda yardım etme; suç işlemeye teşvik (azmettirme boyutuna varmayacak şekilde), failin suç işleme kararını kuvvetlendirme, suçu işledikten sonra yardım edeceğini vaat etme, suçun işlenmesi konusunda yol göstermek, suç için gerekli araçları temin etmek, suç işlenmeden önce ya da işlenirken yardım ederek suçun işlenmesini kolaylaştırmak şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, A'nın B'yi telefonla arayarak rahatsız etme düşüncesi var olmasına rağmen harekete geçmemişken arkadaşı C'nin A'yı bu konuda teşvik etmesi, düşüncesini kuvvetlendirmesi, suçu işleme konusunda yol göstermesi, suçu işlemesi için hat alması gibi eylemleri yardım

²⁷² Dilek, 2021: 39-40.

²⁷³ Ekici, 2013: 45; Özen ve Köksal, 2019: 505; Gülşen, 2012: 15.

etme kapsamında değerlendirilmektedir. Bu durumda A'nın kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu işlemesi halinde TCK m. 39/1 düzenlemesine göre C, A'ya TCK m. 123 kapsamında verilen cezanın yarısıyla cezalandırılmaktadır. Suç tamamlanıncaya kadar her aşamada suça iştirak edilmesi mümkündür²⁷⁴. TCK m. 40/3 gereği iştiraktan dolayı kişiyi sorumlu tutabilmek için ise suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekmektedir.

Yardım etme şeklinde iştirakte yardım edenin suçu biliyor olması aranmaktadır. Bilmeyerek yapılan yardımda kişinin iştiraktan dolayı sorumlu tutulması mümkün değildir. Örneğin, araçla takip şeklinde gerçekleştirilen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda suçun işlenmesi için araç tedarik eden kişi, yardım eden olarak cezalandırılmaktadır. Ancak araç ile suç işleneceği bilincinde olmaksızın araç kiralama şirketlerinden kiralanması gibi durumlarda suça yardım etme söz konusu olmamaktadır²⁷⁵.

3.2.3. İçtima

Türk Ceza Hukukunda yer alan suçların içtimaı kurumu, fail tarafından işlenen birden fazla suçun bir araya getirilmesini ifade etmektedir. Başka bir deyişle, suçu oluşturan hareketin aynı anda birden fazla normu ihlal etmesi ya da ihlal ediyor görünmesi durumunda somut olaya hangi normun uygulanacağı sorununun çözümü, suçların içtimaı kurumunun temelini oluşturmaktadır²⁷⁶. İçel, suçların içtimaı kurumunu; kesin mahkûmiyet olup olmasına bakılmaksızın işlenen suçlarda sorumluluğun nasıl olacağı sorunu şeklinde tanımlamaktadır²⁷⁷. Adil bir ceza yaptırımının uygulanması için öngörülen²⁷⁸ içtima kurumunda genel kural; ne kadar hareket varsa o kadar suç, ne kadar suç varsa o kadar ceza olduğu yönündedir²⁷⁹. Bu kural gereği somut olayda fail ne kadar hareket gerçekleştirerek suç işlemişse her suçtan dolayı ayrı ceza yaptırımının uygulanması gerekmektedir. Failin cezai sorumluluğunun suç sayısına göre belirlenmesine yönelik bu durum, gerçek içtima olarak ifade edilmektedir²⁸⁰. Ancak gerçek içtima kuralının her olaya uygulanması durumunda adaletin sağlanamadığı düşüncesiyle kanun koyucu, bazı istisnalar öngörmüştür. TCK m. 42-

²⁷⁴ Yaşar vd., 2014: 4073.

²⁷⁵ Dilek, 2021: 40.

²⁷⁶ Yargıtay 9. Ceza Dairesi T. 25.11.2020, E. 2020/7817, K. 2020/2297, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 20.05.2022).

²⁷⁷ İçel, 2021: 579.

²⁷⁸ Özen, 2007: 133.

²⁷⁹ Özgenç, 2021: 610; Koca, 2007: 197-198.

²⁸⁰ Birtek, 2018: 23-24; Akbulut, 2021: 757.

44’de “Suçların İçtimaı” başlığı altında bu istisnalar düzenlenmiştir. Bu istisnalar şunlardır²⁸¹; bileşik suç (m. 42), zincirleme suç (m. 43/1), aynı neviden fikri içtima (m. 43/2) ve farklı neviden fikri içtima (m. 44).

Gerçek içtima kuralının ilk istisnası bileşik suçtur. TCK m. 42’ye göre bileşik suç, bir suçun diğerinin unsurunu ya da ağırlaştırıcı nedenini oluşturması halinde tek fiil sayılmasını ifade etmektedir. Bileşik suçta gerçek içtima hükümlerinin uygulanması kabul edilmemektedir. Düzenlemeye göre birden fazla suçun bir araya gelerek yeni bir suç oluşturması haline yer verilmiştir. Ortaya çıkan yeni suç, bileşik suç olarak adlandırılmaktadır. Bileşik suçta tek bir suçun varlığı kabul edilerek fail hakkında tek bir cezaya hükmedilmektedir. TCK m. 123’te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, bünyesinde başka bir suçu unsur ya da ağırlaştırıcı neden olarak ihdas etmemekte, başka bir suçun da unsurunu oluşturmamaktadır. Suçun gürültü yapma fiili çerçevesinde TCK m. 183 ile benzerlik gösterdiği görülsede her iki suçta da kendine özgü özellikler söz konusudur. TCK m. 183’te bir kimsenin sağlığını bozmaya elverişli şekilde gürültü yapılması aranırken, TCK m. 123’te gürültünün doğrudan bir kişiyi esas almasına ve ısrarlı şekilde yapılmasına bakılmaktadır²⁸².

Gerçek içtima kuralının ikinci istisnası, zincirleme suçtur. TCK m. 43/1’de düzenlenen zincirleme suç, failin bir suç işleme kararının icrası çerçevesinde farklı zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi halini ifade etmektedir. Zincirleme suç durumunda fail hakkında bir cezaya hükmedilmekte, ancak ceza dörtte birden dörtte üçe kadar artırılmaktadır. Suçun temel şekli ile daha az ya da daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri aynı suç kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kapsamda fail bir hareketinde suçun temel şeklini, diğer hareketinde aynı suçun nitelikli şeklini gerçekleştirse dahi zincirleme suç kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da zincirleme suç düzenlemesinin uygulanabileceği kanun koyucu tarafından belirtilmiştir. Zincirleme suç düzenlemesi, TCK m. 123’te yer alan ısrar unsuru ile birlikte ele alındığında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından önemli görülmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda zincirleme suç düzenlemesinde öngörüldüğü gibi, aynı mağdura karşı farklı zamanlarda aynı suç işleme kararı kapsamında gerçekleştirilen hareketler söz konusudur. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı noktasında doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre

²⁸¹ Özgenç, 2021: 614; Koca ve Üzülmüş, 2021: 542; Doktrinde aynı neviden fikri içtimanın gerçek içtima istisnalarından olmadığı yönünde bir görüş de bulunmaktadır (Özen ve Köksal, 2019: 505; Ekici Şahin, 2013: 46).

²⁸² Kaplan ve Atladı, 2019: 642.

kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun farklı zamanlarda bir suç işleme kararı çerçevesinde aynı kişiye karşı icrası mümkün olabileceğinden zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir²⁸³. Diğer bir görüşe göre ise kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Bu görüşün kabulüne göre TCK m. 123 kapsamındaki seçimlik hareketlerin ısrarla yapılması gerekmektedir. Israr unsuru genel anlamıyla failin seçimlik hareketlerden birini aynı mağdura karşı farklı zamanlarda yenilemesi demek olduğundan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda faile ayrıca zincirleme suç hükümlerine göre artırılmış şekilde ceza verilmesi hukuki görülmemektedir²⁸⁴. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir²⁸⁵.

Özen ve Köksal, zincirleme suç konusunda mağdurun şikâyeti ve dava açılması hususları üzerinde durmaktadır. Mağdurun şikâyetinden sonra failin TCK m. 123 kapsamındaki hareketlerin icrasına devam etmesi durumunda zincirleme suç oluşacağını savunmaktadır. Davanın açılmasını suça ilişkin kesinti olarak değerlendiren yazarlar, dava açıldıktan sonra failin hareketlerine devam etmesi durumunda ayrı bir suçun kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Örneğin, fail tarafından birkaç gün boyunca telefon edilmesi nedeniyle mağdur savcılığa başvurduktan sonra failin aynı suç işleme kastıyla hareketlerine devam etmesi halinde TCK m. 123'ün iki kez ihlal edileceği kabulüyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanabileceğini kabul etmektedir²⁸⁶. Epözdemir, iddianamenin hukuki kesintiyi meydana getirdiğini belirterek failin iddianame düzenlendikten sonra suça yönelik hareketlerine devam etmesi durumunda ayrı bir suçun kabul edilmesi gerektiğini ifade etmektedir²⁸⁷. Uygulama ve teori de bu şekilde gelişmiştir. Nitekim Ceza Genel Kurulu 18.09.2012 gün ve 303-296 ile 12.03.1996 gün ve 24-34 sayılı kararlarında da; "mahkumiyet hükmü, şikâyetten vazgeçme üzerine verilen düşme kararı ve af yasasında olduğu gibi iddianamenin düzenlenmesi de hukuki kesinti oluşturmaktadır. Mütemadi suçlarda hukuki kesintiden sonra fiile devam edilmesi, müteselsil suçlarda ise fiilin tekrarlanması yeni ve müstakil bir suçu oluşturmaktadır" şeklinde sonuca varmıştır²⁸⁸.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasında somut olaydaki ısrar unsurunun doğru değerlendirilmesi gerektiği

²⁸³ Yenerer Çakmut, 2014: 71; Özbek, 2008: 835.

²⁸⁴ Yılmaz, 2017: 33; Epözdemir, 2021: 727-728..

²⁸⁵ Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 06.01.2015, E. 2014/4453, K. 2015/229, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 19.05.2022); Yargıtay 18. Ceza Dairesi T. 12.03.2019, E. 2017/1471, K. 2019/4815, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 21.05.2022).

²⁸⁶ Özen ve Köksal, 2019: 505-506; Benzer görüş için bkz. Gülşen, 2012: 16; Ekici Şahin, 2013: 45; Yaşar vd., 2014: 4073; Yılmaz, 2017: 35.

²⁸⁷ Epözdemir, 2021: 728

²⁸⁸ <https://www.sinopbarosu.org.tr/Print.aspx?ID=72666&Tip=>

kanaatindeyiz. Bu kapsamda failin aynı mağdura karşı ısrarı oluşturacak şekilde birden fazla kez TCK m. 123'te düzenlenen seçimlik hareketleri gerçekleştirmesi halinde yalnızca tek bir suçtan söz edilebilmektedir. Buna karşılık suç bu şekilde tamamlandıktan sonra araya belli bir zaman aralığı (kesinti) girip failin aynı mağdura karşı yeniden kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu kapsamında harekette bulunma durumu söz konusu olursa zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün olabilecektir. Her ne kadar uygulama açısından bu durumun ortaya çıkması güç görünse de kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda zincirleme suç hükümlerinin bu şekilde uygulanabileceği kanaatindeyiz²⁸⁹.

Zincirleme suç ilişkisi olarak farklı zamanlarda aynı mağdura yönelik olarak gerçekleştirilen farklı seçimlik hareketlerin ısrar unsuru bakımından nasıl değerlendirileceğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Örneğin, mağdurun komşusu olan fail bir gün mağduru telefonla arayarak, diğer gün gürültü yaparak, sonraki gün ise ziline basarak rahatsız ediyorsa bu hareketler ısrar unsurunun gerçekleştiği şeklinde yorumlanabilecek midir? Doktrinde kabul gören görüşe göre bu olasılıkta kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, itiyadi suç kategorisinde yer almaktadır. Bu kapsamda ısrar unsuru açısından farklı zamanlarda gerçekleştirilen hareketlerin aynı cinsten olması gerekmektedir. Kanun koyucu, seçimlik hareketlerin farklı özellikler taşıması nedeniyle ayrı ayrı düzenleme gereksinimi duymuştur. Bu kapsamda her ne kadar failin tüm hareketleri mağdurun huzur ve sükûnunu bozmaya yönelik olsa da TCK m. 123'te düzenlenen farklı seçimlik hareketleri içerdiğinden ısrar unsuru kapsamında değerlendirilmesi kanaatimizce mümkün değildir²⁹⁰.

TCK m. 43/3'te gerçek içtima düzenlemesine yer verilmiştir. Maddeye göre zincirleme suç hükümleri; kasten yaralama, kasten öldürme, yağma ve işkence suçlarında uygulanamaz. Görüldüğü üzere bu istisna haller arasında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna yer verilmemiştir. Bu kapsamda TCK m. 123 açısından istisna söz konusu değildir.

Suçların içtimai kurumu düzenlemelerinden aynı neviden fikri içtima, TCK m. 43/2'de düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre fail tarafından aynı suçun tek bir fille birden fazla kişiye karşı işlenmesi durumunda aynı neviden fikri içtima kurumu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda TCK m. 43/1 hükmü uygulanarak verilecek ceza, somut olayın özelliğine göre dörtte birden dörtte üçe kadar artırılmaktadır. Aynı neviden fikri içtimada failin tek hareketiyle aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesi söz konusu olmaktadır. Burada her ne kadar hareket tek olsa da hareketin mağduru birden fazladır. Uygulanacak yaptırımın aynı olması nedeniyle

²⁸⁹ Benzer görüş için bkz. Kocasakal, 2015: 143; Yılmaz, TCK m. 123 kapsamında seçimlik hareketleri ayırarak içtima konusunu incelemektedir. Bu kapsamda gürültü yapma hareketinin belli bir süre devam ettirilmesi halinde ısrar unsuru oluşacağını belirterek başka zaman yeniden gerçekleştirilen gürültü yapma hareketinin zincirleme suça sebebiyet verebileceğini kabul etmektedir (2017: 34).

²⁹⁰ Benzer görüş için bkz. Kocasakal, 2014: 144; Topsakal, 2015: 144.

kanun koyucu, zincirleme suçun yer aldığı TCK m. 43'te aynı neviden fikri içtima kurumuna da yer vermiştir²⁹¹.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda aynı neviden fikri içtima kurumunun uygulanması mümkündür²⁹². Örneğin, çok daireli bir apartmanda dairelerden birinde fail gürültü yaparak birden fazla dairedeki kişileri hedef alarak huzur ve sükûnu bozarsa TCK m. 43/2 hükmü uygulanır. Fakat fail hareketiyle aynı ortamdaki birden fazla kişinin huzur ve sükununu bozarsa suç tek olmaya devam eder.²⁹³

Aynı neviden fikri içtima kurumunun TCK m. 123 kapsamında telefon etme ve mesaj gönderme seçimlik hareketleri uygulanması da mümkündür. Belirli bir mesajın tek bir tuş hareketiyle birden fazla kişiye ısrarla gönderilmesi halinde aynı neviden fikri içtima düzenlemesinin uygulanması düşünülebilmektedir²⁹⁴. Kabule göre ev telefonunun ısrarla aranması durumunda evi kullananların huzur ve sükûnunun bozulmaktadır. Bu durumda fail tek hareketle birden fazla kişinin huzur ve sükûnunu bozabilmektedir²⁹⁵. Kanaatimizce Yargıtay'ın kabulü isabetlidir. Ancak aynı neviden fikri içtimanın kabulü için failin, gerçekleştirdiği hareketin birden fazla kişinin huzur ve sükûnunu bozacağına bilincinde olup bu amaçla hareketi gerçekleştirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde TCK m. 123 kapsamında suçun oluşumu için aranan özel kast söz konusu olmayacağından verilecek cezanın TCK m. 43/2 kapsamında artırılması mümkün değildir²⁹⁶.

Suçların içtimaı kurumu kapsamında bahsedilmesi gereken son düzenleme, TCK m. 44'dür. Maddede farklı neviden fikri içtima kurumuna yer verilmiştir. Düzenlemeye göre fail, gerçekleştirdiği bir hareketle birden fazla farklı suçun oluşmasına neden oluyorsa bu durumda ilgili suçlardan en ağır cezayı gerektireniyle cezalandırılmaktadır. Failin bir hareketle kanunda yer alan birden fazla suçu gerçekleştirmesi durumunda ortaya çıkan her bir suçtan ayrı ayrı

²⁹¹ Özgenç, 2021: 637.

²⁹² Özen ve Köksal, 2019:507.

²⁹³ Yaşar vd., 2014: 4073. Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 26.09.2012, E. 2010/37135, K. 2012/42126,

²⁹⁴ Kocasakal, 2015: 143-144.

²⁹⁵ “Sanığın eyleminin “katılanların ikametinde bulunan telefonu ve katılanın işyeri telefonunu birden fazla kez ve ısrarla arayarak katılanları rahatsız ettiği” biçiminde olduğunun kabul edilmesi karşısında, TCK’nun 43/2. maddesinin uygulanıp uygulanamayacağının tartışılması” (Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 21.04.2014, E. 2013/4800, K. 2014/12806, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 20.05.2022)); “Sanığın aralarında öğrenci taşıma rekabeti bulunan başka bir kooperatife ait minibüsün önüne geçip, içinde öğrencilerin bulunduğu minibüsün şoförü ile bu konu yüzünden tartıştığı, öğrencilere kendisine ait minibüse binmeyi telkin ettiği, tartışmalar sebebiyle öğrencilerin ders ve psikolojik durumlarının olumsuz etkilendiğinin iddia edildiği olayda, sanığa yüklenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu öğeleri yönünden oluşmadığı halde, sanık hakkında atılı suçtan hükümlülük kararı verilmesi, 5237 sayılı TCK’nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozmak suçunun aynı yer veya ortamda bulunan kişilere karşı işlenmesi halinde de eylemin tek suç olacağı gözetilmeden aynı kanunun 43. maddesi uyarınca artırım yapılarak sanığa fazla ceza verilmesi ...” (Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 26.09.2012, E. 2010/37135, K. 2012/42126, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 20.05.2022)).

²⁹⁶ Ekici Şahin, 2013: 46.

cezalandırılması yerine bu suçların en ağır olanıyla cezalandırılması kabul edilerek kanun koyucu tarafından suçlar birleştirilmiştir²⁹⁷. Burada kanun koyucu, erime sistemi çerçevesinde failin tek hareketle birden fazla kez cezalandırılmasının ceza adaleti anlayışıyla bağdaşmayacağı görüşüyle failin yalnızca en ağır cezayla cezalandırılması gerektiğini kabul etmiştir. Ancak farklı neviden fikri içtima düzenlemesi, yalnızca cezanın verilmesini içermektedir. Ceza haricinde failin tek hareketi çerçevesinde işlenen her suçun bağımsız olduğunu kabul etmek gerekir²⁹⁸.

Hareketin tekliği, doğal veya hukuki anlamda olabilmektedir. TCK m. 44'te aranan teklik, hareketin hukuki anlamda tekliğidir. Doğal anlamdaki teklik her zaman hukuki anlamda tekliği ifade etmemektedir. Doğal anlamda birden fazla hareket olmasına rağmen hukuki açıdan bu hareketler birlik oluşturuyorsa hukuki anlamda tek bir hareketten bahsedilmektedir²⁹⁹. Örneğin fail, saat başı beşer kişiye hakaret içerikli mesaj gönderiyorsa doğal anlamda birden fazla hareket mevcut olsa dahi hukuki anlamda tek hareket söz konusudur. Gerçekleştirilen hareket, hem hakaret hem de kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu karşılayabilmektedir. Bu durumda farklı neviden fikri içtima kurumu gereği faile yalnızca hakaret suçundan ceza verilmesi ve TCK m. 43/1 kapsamında zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerekmektedir³⁰⁰.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda farklı neviden fikri içtima uygulanabilmektedir. Somut olayın özelliğine göre değerlendirme yapılması gereklidir³⁰¹. Özellikle bir kimsenin evinin gözetlenmesi gibi hareketlerde fail, hem TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu hem de TCK m. 134 kapsamında özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu işleyebilmektedir. Burada fail tek hareketle (evi gözetleme) kanunda yer alan birden fazla suçun oluşumuna sebebiyet verdiğiinden bu suçların en ağır yaptırıma sahip olanı (TCK m. 134) ile cezalandırılmaktadır³⁰².

Failin huzur ve sükûnu bozma amacıyla mağdura hakaret ya da tehdit içerikli mesajlar atması ya da sözler söylemesi halinde cezai sorumluluğunun nasıl belirleneceği doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun genel ve tamamlayıcı niteliğinden hareket ederek failin hareketinin başka suça sebebiyet vermesi halinde TCK m. 123'ün uygulanamayacağını belirtmektedir³⁰³. Başka bir görüş ise kişilerin huzur ve sükûnunu

²⁹⁷ Özgenç, 2021: 649.

²⁹⁸ Centel vd., 2020: 486.

²⁹⁹ Koca ve Üzülmüş, 2021: 492; Farklı neviden fikri içtimada hareketler açısından tam ve kısmi ayniyet ayrımı konusunda bkz. Topsakal, 2021: 199 vd.

³⁰⁰ Topsakal, 2021: 199-200.

³⁰¹ Özen ve Köksal, 2019: 507; Yılmaz, 2017: 35.

³⁰² Ekici Şahin, 2013: 46; Kocasakal, 2015: 129.

³⁰³ Kocasakal, 2015: 131.

bozma suçu ile hakaret ve tehdit suçlarının birlikte işlenmesi halinde gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Bu görüşe göre failin her bir suçtan ayrı ayrı ceza verilmesi gerekmektedir³⁰⁴. Kanaatimizce öncelikle failin hareketi gerçekleştirmekteki kastının değerlendirilmesi gerekmektedir³⁰⁵. Mağduru rahatsız etme kastı söz konusu değilse TCK m. 123 kapsamında cezalandırılması mümkün değildir³⁰⁶. Ancak hem mağduru rahatsız etme kastı hem de başka amaçlarla hareket etmesi söz konusu ise bu durumda farklı neviden fikri içtima kurumu çerçevesinde en ağır cezayı içeren suçtan dolayı cezalandırılması gerektiği düşüncesindeyiz. Kanaatimizce bu durumda farklı neviden fikri içtima düzenlemesi mevcutken gerçek içtimanın uygulanması hukuka uygun değildir³⁰⁷.

Yargıtay bir kararında gürültü, sırf bir kimsenin huzur ve sükûnu bozma amacıyla yapılmış olsa da başka birinin sağlığının zarar görmesine elverişli olması halinde fail hakkında fikri içtima kuralı gereği en ağır cezayı gerektiren suçun cezasının verilmesi gerektiğini ifade etmiştir³⁰⁸.

³⁰⁴ Şen, 2006: 521; Yaşar vd., 2014: 4073; Topsakal, hareketlerde kısmi ayniyet söz konusu olduğunda gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerektiğini ifade etmektedir (2021: 199 vd.).

³⁰⁵ Yargıtay'ın kasıt değerlendirmesi açısından hukuken isabetsiz gördüğümüz bir karardan burada bahsetmek gerekir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin içtima değerlendirmesi yapılan bir kararda Yargıtay; failin tek hareket ve tek kastı mevcutsa TCK m. 44'ün uygulanabileceğini, failin kastının birden fazla suça yönelik olması durumunda ise hareket tek olsa da TCK m. 44 yerine gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerektiğini belirtmektedir. Karar çerçevesinde Yargıtay, failin mağduru hem rahatsız etme hem de mağdura hakaret etme kastının mevcudiyeti halinde icrai hareketler tek olsa da iki ayrı kast nedeniyle failin gerçek içtima hükümleri çerçevesinde ayrı ayrı cezalandırılması gerektiğini ifade etmektedir. Ancak TCK m. 44 düzenlemesinde kanun koyucu, failin suçlara yönelik kastına ilişkin değerlendirmede bulunmamaktadır. Bu nedenle Yargıtay'ın kabulünde olduğu gibi failin kastının birden fazla suça yönelik olduğu gerekçesiyle gerçek içtima hükümlerinin uygulanması hukuken kabul edilemez. Kanun koyucu farklı neviden fikri içtima kurumu açısından kastın tekliğini değil hareketin tekliğini esas almaktadır (Bahsedilen karar için bkz. Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 06.11.2014, E. 2014/20501, K. 2014/32250, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 20.05.2022)).

³⁰⁶ Benzer görüş için bkz. Özen ve Köksal, 2019: 508.

³⁰⁷ “Sanığın, adına kayıtlı cep telefonu ile 12.02.2006 günü mağdurenin kullandığı cep telefonuna 9 adet cinsel taciz ve hakaret içeren mesajlar göndermesi ve aynı gün mağdureyi aynı kastla 12 defa da araması şeklinde gerçekleşen olayda sanığın eylemlerinin TCK'nın 44. maddesine nazaran bir bütün olarak zincirleme şekilde cinsel taciz ve zincirleme şekilde hakaret suçlarını oluşturduğu, sanığın eyleminin başkaca suç oluşturması durumunda ‘kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun’ oluşmayacağı gözetilmeden yazılı şekilde mahkûmiyetine hükmedilmesi ...” (Yargıtay 14. Ceza Dairesi T. 29.01.2013, E. 2011/19824, K. 2013/707, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 20.05.2022)); “TCK'nın 123. maddesinde tanımlanan kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun, sırf bir kimsenin huzur ve sükununu bozmak maksadıyla işlenmesi gerektiği, genel ve tamamlayıcı bir suç olması nedeniyle, eylem başka bir suç oluşturuyorsa bu suçun oluşmayacağı, somut olayda, sanık YÖ'nün, farklı tarihlerde katılanın cep telefonuna cinsel içerikli mesajlar gönderdiğinin anlaşılması karşısında, eylemlerin, TCK'nın 105/1. ve 43. maddelerine uyduğu gözetilmeden yasal olmayan ve yerinde görülmeeyen gerekçeyle sanığın TCK'nın 123/1. maddesi uyarınca mahkûmiyetine karar verilmesi...” (Yargıtay 4. Ceza Dairesi, T. 11.11.2014, E. 2013/6856, K. 2014/32599, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 20.05.2022)).

³⁰⁸ Yargıtay 18. Ceza Dairesi, T. 27.02.2017, E. 2016/15421, K. 2017/2171, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 20.05.2022). Türk Ceza Hukuku sistemine göre kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile gürültüye neden olma suçları açısından şartların oluşması halinde farklı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanabileceği yönündeki açıklamalar için bkz. Aygörmüş Uğurlubay, 2015: 477.

3.3. Yaptırım

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin olarak TCK m. 123'te düzenlenen yaptırım, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasıdır. Kanuni tanımda adli para cezası öngörülmemiştir. Ancak, TCK m. 50 gereği kısa süreli hapis cezaları³⁰⁹ adli para cezasına çevrilebileceğinden mahkeme tarafından kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu kapsamında verilen hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesi mümkündür. Bu konuda takdir hakkı mahkemeye aittir. Mahkeme, hapis cezasını adli para cezasına çevirmek yerine TCK m. 50'de düzenleme altına alınan seçenek tedbirlere de hükmedebilecektir³¹⁰. Somut olayın özelliğine göre mahkeme tarafından hükmedilebilecek tedbirler şunlardır:

- Mağdurun ya da kamunun uğradığı zararın tazmin, aynen iade veya suçtan önceki hale getirme suretiyle tamamen giderilmesi,
- Asgari iki yıl süreyle meslek veya sanat edinmenin sağlanabilmesi için gerektiğinde barınma olanağına da sahip olan eğitim kurumuna devam etmesi,
- Cezanın yarısından bir katına kadar süreyle failin belirli yerlere gitmekten ya da belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanması,
- Ehliyet veya ruhsatın sağladığı hak ve yetkiler kötüye kullanılarak ya da gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak suç işlenmesi halinde mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle bu belgelerin geri alınmasına, belli meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanmaya,
- Cezanın yarısından bir katına kadar süreyle gönüllü şekilde kamuya yararlı işte çalıştırma.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından TCK m. 123'e göre üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilebilmekte, bu ceza TCK m. 50 çerçevesinde mahkeme tarafından adli para cezası ya da seçenek tedbirlere çevrilebilmektedir. Örneğin, sürekli şekilde komşularını rahatsız edecek düzeyde müzik dinleyen birinin sağırların öğrenim gördüğü bir okulda çalıştırılmasına karar verilmesi gibi³¹¹.

TCK m. 66/1-e hükmü gereğince kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda dava zamanaşımı süresi 8 yıldır³¹². TCK m. 123 kapsamında faile verilen hapis cezasının seçenek yaptırımlardan birine çevrilmemesi halinde TCK m. 51'e göre ertelenmesi mümkündür.

³⁰⁹ TCK m. 49/2'ye göre 1 yıl veya daha az süreli hapis cezaları, kısa süreli hapis cezası olarak adlandırılmaktadır.

³¹⁰ Kocasakal, 2015: 145; Özen ve Köksal, 2019: 521; Yılmaz, 2017: 35; Epözdemir, 2021: 729; "5237 sayılı TCK'nın 123/1. maddesinde yaptırım olarak üç aydan bir yıla kadar hapis cezası öngörüldüğü halde, sanığa kişilerin huzur ve sükûnunu bozma eylemi nedeniyle mahkemece doğrudan adli para cezası verilmesi ..." (Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 25.11.2008, E. 2008/14948, K. 2008/20103, Aktaran: Yaşar vd., 2014: 4074, dn. 2490).

³¹¹ Dilek, 2021: 47.

³¹² Yılmaz, 2017: 36; Epözdemir, 2021: 731.

Somut olayın özelliğine göre mahkeme, fail bakımından TCK m. 53'de düzenlenen hak yoksunluklarına da hükmedebilecektir³¹³. Örneğin, kamu görevini kötüye kullanarak kişilerin huzur ve sükûnunun bozulması suçunu işleyen faile verilen cezanın yarısından bir katına kadar TCK m. 53/5'de yer alan kamu görevine ilişkin hak ve yetkileri kullanmasının yasaklanmasına karar verilebilecektir³¹⁴.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m. 107/1'e göre süreli hapis cezası verilenlerin cezalarının yarısını infaz kurumunda çekmeleri durumunda koşullu salıverilme hükümleri uygulanabilecektir. Uygulamada her ne kadar kısa süreli hapis cezaları açısından infaz kurumunda cezanın çekilmesi yaptırımı uygulanmamaya çalışılsa da mahkeme tarafından somut olayın özelliğine göre TCK m. 123 kapsamında hapis cezası verilmesi halinde cezanın yarısının infaz kurumunda geçirildikten sonra hükümlünün koşullu salıverilmeden yararlanması mümkündür.

Onarıcı adalet, suçun ortaya çıkardığı zararların giderilmesi ve yaraların iyileştirilmesi için toplumsal barışın sağlanması gerekliliği üzerinde durmaktadır³¹⁵. Bu barış için hükümlünün sosyal yaşamdan mümkün olduğunca uzak tutulmaması gerekmektedir. Bu konuda öngörülen usullerden biri, denetimli serbestliktir. Denetimli serbestlik, belirli şartları taşıyan hükümlünün özgürlüğünü kısıtlamak yerine bireysel durumu gözetilerek uygulanacak denetimin belirlendiği bir ceza adalet sistemidir. Bu sistemde hükümlü, cezasının tamamını ya da bir kısmını ceza infaz kurumu dışında geçirmekte, bu süre içerisinde de çeşitli denetim şekillerine tabi tutulmaktadır. Hapis cezasının infazı yerine devreye giren denetimli serbestliğin koşullu salıverilmenin şartlarının genişletilmiş, denetim olarak ise ağırlaştırılmış halini teşkil ettiği söylenebilecektir³¹⁶. TCK m. 123 kapsamında hapis cezası verilmesi durumunda somut olayın özelliğine göre hükümlüye denetimli serbestliğin uygulanması mümkündür.

3.4. Muhakemeye İlişkin Özellikler

Şikâyet, mağdur veya suçtan zarar görenin yetkili mercilere başvurarak suç oluşturan fiil dolayısıyla fail hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılması yönündeki irade açıklamasıdır. Bir suç dolayısıyla soruşturma ve kovuşturma, kural olarak mağdurun veya suçtan zarar görenin iradesine bakılmaksızın kamu adına resen yapılmaktadır. Ancak kanun koyucu, bazı suçlarda soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için yetkili kişilerin şikâyetinde bulunması zorunluluğu öngörmüştür. Bu suçlarda kanuni anlamda suç tamamlanmış olsa dahi

³¹³ Kocasakal, 2015: 145; Özen ve Köksal, 2019: 522; Yılmaz, 2017: 35; Epözdemir, 2021: 729.

³¹⁴ Yaşar vd., 2014: 4075.

³¹⁵ Onarıcı adaletle ilişkin detaylı bilgi için bkz. Uludağ, 2011: 127-151.

³¹⁶ Özgenç, 2021: 870 vd.; Usta ve Öztürk, 2010: 11.

soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet şartının gerçekleşmesi gerekmektedir³¹⁷. Şikâyet, anayasal bir hak olarak hem TCK'da hem de CMK'da düzenlenmektedir. TCK m. 73'te "soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar" başlığı altında şikâyet kurumu düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre şikâyet süresi, failin ve fiilin öğrenilmesinden itibaren 6 aydır. CMK m. 158'de ihbar ve şikâyetin usulü, m. 234'te ise şikâyetçinin hakları düzenleme altına alınmıştır.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, TCK m. 123'de yer alan "mağdurun şikâyeti üzerine" ibaresi nedeniyle soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı bir suçtur. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda soruşturma ve kovuşturma, mağdurun şikâyeti üzerine yapılabilir. Muhakeme şartı olan şikâyetin somut olayda bulunmaması durumunda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması mümkün değildir. Mağdurun akıl hastası ya da çocuk olması durumunda şikâyetle bulunma yetkisi bu kişilerin kanuni temsilcileri tarafından kullanılabilir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda şikâyet süresine ilişkin özel bir düzenleme mevcut olmadığından TCK m. 73'e göre şikâyetin, fiilin ve failin öğrenilmesinden itibaren 6 ay içinde yapılması gerekmektedir. Şikâyete bağlı suçlarda mağdurun her zaman şikâyetten vazgeçme hakkı bulunmaktadır. Bu kapsamda mağdur, soruşturma aşamasında şikâyetinden vazgeçerse "kovuşturmaya yer olmadığı kararı (takipsizlik)" verilmektedir. Kovuşturma aşamasında mağdurun şikâyetten vazgeçmesi söz konusu olursa mahkeme, CMK m. 223/8'e göre davanın düşmesine hükmetmektedir³¹⁸.

CMK m. 253/1-a gereği kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu şikâyete tabi bir suç olduğundan uzlaştırma kapsamı yer almaktadır³¹⁹. Uzlaştırma, yargılamanın tarafları arasında anlaşma sağlanarak soruşturma aşamasında başarıyla sonuçlanması halinde kovuşturmaya yer olmadığı kararı, kovuşturma aşamasında ise davanın düşmesi kararı verilmesini sağlayan bir kurumdur. Uzlaştırma konusu edim takside bağlanmışsa ve süreklilik taşıyorsa soruşturma aşamasında kamu davasının açılmasının ertelenmesine, kovuşturma aşamasında ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmektedir. Edimin yerine getirilmesi durumunda soruşturma aşamasında kovuşturmaya yer olmadığı kararı, kovuşturma aşamasında ise davanın düşmesi kararı verilmektedir. Edim yerine getirilmezse uzlaşma sağlanmış kabul

³¹⁷ Özgenç, 2021: 758.

³¹⁸ Şahin ve Göktürk, 2020: 69; Güngör, 2009: 32-35; Özen ve Köksal, 2019: 520; Kocasakal, 2015: 145; Yaşar vd., 2014: 4075; Gülşen, 2012: 11; Yılmaz, 2017: 36; Epözdemir, 2021: 730.

³¹⁹ Kocasakal, 2015: 145; Özen ve Köksal, 2019: 521; Yaşar vd., 2014: 4075; Yılmaz, 2017: 36; Epözdemir, 2021: 729.

edilemeyeceğinden soruşturma aşamasında iddianame düzenlenerek dava açılmakta, kovuşturma aşamasında ise hüküm açıklanmaktadır³²⁰.

TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından görevli mahkeme, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 11'e göre suçun işlendiği yerdeki asliye ceza mahkemesidir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda suçun işlendiği yer, TCK m. 123'te öngörülen seçimlik hareketlerin ısrar boyutunda ortaya çıktığı yerdir³²¹.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından TCK m. 123'te öngörülen cezanın üst sınırı 2 yılın altında olduğundan diğer koşullar da mevcutsa CMK m. 231 gereği hükmün açıklanmasının geri bırakılması uygulanabilmektedir³²². Yargıtay'ın kabulü doğrultusunda kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından manevi zarar, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanmasına engel teşkil etmemektedir. Maddi (somut) zararın giderilmesi durumunda manevi zararın giderilmemesi gerekçe gösterilerek bu kurumun somut olaya uygulanmaması kabul edilmemektedir³²³. Ayrıca, suç için öngörülen üst sınır dikkate alındığında CMK m. 171/2 gereği kamu davasının açılması 5 yıl süreyle ertelenebilecektir³²⁴.

Suç, CMK m.250'de sayılan suç tipleri arasında yer almadığı için seri muhakeme usulü bu suç için uygulanamaz. Basit yargılama usulü ise suç tipi için uygundur. Zira suç, CMK m.251'de belirtilen şartları taşımaktadır³²⁵. Bu usulde duruşma yapılmaksızın ceza uyuşmazlığının sonlandırılması amaçlanmıştır. Usulün uygulanıp uygulanılmayacağı mahkemenin takdirine bırakılmıştır³²⁶.

3.5. Benzer Diğer Suçlardan Ayrımı

TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, koruduğu hukuki değer ve haksızlık içeriği bakımından başka bazı suç ve kabahatlerle benzerlik gösterebilmektedir. Bu kapsamda; TCK m. 183'de düzenlenen gürültüye neden olma suçu, Kabahatler Kanunu m. 36'da düzenlenen gürültü kabahati, m. 37'de düzenlenen rahatsız etme kabahati, TCK m. 105'de düzenlenen cinsel taciz ve suç olarak oldukça yeni düzenleme

³²⁰ Ertuğrul, 2020: 129-130.

³²¹ Özen ve Köksal, 2019: 521.

³²² Kocasakal, 2015: 145; Özen ve Köksal, 2019: 522.

³²³ Yılmaz, 2017: 35-36; Epözdemir, 2021: 729-730; Yargıtay 4. Ceza Dairesi T. 14.05.2012, E. 2012/8067, K. 2012/11301, Aktaran: Yaşar vd., 2014: 4074, dn. 2491; Yargıtay Ceza Genel Kurulu T. 03.02.2009, E. 2008/11-250, K. 2009/13, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 21.05.2022).

³²⁴ Kocasakal, 2015: 145; Yaşar vd., 2014: 4075; Epözdemir, 2021: 729.

³²⁵ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5271.pdf> (erişim tarihi: 20.11.2022).

³²⁶ İçer, 2020: 6.

içeren (TCK m. 123/A) ısrarlı takip ile kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun ayrımları ayrı başlıklar altında ele alınacaktır.

3.5.1. Gürültüye Neden Olma Suçu

Gürültüye neden olma suçu, TCK m. 183’de düzenlenmektedir. Düzenlemeye göre; kanunlarda belirtilen yükümlülöklere aykırı şekilde bir kimsenin sağığı zarar göreceğ şekilde gürültüye neden olan kişi cezalandırılmaktadır. Kanun koyucu madde düzenlemesinde “başka bir kimse” ibaresi kullanarak kişinin kendisi dışında başka bir kimseye zarar vermesinin suç olarak düzenlendiğini vurgulamak istemiştir. TCK m. 183 kapsamında öngörölen ceza, iki aydan iki yıla kadar hapis ya da adli para cezasıdır.

TCK m. 183, kanunun “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı üçüncü kısmının “Çevreye Karşı Suçlar” başlıklı ikinci bölümünde yer almaktadır. Bu bağlamda gürültüye neden olma suçu ile korunan menfaat, suçun düzenlenme yeri çerçevesinde sağıklı bir çevrede yaşama hakkıdır³²⁷. Bu suçta mağdur bakımından bir somut tehlikenin ortaya çıkması aranmamaktadır. Suç bakımından yalnızca kanunlarda belirtilen yükümlölöklere aykırı şekilde gürültüye neden olunması yeterli olmayıp gürültünün kişilerin sağığını bozmaya elverişli olması da gerekmektedir. Hakim yapacağı değerdendirme hareketin elverişliliğini olay sonrasına göre ortaya koyacaktır³²⁸. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ise sırf hareket suçudur. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, fail tarafından bir kimsenin rahatsız edilmesi amacıyla ısrarlı şekilde gürültü yapılmasıyla tamamlanmaktadır³²⁹.

Gürültü yapma, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından TCK m. 123’te düzenlenen seçimlik hareketlerden biridir. Bu kapsamda failin gürültü yapması halinde TCK m. 123 mü yoksa m. 183 mü ortaya çıkacaktır? Somut olayın özelliğine göre bu iki suçun birbirinden ayırt edilmesi gerekmektedir. Madde düzenlemelerine bakıldığında TCK m. 183, m. 123’e göre gürültü açısından özel hüküm niteliğindedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda mağdurun sağığının bozulup bozulmamasıyla ilgilenilmemektedir. Suçun ortaya çıkması için failin, mağdurun huzur ve sükûnunu bozma amacıyla ısrarlı şekilde gürültü yapması yeterlidir. Ancak, yapılan gürültü mağdurun sağığını bozmaya elverişli nitelikteyse mahkemenin suçun vasfını belirleyebilmek adına bilirkişi raporu ile ilgili durumu tespit ettirmesi beklenmektedir³³⁰.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile gürültüye neden olma suçu arasındaki başka bir ayırım, TCK m. 123’te düzenlenen ısrar unsurudur. Kişilerin huzur ve sükûnunu

³²⁷ Kocasakal, 2015: 116; Yokuş Sevik, 2013: 372.

³²⁸ Kaplan ve Atladı, 2019: 646.

³²⁹ Dilek, 2021: 53.

³³⁰ Yılmaz, 2017: 39.

bozma suçunun oluşabilmesi için failin ısrarlı şekilde gürültü yapması gerekmektedir. Gürültüye neden olma suçunda ise kanun koyucu, ısrar unsuruna yer vermemiştir. Bu kapsamda gürültüye neden olma suçunun oluşabilmesi için mağdurun sağlığının bozulmasına elverişli şekilde gürültü yapılması yeterlidir. Örneğin, yüksek sesle müzik açılması hareketinde mağdurun kulak zarı zarar görmüşse ısrar unsuru aranmaksızın mağdurun sağlığının zarar görmesi nedeniyle TCK m. 183 uygulanacaktır. Ancak müzik mağdurun sağlığına zarar verecek seviyede olmayıp yalnızca onu rahatsız ediyorsa bu durumda somut olayın özelliğine göre TCK m. 123 ya da Kabahatler Kanunu m. 36'da düzenlenen gürültünün incelenmesi gerekecektir³³¹.

Gürültüye neden olma suçu, genel kast ile işlenebilmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda ise kanun koyucu, bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozma amacı çerçevesinde özel kast aramaktadır. Bu nedenle somut olayda failin gürültü yaparken mağdurun huzur ve sükûnunu bozma kastı söz konusu değilse TCK m. 123 değil m. 183 değerlendirilmelidir³³².

TCK m. 123'e göre kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun belli bir kimseye yönelmesi gerekmektedir. Gürültüye neden olma suçu ise topluma karşı suçlar kapsamında düzenlendiği için kanun koyucu, failin belli bir kimseye yönelik olarak gürültü yapmasını aramamaktadır³³³.

3.5.2. Gürültü Yapma Kabahati

5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 36'da gürültü kabahati düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre, başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye sebebiyet veren kimse, 50 TL idari para cezasıyla cezalandırılmaktadır. Bu kabahate ilişkin idari para cezası, her yıl yeniden değerlendirme oranıyla güncellenmektedir. Bu düzenleme ile birlikte bakıldığında gürültü yapma hareketi hem TCK'da suç olarak (m. 123 ve 183 çerçevesinde) hem de kabahat olarak yaptırıma tabi tutulabilmektedir. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda TCK m. 123'te düzenlenen seçimlik hareketlerden biri olan gürültü yapma, belirli bir kimseyi rahatsız etme amacıyla gerçekleştirilmelidir. Gürültü kabahatinde ise böyle bir husus aranmamaktadır. Bu kapsamda fail, özel kast olmaksızın gürültü yaptığında başkalarının huzur ve sükûnu bozulmuşsa somut olayın özelliğine göre Kabahatler Kanunu m. 36 değerlendirilmelidir³³⁴.

³³¹ Yılmaz, 2017: 39; Özen ve Köksal, 2019: 520.

³³² Kocasakal, 2015: 117; Özen ve Köksal, 2019: 520; Yılmaz, 2017: 39.

³³³ Yokuş Sevük, 2013: 372-373; Yılmaz, 2017: 41.

³³⁴ Belirli bir kimseye yönelik olmayan evde yüksek sesle müzik dinleme hareketinin gürültü kabahatini oluşturduğu yönündeki Yargıtay kararı için bkz. 2. Ceza Dairesi T. 09.04.2012, E. 2010/16741, K. 2012/8931, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 22.05.2022).

Örneğin fail, keyfi şekilde sokak ortasında kuru sıkı tabanca ile ateş ederek gürültü yapıyorsa bu durumda mahalle halkının huzur ve sükûnu bozulacağından gürültü kabahati kapsamında faile idari para cezası verilmesi beklenmektedir. Burada önemli olan husus, failin başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olmasıdır³³⁵. Yargıtay, kuru sıkı tabancayla havaya ateş edilmesi hallerinde Kabahatler Kanunu m. 36 çerçevesinde gürültü yapma kabahatinin uygulama alanı bulacağını kabul etmektedir³³⁶. Kuru sıkı tabanca, TCK m. 170/1-c’de yer alan “silah” kapsamında sayılmamaktadır³³⁷.

Kabahatler Kanunu m. 36’da gürültü kabahatiyle ilgili olarak ısrar unsuruna yer verilmemiştir. Bu durumda TCK m. 123’te kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından öngörülen ısrar unsuru bağlamında da iki durum birbirinden ayrılmaktadır. Gürültü kabahatinde fail, ısrar boyutuna varmayacak şekilde tek bir hareketle bu kabahati işleyebilmektedir³³⁸.

Gürültü kabahati ile kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Her iki haksız harekette de kişilerin huzur ve sükûnu bozulmaktadır. Kabahat olarak düzenlenen gürültüde çevrenin rahatsız edilmesi söz konusu olmaktadır. TCK m. 123’te suç olarak düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda ise bir kimsenin kasten huzur ve sükûnunun bozulmaktadır. Kasıt ve mağdur açısından var olan ayırım gözetilmediğinde her iki durum açısından da aynı gürültü hareketi gerçekleştirilebilmekte ve kişilerin huzur ve sükûnu bozulabilmektedir. Gürültünün nasıl gerçekleştirildiği ya da gürültü yapılırken hangi araçların kullanıldığı önemli değildir³³⁹. Örneğin, bir sokakta oturan A’yı rahatsız etme amacıyla sürekli kornaya basarak ya da müzik açarak sokakta dolanan fail, A’nın yanı sıra sokakta bulunan diğer kimseleri de rahatsız edebilmektedir. Bu kapsamda fail

³³⁵ Ertuğrul, 2017: 218; Kocasakal, 2015: 117; Yılmaz, 2017: 38-39; “Sanıkların olay günü geceleyin saat 23:30 sıralarında ilçe merkezindeki inşaatlarında herhangi bir kimseyi hedef almadan gürültü çıkaracak şekilde çalışmaya devam etmekten ibaret eylemlerinin, 5326 sayılı Kabahatler Kanunun 36. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekirken, belli bir kişiyi hedef arak kasten işlenmesi mümkün olan ve olaya uygulama imkanı bulunmayan 5237 sayılı TCK.nun 123. maddesinden hareketle...” (Yargıtay 2. Ceza Dairesi T. 18.6.2007, 5637/8990, Aktaran: Kocasakal, 2015: 117-118, dn. 6).

³³⁶ “Sanığın rastgele havaya ateş ettiği ve gaz tabancası olarak nitelendirilen silahın 6136 sayılı Kanun kapsamına giren silahlardan olup olmadığı hususunda usulüne uygun bilirkişi incelemesi yaptırılarak söz konusu tabancanın gaz tabancası olduğunun anlaşılması halinde, ateşlenebilen bir silahın işlevine uygun ve sonuç doğurmaya elverişli bulunmayan kuru-sıkı olarak tabir edilen tabanca ile yerleşik yerde ateş etme şeklindeki eylemin, 5236 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 36/1 madde ve fıkrasında tanımı yapılan gürültüye sebep olma kapsamında olup idari yaptırımı gerektireceği ...” (Yargıtay 8. Ceza Dairesi T. 12.10.2011, E. 2009/11718, K. 2011/10871, <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari> (erişim tarihi: 22.05.2022)).

³³⁷ “...silah niteliğinde bulunmayan kurusıkı tabanca ile havaya ateş etme eyleminin 5237 Sayılı TCK.nun 170/1-c madde ve fıkrasında tanımlanan ve içinde silah ögesi bulunan suç tipine uygun olmayacağı, 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu’nun 36/1. madde ve fıkrasında tanımı yapılan gürültüye neden olma kapsamında olup idari yaptırımı gerektireceği” (Yargıtay 8. Ceza Dairesi T. 03.10.2018, E. 2018/2646, K. 2018/10309, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 22.05.2022)).

³³⁸ Kocasakal, 2015: 117.

³³⁹ Yenerer Çakmut, 2014: 121.

tek bir fiille hem kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu hem de gürültü kabahatini gerçekleştirmiş sayılmaktadır. Bu durumda tek hareketle birden fazla suçun/kabahatin işlenmesi söz konusu olacağından farklı neviden fikri içtima kurumu çerçevesinde en ağır cezayı öngören TCK m. 123'ten dolayı cezalandırılacaktır³⁴⁰.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin yaptırım mahkemeler tarafından verilirken gürültü kabahatine ilişkin idari para cezasını idari makam ve yetkili kamu görevlileri vermektedir. Kabahatler Kanunu m. 36/3'de gürültü kabahati dolayısıyla uygulanacak idari para cezasına kolluk ya da belediye zabıta görevlilerinin karar vereceği açıkça ifade edilmiştir. Bu kapsamda suç ve kabahat ayrımından kaynaklı olarak yaptırımı uygulayacak merciiler açısından ayırım söz konusudur³⁴¹.

3.5.3. Rahatsız Etme Kabahati

Kabahatler Kanunu m. 37'de rahatsız etme kabahati düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre mal ya da hizmet satmak amacıyla başkalarını rahatsız eden kimse 50 TL idari para cezasıyla cezalandırılmaktadır. İdari para cezası miktarı gürültü kabahatinde olduğu gibi sabit olmayıp her yıl yeniden değerlendirilme oranıyla güncellenmektedir. Kanun koyucu, çevreyi rahatsız edecek şekilde ses ve hareketlerde bulunmayı yaptırım altına almıştır. Bu düzenleme özellikle seyyar esnafları ve işportacıları ilgilendirmektedir. Örneğin; otogarda yer alan otobüs işletmelerinin yüksek sesle bağrımları, satıcıların insanların yolunu keserek onları sessiz dahi olsa rahatsız etmeleri, apartmanların içine girerek mal veya hizmet satmaya çalışarak kişileri rahatsız etmeleri vs. rahatsız etme kabahati kapsamında değerlendirilmektedir³⁴².

Rahatsız etme kabahati, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile benzerlik göstermektedir. İkisinde de rahatsız etme kapsamında fail tarafından gerçekleştirilecek hareketler benzerdir. Rahatsız etme kabahati ile kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu birbirinden ayıran en temel husus ise failin amacıdır. Fail, mal veya hizmet satmak amacıyla başkalarını rahatsız ederse Kabahatler Kanunu m. 37, sırf bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozma amacıyla rahatsız edici hareketlerde bulunursa TCK m. 123 ortaya çıkmaktadır³⁴³.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna ilişkin yaptırım mahkemeler tarafından verilirken rahatsız etme kabahatine ilişkin idari para cezasını idari makam ve yetkili kamu görevlileri vermektedir. Kabahatler Kanunu m. 37/2'de rahatsız etme kabahati dolayısıyla

³⁴⁰ Ertuğrul, 2017: 220.

³⁴¹ Dilek, 2021: 48.

³⁴² Yenerer Çakmut, 2014: 93; Özen ve Köksal, 2019: 519.

³⁴³ Dilek, 2021: 49.

uygulanacak idari para cezasına kolluk ya da belediye zabıta görevlilerinin karar vereceği açıkça ifade edilmiştir. Bu kapsamda suç ve kabahat ayrımından kaynaklı olarak yaptırımı uygulayacak merciiler açısından ayırım söz konusudur³⁴⁴.

3.5.4. Cinsel Taciz

TCK m. 105’de cinsel taciz suç olarak düzenlenmiştir. Maddeye göre bir kimseyi cinsel amaçla taciz eden kişiler hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis cezası verilmektedir. Bu suç, şikâyeteye tabi suçlar arasında yer almaktadır. Ancak hareketin çocuğa karşı gerçekleştirilmesi durumunda altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmedilmesi öngörülmüştür. Düzenleme çerçevesinde cinsel tacizin soruşturulması ve kovuşturulması mağdurun şikâyetine bağlıdır. Cinsel taciz suçu, TCK’da düzenlenen rıza olmaksızın gerçekleştirilen cinsel özgürlüğe karşı suçlar arasında en hafif ihlali oluşturan suçtur³⁴⁵. Doktrinde cinsel taciz suçunun fiziksel bir temas olmaksızın işlenebileceği görüşü yer almaktadır³⁴⁶. Bu kapsamda TCK m. 105’te düzenlenen cinsel taciz suçunun, bir kimseye cinsel amaçlı olarak yazılı veya sözlü şekilde vücuda temas içermeyen rahatsız edici hareketlerde bulunulması olarak algılanması gerektiği belirtilmektedir³⁴⁷. Örneğin; kişiye manalı şekilde ıslık çalınması, cinsel içerikli mesaj gönderilmesi, cinsel anlam içeren el kol hareketinde bulunulması³⁴⁸, cinsel organ gösterilmesi, şehvetli şekilde mağdura şarkı söylenmesi gibi. Serbest hareketli bir suç olan cinsel taciz suçu, somut olayın özelliğine göre tespit edilmelidir³⁴⁹.

TCK m. 105/2’de cinsel taciz suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri düzenleme altına alınmıştır. Bu hallerin somut olayda mevcudiyeti halinde verilecek ceza yarı oranında artırılmaktadır. Cinsel taciz sebebiyle mağdur; okulu bırakmak, işi bırakmak ya da ailesinden ayrılmak zorunda kalmışsa faile verilecek cezanın 1 yıldan az olması mümkün değildir. Örneğin; müdürün aynı işyerindeki çalışana veya üvey babanın kızına karşı cinsel hareketlerde bulunması gibi³⁵⁰.

Cinsel taciz suçunun failine ilişkin olarak özel bir düzenleme söz konusu değildir. Bu nedenle kadın-erkek ayrımı yapılmaksızın herkesin bu suçun faili olması mümkündür. Suçun mağduru da cinsel özgürlüğüne ve dokunulmazlığına müdahalede bulunan kimsedir. Mağdurda da kanun koyucu herhangi bir cinsiyet ayrımına gitmemiştir. Bu suçta mağdurun

³⁴⁴ Özen ve Köksal, 2019: 519.

³⁴⁵ Taner, 2017: 349.

³⁴⁶ Yenerer Çakmut, 2014: 86.

³⁴⁷ Özen ve Köksal, 2019: 516; Taner, 2017: 349; Tezcan vd., 2021: 492 vd.

³⁴⁸ Koca ve Üzülmöz, 2020: 59.

³⁴⁹ Kurt, 2008: 517.

³⁵⁰ Koca ve Üzülmöz, 2020: 59.

cinsel dokunulmazlığı, şerefi ve namusuna yönelik saldırı bulunmaktadır³⁵¹. Ancak suçun oluşumu için mağdurun failin cinsel amaçlı hareketlerinden rahatsız olması gerekmektedir. Mağdurun herhangi bir rahatsızlığı söz konusu değilse hatta karşılık dahi veriyorsa failin hareketleri objektif olarak cinsel taciz suçunu oluşturmaya elverişli olsa da somut olay açısından cinsel taciz suçu oluşmamaktadır³⁵².

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile cinsel taciz suçu, kişilerin rahatsız edilmesi noktasında benzerlik göstermektedir. Ancak söz konusu rahatsızlık kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda genel nitelik taşımaktayken cinsel taciz suçunda cinsel boyutta kalmaktadır. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna göre özel nitelikli olduğu kabul edilmektedir³⁵³.

3.5.5. Israrlı Takip

Israrlı takip kavramı “stalking” kelimesinin Türkçeleşmesi olarak nitelendirilebilir. “Stalking” kelimesi, bir kimsenin zarar görmesi ya da rahatsız edilmesi amacıyla başkası tarafından ısrarlı şekilde gizlice takip edilmesi anlamına gelmektedir. Kavram başlangıçta İngiltere, Kanada, Avustralya ve Amerika’da ünlü kişilerle iletişim kurmaya çalışan takıntılı hayranların takip etme hareketlerini ifade etmek için kullanılmıştır. Sonrasında ise bu durum ünlü kişiler ve hayranlarından çıkarak genele yayılmış ve herkes için uygulanabilir hale gelmiştir. Bu anlamda stalking, failin bir kimseyi ısrarlı şekilde takip etmesini ve mağdurun bu takip nedeniyle korku ve endişe duymasını ifade etmektedir³⁵⁴.

Stalking, Alman Ceza Kanunu m. 238’de hapis veya adli para cezası gerektiren bir suç olarak düzenlenmiştir. Önceki yasa hükümlerine göre hiçbir suç tipine girmeyen sınırlı şekilde sayılmayan ısrarlı takip hareketleri ile failin mağduru, mağdurun aile mensuplarından birini ya da yakınlarından birini ölüm tehlikesi veya sağlığının ağır bir şekilde bozulması tehlikesine düşürmesi hali ise neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal olarak belirtilmiştir. Mağdur ya da mağdurun aile mensubunun failin hareketi sonucunda ölmesi halinde ise cezanın daha da artırılacağı açıklanmıştır³⁵⁵. Bu kapsamda basit şekli şikâyeteye tabi kılınan ısrarlı takibin Alman Ceza Kanunu’nda detaylı şekilde düzenleme altına alındığı görülmektedir. Alman Ceza Kanunu m.238 uyarınca:

³⁵¹ Hafızogulları ve Özen, 2021: 170.

³⁵² Koca ve Üzülmüş, 2020: 59.

³⁵³ Yenerer Çakmut, 2014: 87-88.

³⁵⁴ Yenerer Çakmut, 2014: 79-80.

³⁵⁵ Türkmen, 2010: 1396.

(1)Her kim, diğ er bir kişi yi, yetkisi olmaksızın izleyerek, ısrarlı bir ř ekilde ,/1.onun bulunduğu yere yaklaş ırsa,/2.telekomünikasyon iletiş im araç larını veya sair haberleş me araç larını veya üç üncü kişi leri, onunla temas kurmayı sağı lamak üzere kullanarak, giriş imlerde bulunur,/3.bu kişi ye iliş kin verileri kötü ye kullanarak, onun adına mal veya hizmet ısmarlar veya üç üncü kişi leri onunla temas kurmaya yönlendirirse,/4.onu veya onunla samimi olan bir kişi yi hayat, vücut bütünlüğü, sağı k veya özgürlüğü nü ihlal etmekle tehdit ederse veya /5.sair benzer bir davranış ta bulunursa/ve bu ř ekilde bu kiş inin sürdürdüğü yaş am tarzını ř ekillendirmesini, ağır bir ř ekilde bozarsa, üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır.³⁵⁶

Avusturya Ceza Kanunu m. 107/a'da da ısrarlı takip, hapis cezası yaptırımına bağlanarak suç olarak düzenlenmiş tir³⁵⁷.

Israrlı takip, yabancı mevzuatlarda ö lkeler bazında farklılıklar iç erecek ř ekilde suç olarak düzenlenmiş tir. Türk Hukukunda da sıkça tartış ılan konular arasında yer almaktadır. Uygulamada ö rneklerine sık rastlanılan ısrarlı takibin suç olarak düzenlenmesi gerekliliğı ne vurgu yapılmaktadır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karş ı ř iddetin Ö nlenmesine Dair Kanun m. 1'de tek taraflı ısrarlı takip mağı duru olan kişi lerin korunması gerekliliğı düzenleme altına alınmiş tir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karş ı ř iddetin Ö nlenmesine Dair Kanuna İ liş kin Uygulama Yönetmeliğı m. 3/1-ř bendinde ise ısrarlı takip; failin mağı dur üzerinde korku ve ç aresizlik duygularına neden olacak ř ekilde sözlü, fiili, yazılı veya baş ka araç lar kullanarak mağı duru baskı altında tutacak tutum ve davranış lar sergilemesi ř eklinde tanımlanmaktadır. Bu düzenleme gereğı günümüze kadar ger ekleş tirilen ısrarlı takip hallerine iliş kin olarak 6284 sayılı Kanun çerçevesinde hâkim, kolluk görevlileri ve mülki amirler tarafından resen ya da talep üzerine koruyucu ve önleyici tedbir kararları verilmesi mümkündür³⁵⁸. Uygulamada en sık rastlanan ısrarlı takip hareketleri; mağı dura istenmeyen telefon aramalarında bulunmak, istenmeyen mesajlar ya da elektronik postalar göndermek, mektuplar göndermek, mağı duru takip etmek, sürekli ř ekilde sebepsiz olarak mağı durun karş ısına çıkmak, mağı duru farklı yerlerde beklemek, mağı dura isteğı haricinde çeşit li hediyeler göndermek ř eklinde ö rneklendirilebilir³⁵⁹.

6284 sayılı Kanun düzenlemesi haricinde ısrarlı takip, günümüze kadar TCK'da bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmiş değıldir. Bugüne kadar ısrarlı takip kapsamında kalan hareketler; ř eref ve saygınlığı ya yönelikse hakaret, cinsel amaç lyısa cinsel taciz, korku

³⁵⁶ Yenisey ve Plagemann, 2015: 348-350.

³⁵⁷ Türkmen, 2010: 1398-1399.

³⁵⁸ Özen ve Köksal, 2019: 514-515.

³⁵⁹ Türkmen, 2010: 1391.

oluşturmak içinse tehdit ya da rahatsız etmek amacıyla yapılıyorsa kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçları³⁶⁰ çerçevesinde cezalandırılmaya çalışılmıştır³⁶¹.

Israrlı takip, suç olarak değerlendirildiğinde TCK m. 123'te yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile yakın ilişki içerisinde. Bu nedenle doktrinde, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu haricinde ısrarlı takibin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi gerekliliği vurgusu sürekli şekilde yapılmıştır³⁶². İtişgen, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile ısrarlı takibin korunan hukuki menfaatler açısından benzerlik taşıdığını vurgulamıştır. İki durum da kişileri rahatsız etmenin bir boyutunu teşkil etmektedir. Hareketlerin niteliği açısından iki durum arasında fark olduğunu belirten Yazar, ısrarlı takipte hareketin mağdur üzerinde bıraktığı etkinin kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna kıyasla daha ağır olduğunu ifade etmektedir. Yazara göre TCK m. 123 kapsamında kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu mağdurda endişe ve korkuya neden olmayabilecekken ısrarlı takipte mağdurun yaşam tarzında değişikliğe sebebiyet verecek boyuta ulaşılması ya da mağdurun kendisi veya yakınlarının sağlığı ve güvenliği için korku ve endişe duyması ihtimali yüksektir³⁶³.

Doktrinde bulunan tartışmalar sonucunda günümüzde 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 12 Mayıs 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından kabul edilmiştir. Kanunun 8. maddesinde ısrarlı takibin suç olarak TCK m. 123/A şeklinde TCK'da yer alması hususu düzenlenmiştir. TCK m. 123'te yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile yakından ilişkili olması nedeniyle kanun koyucu, ısrarlı takip suçunu m. 123'ten sonra gelmek üzere m. 123/A

³⁶⁰ Yargıtay, ısrarlı takibi TCK m. 123'te düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu çerçevesinde değerlendirmiştir. “Mahkemece, müştekinin çocuğu ile sağlık ocağına gittiği sırada şüphelinin içinde bulunduğu araç ile kendisini takip ettiği, sağlık ocağında yaklaşık 20 dakika kadar kalıp çıktığında da kapı önünde beklediğin gördüğü ve yine araçla peşinden geldiği, müştekinin durumu haber vermek için eşinin iş yerine yöneldiği halde şüphelinin takibine devam ettiğin ve iş yerine girince şüphelinin de aracını park ettiği, durumu eşine anlatması ve eşinin isteği üzerine caddeye çıkıp yürüdüğünde şüphelinin yeniden aracını çalıştırıp takibe geçtiği oluşturma uygun olarak kabul edilmiş ve açıklanan eylemin kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturduğuna ilişkin vasıflandırmanın doğru olduğu anlaşıldığından hükmün onanmasına karar verilmiştir” (14. Ceza Dairesi T. 28.01.2014, E. 2012/8472, K. 2014/1008, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 23.05.2022)); “Sanığın arkadaşıyla birlikte katılanı bir müddet takip ettiği ve sonrasında katılanın bankaya girmesi üzerine, sanık ile arkadaşının da oraya gelmesinden sonra, durumdan rahatsız olan katılanın kendisi gibi polis memuru olan kocasına durumu bildirmesi üzerine intikal eden olayda; sanığın katılanı karşı cinsel taciz suçu olarak nitelendirilecek bir fiilin bulunmadığı, ancak mağdureyi ısrarlı şekilde takip etmesinin TCK 123. Maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturduğu gözetilmeden cinsel taciz suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” (14. Ceza Dairesi T. 11.04.2016, E. 2016/2781, K. 2016/3559, T. 11.04.2016, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 23.05.2022)).

³⁶¹ Özen ve Köksal, 2019: 515; Dilek, 2021: 54.

³⁶² Türkoğlu, 2019: 54.

³⁶³ İtişgen, 2014: 114.

şeklinde düzenlemeyi uygun bulmuştur. Anılan maddeye göre TCK'ya yeni eklenen ve “ısrarlı takip” başlığını taşıyan m. 123/A düzenlemesi şu şekildedir³⁶⁴;

“(1) Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Suçun;

a) Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi,

b) Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması,

c) Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye bağlıdır.”

7406 sayılı Kanun m. 8 ile TCK'ya yeni bir madde eklemek suretiyle ısrarlı takip, bağımsız bir suç olarak düzenleme altına alınmaktadır. Bu düzenleme ile ısrarlı takip hareketlerinin TCK'da yer alan başka bir suç ile ilişkilendirilerek cezalandırılmasına gerek kalmaksızın bağımsız bir suç olarak cezalandırılması sağlanmıştır. Uygulamada özellikle kadına yönelik şiddet içeren suçlar işlenmeden önce gerçekleştirilen ısrarlı takip hareketlerinin cezalandırılması ve kadına yönelik şiddetle etkin şekilde mücadele edilmesi amacıyla ısrarlı takibin bağımsız bir suç olarak düzenlenmesi gerekliliğinin bu düzenlemenin yapılmasında etkili olduğu kanaatindeyiz.

TCK m. 123/A düzenlemesine göre ısrarlı takip suçunun oluşabilmesi için failin, ısrarlı şekilde mağduru fiziken takip etmesi ya da ısrarlı şekilde başka araç ya da kişileri kullanarak mağdurla temas kurmaya çalışması gerekmektedir. Suçun ortaya çıkması için mağdurun ciddi şekilde huzursuz olması ya da kendisi veya yakınlarının güvenliğinden endişe duyması gerekmektedir. Fiziken takibin mutlaka mağdurun peşinden gitmek şeklinde yapılması şart değildir. Failin farklı zamanlarda farklı yerlerde mağdurun karşısına çıkması ve kendisini ısrarlı şekilde mağdura göstermesi durumunda da takibin gerçekleştiğinin kabulü gerekir. Uygulamada genellikle okul, işyeri, sokak girişi gibi yerlerde bekleme şeklinde fiziken takip olgusunun gerçekleştirildiği görülmektedir³⁶⁵.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile benzerlik gösteren ısrarlı takipte TCK m. 123'te olduğu gibi ısrar unsuruna yer verilmektedir. Suçun oluşumu için kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda olduğu gibi madde belirtilen seçimlik hareketlerin ısrarlı şekilde

³⁶⁴ <https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k7406.html> (erişim tarihi: 23.05.2022).

³⁶⁵ Bkz. TCK m. 123/A Madde Gereği.

yapılması aranmaktadır. Bu kapsamda haksızlık içeren seçimlik hareketlerin cezayı gerekli kılacak boyuta erişmesini halinde ısrar unsurunun varlığından söz edilebilecektir. Hareketlerin makul sayılabilecek sayıda ve düzeyde gerçekleştirilmesi halinde TCK m. 123/A düzenlemesine göre ısrarlı takip suçundan ceza verilmesinin mümkün olmadığı kanaatindeyiz. İsrar unsurunun kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunda olduğu gibi somut olayın özelliğine göre mahkemenin takdir etmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

İsrarlı takip suçu, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu gibi şikâyetle bağlanmıştır. Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu failin sırf bir kimsenin huzur ve sükûnunu bozma amacıyla hareket etmesi aranırken ısrarlı takip suçunda böyle özel bir kasta yer verilmemiştir. Bu nedenle ısrarlı takip suçu, genel kastla işlenebilen suçlar arasında yer almaktadır. İsrarlı takibin hangi amaçla gerçekleştirildiği önemli değildir. Failin duygusal nedenlerle ya da mağduru baskı altına almak veya korkutmak amacıyla takip etmesi mümkündür.

TCK m. 123/A düzenlemesi, tehlike suçu olarak öngörülen TCK m. 123'ten farklı olarak zarar suçu niteliği taşımaktadır. İsrarlı takip suçunun oluşabilmesi için failin hareketinin mağdur üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşturması ya da mağdurun kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğınden endişe etmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yalnızca hareketlerin gerçekleştirilmesi değil, hareketlerin mağdur üzerinde birtakım etkiler doğurması da somut olayda incelenmelidir.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun nitelikli haline kanuni düzenlemede yer verilmemişken ısrarlı takibe ilişkin TCK m. 123/A'nın ikinci fıkrasında suçun nitelikli halleri düzenlenmiştir. Bu hallerin varlığı halinde faile altı aydan iki yıla kadar değil, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilecektir.

İsrarlı takip suçu, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun özel bir şeklini teşkil etmektedir. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, TCK m. 123/A'da düzenlenen ısrarlı takip şartlarının varlığı halinde uygulanmayacaktır. İsrarlı takip suçu daha özel nitelikli düzenleme içerdiğinden düzenlenen hallerin mevcudiyeti durumunda faile TCK m. 123/A kapsamında ceza verilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

SONUÇ

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, doktrinde ve uygulamada farklılıkların görülebildiği bir suç tipi olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem doktrin görüşlerinde hem de yargı kararlarında farklılıklar bulunmaktadır. Bu konudaki sorunların temel olarak TCK m. 123 düzenlemesinden kaynaklandığı ifade edilmektedir. İlk olarak doktrinde, TCK m. 123 başlığı olan “kişilerin” ibaresinin çoğul olarak kullanılması eleştirilmektedir. Kanunun lafzından hareket eden görüşler, suçun tek kişi yerine birden fazla kişiye karşı işlenmesi gerektiği izlenimi oluşturduğunu savunmaktadırlar. Kanaatimizce madde başlığı yerine madde metni içeriğine bakıldığında “bir kimse” ibaresiyle bu yönde bir algının söz konusu olmayacağı görülmektedir.

Suçun nitelikli haline ilişkin TCK m. 123’te herhangi bir düzenleme öngörülmemiştir. Benzer şekilde suçun işlenmesine özgü olarak herhangi bir düzenleme de kanunda yer almamaktadır. Bu durumun kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından eksiklik teşkil ettiği görüşüne katılmaktayız. Örneğin suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi ya da belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi, hareketin gece gerçekleştirilmesi gibi hallerin nitelikli hal olarak madde metninde düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Ayrıca karşılıklılık hali söz konusuysa örneğin her iki komşu da karşılıklı şekilde gürültü yaparak birbirlerine rahatsızlık vermeye çalışıyorlarsa bu durumun cezayı azaltan ya da ortadan kaldıran bir sebep olarak kanun metninde düzenlenmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

TCK m. 123’te düzenlenen telefon etme seçimlik hareketinin günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilmesi açısından geniş yorumlanması gerektiği kanaatindeyiz. Her ne kadar mevcut düzenleme kapsamında mesaj veya elektronik posta gönderme gibi hususların telefon etme hareketi çerçevesinde değerlendirilmesi mümkün görülmesi de teknolojinin sürekli gelişmesi gözetilerek yalnızca telefonla aramanın değil, çağrı atmak, mesaj göndermek ya da elektronik posta göndermek gibi hususların da telefon etme kapsamında kabul edilmesi gerekmektedir. Bu konuda kanuni düzenleme yapılması ya da yargı kararlarıyla uygulamada birlik oluşturan bir kabulün benimsenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma seçimlik hareketi, doktrinde eleştirilen hususlardan biridir. Bu ibarenin suçta kanunilik ve belirlilik ilkelerini ihlal niteliği taşıdığı, geniş yorumlamalara kapı araladığı ifade edilmektedir. Ancak kabul etmek gerekir ki her ne kadar suçta ve cezada kanunilik ve belirlilik ilkeleri mevcut olsa da kanun koyucunun bir suçun işlenmesine yönelik uygulamadaki tüm durumları kanun metnine yansıtabilmesi

mümkün değildir. Özellikle huzur ve sükûnu bozucu pek çok hareketin gerçekleştirilebileceği gerçeği gözetildiğinde kanun metninde genel bir ibareye yer verilmesi gerektiği açıktır. Aksi takdirde huzur ve sükûnu bozmaya yönelik bazı hareketlerin düzenleme dışı kalması olasılığı söz konusu olacaktır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi'nin de kabul ettiği şekilde kanaatimizce hukuka aykırı başka bir davranışta bulunma ibaresi kanuni düzenlemeye uygundur. Bu ibarenin içeriğinin yargı kararlarıyla doldurulması gerektiğini düşünmekteyiz.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun ısrar unsuru açısından seçimlik hareketler çerçevesinde farklı görüşler bulunmaktadır. Genel kabul gören görüşlere göre telefon etme seçimlik hareketinde ısrar unsuru, hareketin birden fazla kez yapılmasını gerektirmektedir. Nicelik açısından bu konuda genel kabul ise en az üç kez telefon edilmesi yönündedir. İsrar unsuru hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması hali açısından da benzer şekilde kabul edilmektedir. Ancak gürültü yapma seçimlik hareketinde birden fazla kez gürültü yapılması yerine gürültünün bir kimseyi rahatsız edecek uzunlukta bir süre yapılması da ısrar unsurunun varlığı açısından yeterli görülebilmektedir. Kanun koyucunun uygulamadaki çeşitli halleri gözeterek kısıtlama yapmamak adına detaylı bir düzenleme getirmemesinin farklı uygulamalar oluşturarak adaleti zedelemesi nedeniyle ısrar unsuru açısından kanuni düzenlemenin yeniden ele alınması gerektiği kanaatindeyiz.

Doktrindeki bir görüş, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuna teşebbüsün mümkün olmadığını savunmaktadır. Kanuni düzenlemede yer alan ısrar unsuru sağlanamadan hareketlerin failin elinde olmayan sebeplerle devam ettirilememesi halinde TCK m. 35 kapsamında teşebbüsün mümkün olduğu kanaatindeyiz. İsrar unsuru sağlanmadan suçun tamamlanması mümkün olmadığından tamamlanamayan suça teşebbüsün mümkün olduğu düşüncesindeyiz.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından kanun koyucu "sırf kişilerin huzur ve sükûnunu bozma amacı" şeklinde özel bir kast öngörmektedir. Bu nedenle doktrinde suçun olası kastla işlenebileceği yönündeki görüşe katılmamaktayız. Özel kastın öngörüldüğü bu suç tipinde suçun ancak doğrudan kastla işlenmesi mümkün görülmektedir.

TCK m. 123 düzenlemesinin genel ve tamamlayıcı suç niteliği taşıdığı yönündeki kabul, kanaatimizce yerinde değildir. Kanuni düzenlemede görevi kötüye kullanma suçundaki gibi net bir ibare bulunmamaktadır. Bu nedenle kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile benzerlik taşıyan suç ve kabahatlere ilişkin olarak farklı neviden fikri içtima kurumu çerçevesinde uygulamadaki sorunların çözülmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından farklı görüşler bulunan diğer bir husus, zincirleme suç kurumunun uygulanıp uygulanamayacağına ilişkindir. Doktrinde bir

görüş ısrar unsuru nedeniyle zincirleme suç kurumunun uygulanamayacağını savunmaktadır. Kanaatimizce suçun ısrar unsuru sağlanarak suç tamamlandıktan sonra yeniden aynı mağdura karşı farklı zamanlarda suçun işlenmeye devam etmesi ya da gürültü yapma seçimlik hareketinde olduğu gibi uzun bir süre devam eden gürültü ile suç oluştuktan sonra yeniden gürültü yapılmaya başlanması gibi durumlarda TCK m. 43/1 kapsamında zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkündür. Bu konuda somut olayın özelliğine göre değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Israrlı takip, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından sıkça tartışılan konular arasında yer almaktadır. Yabancı hukuklarda farklı şekillerde suç olarak kabul edilen ısrarlı takip (stalking), Türk Hukukunda günümüze kadar yalnızca 6284 sayılı Kanun düzenlemesinde yer almışken 7406 sayılı Kanunla TCK m. 123/A kapsamında suç olarak kabul edilmiştir. Uygulamada özellikle kadına yönelik şiddetin ısrarlı takip neticesinde gerçekleştirildiğini gözetken kanun koyucu bu durumu ayrı bir suç olarak düzenleme gereği duymuştur. Yapılan düzenleme çerçevesinde ısrarlı takip hareketinin TCK m. 123/A kapsamında incelenerek cezalandırılması gerekmektedir. Bu hareketlerin başka bir suç kapsamında değerlendirilmeye ve yaptırıma bağlanmaya çalışılması durumu ortadan kaldırılmıştır. Kanun koyucunun bu düzenlemesinin yerinde olduğu kanaatindeyiz. Düzenlemede kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun aksine nitelikli hallere yer verilmesi de oldukça yerindedir. Uygulamada suçun en çok işlendiği durumları gözetken kanun koyucu, bazı durumları nitelikli hal olarak maddenin ikinci fıkrasında özel olarak düzenleme altına almıştır.

Sonuç olarak, TCK m. 123'te yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun kanuni düzenleme açısından birtakım eksiklikler içerdiğinin kabulü gerekmektedir. Yeni bir suç tipi olan ısrarlı takip suçuna ilişkin getirilen detaylı düzenleme gibi uygulamada sıkça karşılaşılabilen bir suç olan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından da doktrindeki eleştiriler ve uygulamadaki sorunlar gözetilerek yeniden bir düzenleme yapılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, B. (2021). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Akbulut, İ. (2003). “İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(1): 167-181.
- Akyüz, E. (2015). *Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Artuk, M. E., Gökçen, A. ve Yenidünya, C. (2009). *TCK Şerhi, Özel Hükümler Cilt III (Madde 76-131)*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E. ve Çakır, K. (2021a). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 15. Baskı. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E. ve Çakır, K. (2021b). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 19. Baskı. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Aygörmez Uğurlubay, G. A. (2015). *Çevreye Karşı Suçlar-Türk ve Alman Çevre Ceza Hukukunda Güncel Sorunlar*. Yetkin Yayıncılık, Ankara.
- Bahadır, O. (2015). *Yaşama Hakkı*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Birtek, F. (2018). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Bozkurt, E. (2003). *İnsan Haklarının Korunmasında Uluslararası Hukukun Rolü*. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Centel, N., Zafer, H. ve Yenerer Çakmut, Ö. (2020). *Türk Ceza Hukukuna Giriş*. 11. Baskı. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Çukur, D. (2011). “Okulöncesi Çocukluk Döneminde Sağlıklı Gelişimi Destekleyici Dış Mekân Tasarımı”. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, (12): 70-76.
- Demirbaş, T. (2021). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dilek, E. (2021). *Türk Ceza Kanununda Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Dinç, G. (2008). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Göre Çevre ve İnsan*. Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 143, Ankara.
- Doğan, R. (2014). “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”. *Ankara Barosu Dergisi*, (2): 135-154.
- Döner, A. (2003). *İnsan Haklarının Uluslararası Alanda Korunması ve İnsan Hakları*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Dönmezer, S. ve Erman, S. (2016). *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt I.* 14. Baskı. Der Yayınları, İstanbul.
- Duman, İ. H. (1997). *1982 Anayasasında İnsan Haklarına Saygılı Devlet*. İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Ekici Şahin, M. (2012). *Ceza Hukukunda Rıza*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Ekici Şahin, M. (2013). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”. *Ceza Hukuku Dergisi*, (23): 21-52.
- Epözdemir, R. (2021). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”. *Legal Hukuk Dergisi*, 19(218): 695-736.
- Er, Ü. (2019). *Sağlık Hukuku*. 2. Baskı. Savaş Yayınevi, Ankara.
- Erdoğan, M. (2011). *İnsan Hakları Teorisi ve Hukuku*. Orion Yayınları, Ankara.
- Ertuğrul, H. (2017). *Ceza Hukuku Açısından Güncel Belediyecilik Problemleri Olarak Dilencilik ve Gürültü Fiilleri*. Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar Kongresi, Marmara Belediyeler Birliği Yayınları, İstanbul, 213-220.
- Ertuğrul, H. (2020). “7188 Sayılı Kanun Sonra Uzlaştırma Kurumu Üzerine Değerlendirmeler”. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (2): 119-138.
- Gemalmaz, M. S. (2013). *Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş Cilt I*. Legal Yayıncılık, İstanbul.
- Gökçen, A. (1989). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri*. Kendi Yayını, İstanbul.
- Göktürk, N. (2016). “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan “Hukuka Aykırılık” İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (1) :407-450.
- Gören, Z. (2006). “Yaşama Hakkı ve Ölüm Cezası”. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10): 67-97.
- Gören, S. (2012). *En Son Değişikliklerle Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu*. Yetkin Yayıncılık, Ankara.
- Gözübüyük, Ş. ve Gölcüklü, F. (2016). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Gülşen, R. (2012). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)”. *Zirve Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1): 5-20.
- Gündel, A. (2009). *Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması, Cilt II (Madde 53-125)*. Sözkese Matbaacılık, Ankara.
- Güngör, D. (2007). *Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata*. Yetkin Yayınları, Ankara.

- Güngör, D. (2009). *5237 ve 5271 Sayılı Kanunlar Işığında Şikâyet Kurumu*. Yetkin Yayıncılık, Ankara.
- Hafizoğulları, Z. ve Güngör, D. (2007). “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”. *TBB Dergisi*, (69): 21-51.
- Hafizoğulları, Z. ve Özen, M. (2017). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*. US-A Yayıncılık, Ankara.
- Hafizoğulları, Z. ve Özen, M. (2021). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*. US-A Yayıncılık, Ankara.
- Hakeri, H. (2021). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 25. Baskı. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Hakeri, H. (2022). *Tıp Hukuku Genel Hükümler Cilt I*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- İçel, K. (2021). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Beta Basım Yayım, İstanbul.
- İçel, K. ve Evik, A. H. (2007). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Beta Basım Yayım, İstanbul.
- İçer, Z. (2020). “Basit Yargılama Usulü (CMK m.251,252)”. *Fasikül Hukuk Dergisi*, 12(125):6-15.
- İtişgen, R. (2014). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(113-114): 109-130.
- Kaboğlu, İ. Ö. (1998). *Özgürlükler Hukuku - İnsan Haklarının Hukuki Yapısı*. İmge Kitabevi, İstanbul.
- Kalabalık, H. (2017). *İnsan Hakları Hukuku*. 5. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Kantarıcı, N. (2022). *İşlenemez Suç*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Kaplan, M. ve Atladı, R. B. (2019). “Gürültüye Neden Olma Suçu”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, 21(Özel Sayı): 627-654.
- Kaplan, M. (2018). *İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu*. 1. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Katoğlu, T. (2003). *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Keklik, R. (2012). *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçları*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Keleş, R. (ed.). (1997). *İnsan Çevre Toplum*. 2. Baskı. İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R. ve Ertan, B. (2002). *Çevre Hukukuna Giriş*. İmge Kitabevi, Ankara.
- Koca, M. (2006). “YTCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”. *Ceza Hukuku Dergisi (CHD)*, 1(1): 111-143.
- Koca, M. (2007). “Fikri İhtima”. *Ceza Hukuku Dergisi*, 2(4): 197-221.
- Koca, M. ve Üzülmüş, İ. (2007). “Hukuka Uygunluk Sebeplerinde Sınırın Aşılması (TCK. m. 27)”. *EÜHFD*, XI(1-2): 39-53.

- Koca, M. ve Üzülmöz, İ. (2020). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 7. Baskı. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Koca, M. ve Üzülmöz, İ. (2021). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 14. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Kocasakal, Ü. (2015). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)”. *Ankara Barosu Dergisi*, (2): 109-146.
- Korkmaz, A. (2014). “İnsan Hakları Bağlamında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması”. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı I): 99-103.
- Kurt, G. (2008). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Taciz Suçu”. *Uğur Alacakaptan’a Armağan Cilt I*, İstanbul, 507-525.
- Kuzu, B. (1997). *Sağlıklı ve Dengeli Bir Çevrede Yaşama Hakkı*. Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Malkoç, İ. (2013). *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt I (Madde 1-178)*. 4. Baskı. Malkoç Kitabevi, Ankara.
- Meran, N. (2008). *Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Kişilere Karşı Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Meran, N. (2014). *Hürriyetten Yoksun Bırakma, Tehdit, Şantaj, Konut Dokunulmazlığını Bozma*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Mumcu, A. ve Küzeci, E. (2015). *İnsan Hakları ve Kamu Özgürlükleri*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Özbek, V. Ö. (2008). *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı (Açıklamalı-Gerekçeli-İçtihatlı)*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özbek, V. Ö., Kanbur, M. N., Doğan, K., Bacaksız, P. ve Tepe, İ. (2013). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 5. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özbek, V. Ö., Doğan, K. ve Bacaksız, P. (2021). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. 12. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özen, M. (2007). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (70): 239-253.
- Özen, M. ve Köksal, A. (2019). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 68(2): 479-527.
- Özgenç, İ. (2005). *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler)*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özgenç, İ. (2021). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Öztürk, B. ve Erdem, M. R. (2021). *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*. 21. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Parlar, A. ve Hatipoğlu, M. (2010). *Açıklamalı ve Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt II*. 3. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Sevimli, K. A. (2006). *İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları*. Legal Yayıncılık, İstanbul.
- Sezgin, S. (2016). *Bir Çevre Sorunu Olarak Gürültü ve Gürültü Farkındalığı: Şişli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Şahin, C. (2007). “Telekomünikasyon Yoluyla İletişimin Denetlenmesi -Yargıtay Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme-”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XI(1-2): 1095-1112.
- Şahin, C. ve Göktürk, N. (2020). *Ceza Muhakemesi Hukuku -I-*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şen, E. (2005). “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Özel Hayata Karşı Suçlar”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 79(3): 707-720.
- Şen, E. (2006). *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt I*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Şimşirgil, A. ve Ekinci, E. B. (2016). *Ahmet Cevdet Paşa ve Mecelle*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Şirin, T. (2015). *Çevre, İnsan, Devlet, Anayasa Üzerine Güncel Denemeler*. Tekin Yayınları, İstanbul.
- Tahmazoğlu Üzeltürk, S. (2012). *Anayasa Hukuku Açısından Sağlık Hakkı (Ulusal ve Uluslararası Boyutuyla)*. Legal Yayınları, İstanbul.
- Taner, F. G. (2017). *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*. 2. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Taneri, G. (2014). *5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Sık Karşılaşılan Suçlar*. Bilge Yayınevi, Ankara.
- Tezcan, D., Erdem, M. R. ve Önok, M. (2021). *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. 19. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Topsakal, B. (2021). “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu Bakımından Gerçek İçtima ve Fikri İçtima Kurallarının Değerlendirilmesi”. *TBB Dergisi*, (157): 187-207.
- Turabi, S. (2012). “Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller”. *TBB Dergisi*, (101): 267-292.
- Turgut, N. (2001). *Çevre Hukuku*. Yenilenmiş 2. Bası. Savaş Yayınevi, Ankara.

- Türkiye Barolar Birliği (2014). *Uluslararası Çevre Koruma Sözleşmeleri*. Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 247, Ankara.
- Türkmen, A. (2010). “Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(Özel Sayı): 1387-1434.
- Türkoğlu, S. (2019). *Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uludağ, Ş. (2011). “Onarıcı ve Cezalandırıcı Adalet: Paradigma Değişikliğini Tetikleyen Şartlar”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 13(4): 127-151.
- Usta, İ. ve Öztürk, H. (2010). “Denetimli Serbestlik”. *Ceza Hukuku Dergisi*, (13): 7-46.
- Ünal, Ş. (1997). *Temel Hak ve Özgürlükler ve İnsan Hakları Hukuku*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Üzülmez, İ. (2005). *Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Hürriyet Aleyhine İşlenen Suçlar*. Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye, İstanbul.
- Üzülmez, İ. (2007). *Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Yaşar, O., Gökcan, H. T. ve Artuç, M. (2014). *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu 3. Cilt MD. 86-140*. 2. Baskı. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Yenerer Çakmut, Ö. (2014). *Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları*. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Yenisey, F. ve Plagemann, G. (2015). *Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch*. 2. Baskı. Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Yılmaz, M. (2017). *Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma*. Legal Yayıncılık, İstanbul.
- Yokuş Sevik, H. (2013). “Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183)”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, 19(2-Özel Sayı): 363-380.
- Yurtcan, E. (2014). *Yargıtay Kararları Işığında Hürriyete karşı Suçlar*. 4. Baskı. İstanbul Barosu Yayınları No: 238, İstanbul.
- Yurtlu, F. (2021). “Suç Teorisi Bakımından İhmali Suçların Yapısı”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3:580-638.
- Yurtlu, F. (2022). *İhmali Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

İnternet Kaynakları

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, R.G. 20.03.2012, Sayı: 28239.

https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020093321bm_05.pdf (erişim tarihi: 10.04.2022).

<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (erişim tarihi: 11.04.2022).

<https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari> (erişim tarihi: 06.05.2022).

<https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 08.04.2022).

<https://www.anayasa.gov.tr/tr/haberler/bireysel-basvuru-basin-duyurulari/psikolojik-taciz-nedeniyle-kisinin-maddi-ve-manevi-varligini-koruma-ve-gelistirme-hakkinin-ihlal-edilmesi/> (erişim tarihi:03.08.2022).

<https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa> (erişim tarihi:04.05.2022).

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5271.pdf> (erişim tarihi: 20.11.2022).

<https://www.sinopbarosu.org.tr/Print.aspx?ID=72666&Tip=> (erişim tarihi:20.11.2022).

https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarinaDairSozlesme.pdf (erişim tarihi: 10.04.2022).

<https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k7406.html> (erişim tarihi: 23.05.2022).

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Büşra ÇALIŞGAN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Hacı Şerife-Ethem Kavukçu Anadolu Lisesi, 2012.
Lisans Diploması	Antalya Bilim Üniversitesi, 2017.
Yabancı Dil / Diller	İngilizce (Yökdil 78,75)
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Avukat

